

Kaple svatováclavská, kde u hrobu našeho knížecího českého ministranta „Legio angelica“ byla založena dne 2. října L. P. 1927 slibem hochů.

LITURGICKÁ PŘÍRUČKA PRO MINISTRANTY

VYDALA LEGIO ANGELICA

V PRAZE L. P. 1934

je věnována tato příručka liturgická, abyste se naučili dobře ministrovat při Mši svaté. Potřebovali jsme jí již dlouho, ale bylo zapotřebí určité zkušenosti, abychom vám mohli dát do rukou něco, co by za to stálo a co by vyhovovalo všem potřebám. Na této příručce pracovalo se téměř 7 let. Vychází vlastně ve třetím vydání a obsahuje dějiny celého založení naší Legio angelica. Prvně padlo slovo „Legio“ dne 2. října při adoraci dětských besídek v kapli svatováclavské v r. 1927. Hned nato utvořena byla první družina v Emauzích na svátek Krista Krále, poslední neděli v říjnu téhož roku. První výzva „Ministranti všech končin, spojte se!“ octla se ve 4. čísle „Kvatembrového věstníku“ v r. 1928 v prosinci. Vlastní založení a úřední ustavení L. A. spadá v jedno s prvním sjezdem ministrantů k svatováclavským oslavám dne 29. září 1929.

První příručka vypracována byla na základech materiálu sebraného p. Dr. Jar. Kulačem z Kolína, dnes kanovník u sv. Víta v Praze, a vydaná k vánocům v r. 1929. Po měsíci muselo se přikročit hned k 2. vydání, které bylo nezměněno, ale potřebám nestačilo. Zatím nedostačoval ani náš skromný ministrantský koutek v „Kvatembrovém věstníku“ a dána výzva v 1. čísle III. ročníku v r. 1930 k založení vlastního časopisu. V čísle 3. téhož ročníku je již hlášeno „vystěhování“ se z koutku do nových místností nového časopisu, který vyšel k 28. září 1930 o osmi stránkách. Měli jsme tehdy teprve 364 členy a časopisu se začalo tisknout 500 exemplářů. Zatím jsme s pomocí Boží zmohutněli na 1600 členů, a časopisu tiskneme 2000 exemplářů o 16 stránkách.

Nová příručka stala se nutností, a dnes také skutkem. Je to učebnice a katechismus ministrování. Je určena i pro samouky, ale největší význam má v rukou učitele-vůdce, který podle ní skutečně také učí své žáčky, kteří tutéž knížečku mají

ve svých rukou. Tak jako ve škole. Knížečka má své poslání apoštolské — Kristu Pánu vychovat řádné ministranty pro liturgii, kteří se naučí jak ministranci správně odříkávat, tak i všechny potřebné obřady.

Skromná tato knížečka má však současně býti i opravdovým vychovatelem k správnému náboženskému — katolickému životu, poněvadž nemůže býti hoch řádným ministrantem, nežije-li současně správným životem ministranta doma, v kostele i ve veřejnosti.

Jdi tedy, milá knížečko, mezi naše hochy a nauč je s v a t ě s l u ž b ě B o ž í, a ukazuj jim onu cestu, kterou se jde nejen k oltáři, ale i od oltáře do nebe — za svatým Václavem.

U. I. O. G. D.

V Praze, v klášteře emauzském, 2. února L. P. 1934.

Co jest „Legio angelica“?

„Legio angelica“ jest družina hochů ministrantů, která si vzala za úkol pod ochranou knížecího ministranta sv. Václava **apoštolsky pracovati mezi chlapeckou, učňovskou i studentskou mládeží, aby je získala a vychovala k službě Kristu Králi v chrámě a u oltáře.**

Tato družina hochů-ministrantů byla založena v Praze u hrobu sv. Václava v r. 1929 jako **živý pomník lásky**, sestavený nikoliv z kamenů, ale z živých, čistých chlapeckých srdcí k oslavě tisícileté památky mučednické smrti tohoto světce, který byl prvním českým knížecím ministrantem a v horoucí lásce prvního křesťanství slovanského jest nám nejkrásnějším vzorem lásky k Církvi, chrámu, knězi a liturgické službě oltáře. Pro tyto jedinečné vlastnosti vyprošuje si jej družina za svého **výslovného nebeského ochránce.**

Jméno družiny „Legio angelica“ má v sobě samo již žár lásky prvního křesťanství. Je to jméno, které dějiny daly oné skutečné „legii thebaïské“, kterou vedl svatý Mauritius. Byla to legie afrických vojáků-křesťanů z Thebaidy, rozložená kolem r. 286 posádkou od alpského sedla sv. Bernarda přes Kolín n. R. až po Trevír. Caesar dozvěděl se, že tato legie jest křesťanskou, poručil ji zdecimovat, t. j. popraviti každého desátého. Ale nepomohlo to. Ti, kteří zbyli, vzkázali caesarovi: „Caesa-

re, máš právo na naše životy, ale na naše duše práva nemáš. V tom jiného posloucháme Krále!" Na tuto odpověď popraveni byli všichni. (Řím. legie čítala nejméně 4000 mužů.)

Tuto hrdinnost římské legie stavíme před oči našich malých hrdinů z naší duchovní svatováclavské „Legio angelica“. Doba je dnes zlá. Ó, byste vy, mladí přátelé, dovedli vždy a všude dáti také takovou hrdinnou odpověď, že věrně sloužiti budete svému Králi.

Členové „Legio angelica“ musí býti čilí, veselí a ušlechtilí hoši, neohrožení ve vyznání své víry, kterým vždycky ještě zbývá trochu času pro Spasitele v Nejsvětější Svátosti. Musí míti trochu vojenského ducha, stavovského sebevědomí a zvláště šlechtné hrdosti, že smějí býti pážaty nebeského Krále. Musí býti stateční, přesní a hbití, zvláště ráno, aby každý byl včas připraven u oltáře. Musí míti i trochu dobré vůle a vytrvalosti, aby správně nacvičili, čeho třeba k zastávání posvátného úřadu, zvláště když toho vyžaduje slavnostní příležitost.

Členové „Legio angelica“ mají býti nadšenu tělesnou stráží Pána Ježíše Krista. Mají nabídnouti své služby, kdekoli se má slaviti oběť mše svaté. Když ve dnech svátečních zvony radostněji než jindy svolávají do chrámu a věřící se shromažďují před oltářem, mají nastoupiti v řádné komži a rochetce a u vzorné zbožnosti na místě andělů přisluhovati světlem svící, konvičkami, kadidlem a zvonky, tak aby nebe i země se z nich moh-

ly radovati. A kdykoliv Ježíš-Král shlíží ze zlaté monstrance neb z tabernaklu na svou osadu, ministranti mají se vyznamenávati přede všemi ostatními zbožností a uctivostí. Vždyť stojí ze všech lidí nejbliže trůnu Božímu. Jaké to veliké vyznamenání!

Hoši-ministranti z „Legio angelica“ nejsou však jen čestnou tělesnou gardou Krista-Krále. V nich musí vládnouti i vojenský duch poslušnosti a kázně, který dobývá a vítězí. Lépe než zvony a varhany, lépe než krásný zpěv a dlouhá kázání dovede často hlouček vzorných ministrantů přivábiti lidi do kostela. Kdekoliv totiž v chrámu Páně ministranti konají svůj úřad pečlivě, tam se brzy o tom příznivě mluví a každý je chce viděti. Ba často se již stalo, že u mnohých lhostejných katolíků byl pohled na zbožné ministranty prvním popudem k obrácení.

Takoví tedy musí býti ministranti, kteří jsou sdruženi kolem svého vzoru sv. Václava a jiných sv. ministrantů. Budou to hoši, kteří mají srdce i hlavu na pravém místě. Budou to vojíni Ježíše Krista, jeho apoštolové, dobyvatelé Církve a budovatelé Božího království na zemi. Z jejich řad se jistě budou doplňovat řady řídnoucího kněžstva. Mezi nimi budou vyrůstat budoucí ideální sluhové chrámů a sakristií, ředitelé kůru chrámového, laičtí katecheté, předsedové katolických organizací, pomocné síly farní správy duchovní — a jistě i ve světských povoláních nad jiné řádní katolíci.

Kdo pro to má pracovat? Každý, komu na tom záleží, abychom u oltářů a v bohoslužbě vůbec měli pořádné ministranty!

Kněží — bohoslovci — katoličtí studenti — mládež. V „Legio“ pracuje již dnes na 60 kněží, 30 bohoslovců, 800 studentů. „Legio“ sama čítá již dnes **přes 1500 nadšených členů**, kteří si vydrží ve všech diecésích s ordinariátním povolením svoje družinky a vydávají vlastní časopis, **měsíčník o 16 stránkách ve 2000 exemplářích**, již ve IV. ročníku.

Slyšte, jaké ideály mají tito hoši: cílem našeho apoštolátu v „Legio“: **Zjednat kněžím stálé, pečlivé, svědomité, pravidelné a vždy přesné ministranty.** Náš člen „Legio“ nesmí dáti přednost ničemu jinému, nechá stranou všechno a bude se starat, **aby v první řadě vyhověl svým povinnostem jako ministrant.**

Před povinností ke Kristu ničemu v srdci chlapeckém nesmí býti dána přednost.

To je, drazí hoši, náš apoštolát. Nesmí nám v „Legio“ býti jedno, zda máme ministranty lajdáky, kteří čekají jen na trochu peněz, anebo hochy Boží, kteří vše, co dělají, i když odměnu dostanou, dělají z lásky k svému Pánu — Kristu. Tedy, hoši, pochopte, jaké zde třeba drobné **apoštolské práce.** Na ty, kteří v chrámě nedělali dobrotu, sám Kristus Pán vzal **důtky provazové a vyhnal to všechno z chrámu** — a nechtěl v domě modlitby míti „**peleš lotrovskou**“.

Biblická dějeprava — Katechismus — Písmo sv. — Misálek. To jsou naše knihy.

Časté a denní sv. Přijímání. — Každoroční exercicie. Toť naše hesla.

Chceme vyčistiti apoštolsky sakristie. My členové „LEGIO“ vezmeme si to na starost, zvláště ti starší, a nebudeme nic trpět, co by tam nepatřilo. Čistá, nezištná a svatá služba Boží bude naším ideálem. **To je apoštolát, který nemá za úkol ani jedna jiná organizace ani družina.** S tímto apoštolátem můžeš proniknout do sakristie velechrámu i do sakristie nejposlednější vesničky, kde mají ten nejmenší kostelíček pod došky a kde snad ani sakristie není.

U každého kostelíčka může býti k službě nejméně 6 hochů ministrantů, 6 malých, svěžích, radostných, veselých a čiperných hochů, kteří jako malý Samuel zůstávají budou před oltářem Hospodinovým a budou bedlivě poslušni na jeho slovo. — Svatý Václav je nám vzorem! U většího kostela bude takových ministrantů aspoň 12 a ve velkém kostele, kde je hodně duší, může jich býti i 18 a i více. Celé ministrantské školy to mohou býti, ze kterých budou vyrůstatí dobří křesťané a též i nadšení kněží. Nepřipustíme do sakristie **žádné darebáky**, žádné hladovce po penězích na utrácení, žádné se špatným prospěchem, žádné hlupáky, kteří by byli pro smích. Ale postaráme se, **aby služba Boží svatě a slušně a dobře se konala dobrými, Boha milujícími hochy.**

Stanovy „Legio angelica“

družiny hochů - ministrantů

pod ochranou sv. Václava

1. Cílem družiny jest řádná výchova hochů-ministrantů jak k pečlivé a zbožné službě liturgické ve chrámě, tak k přípravě na budoucí jakoukoliv apoštolskou práci ve prospěch šíření království Božího na zemi.

2. Řádnými členy „Legio angelica“ mohou býti jenom hoši opravdoví ministranti.

3. Mimořádnými členy mohou býti i hoši, kteří nemajíce dostatečné příležitosti, aby ministrovat mohli, přece liturgii ve veliké lásce mají neb po kněžském či řeholním povolání touží.

4. Členové-ministranti musí dokonale ovládati texty ministrance a býti co nejpečlivěji obeznámeni se svatými obřady.

5. Musí to býti vzorní hoši jak co do vnitřního smýšlení, tak co do vnějšího chování.

6. Zvláště se zavazují co nejpřesněji zachovávat neděle a svátky a svaté posty podle patera příkázání církevních.

7. Zavazují se co nejčastěji přistupovati k svatému Přijímání, a to pokud možno denně. Kdo by opomněl přistoupiti alespoň jednou měsíčně, přestává býti členem „Legio“.

8. Členové se zavazují podle věku a příležitosti každoročně zúčastniti se duch. cvičení.

9. Členové budou míti v obzvláštní úctě každého katolického kněze a budou zcela zvláštními ochránci jeho osobní cti a dobrého jména.

10. Členové se budou snažiti denně se pomodlití „Svatováclavskou píseň“. Ve zvláštní lásce budou míti modlitbu sv. Růžence a vytrvale se budou modlití za dorost kněžský denním zvoláním: „Pane, smiluj se a pošli dělníky na žeň svou!“

11. Výročním svátkem družiny „Legio angelica“ jest svátek sv. Václava dne 28. září. Zvláště se slaví: sv. Vojtěch, sv. Jan Nep., sv. Jan Berchmans, sv. Alois, sv. Stanislav Kostka, sv. Gabriel Possenti, sv. Tarsicius, sv. Tomáš Aq. a Vítek de Fontgalland.

12. Členové družiny obdrží každý po zápisu **„jubilejní medaili sv. Benedikta“**, se kterou jsou spojeny veliké plnomocné i neplnomocné odpustky (podle zvl. seznamu) a stanou se tak účastni všech zásluh řádu benediktinského, jehož privilegiem jest právě „liturgie“ jako opus Dei — a opus principale.

13. Duchovního vůdce-ředitele s právem plné moci stanoví nejd. Ordinariát.

Stanovy tyto schváleny výnosem arcibiskupského ordinariátu v Praze IV. ze dne 15. září 1929 č. 11446, jakož i nejd. ordinariátů v Olomouci, Brně, Hradci Králové, Čes. Budějovicích a Litoměřicích.

Poznámky doplňující stanovy:

a) Novým privilegiem pro členy „Legio angelica“ jest povolení provinciála řádu domini-
kánského z 4. října r. 1933, že všichni naši
členové současně se zápisem do alba druž-
iny stávají se i členy **konfraternity růženco-
vé** — se všemi právy tohoto bratrstva.

b) Na členy naše zemřelé pamatuje se vždy
mší svatou po zprávě o úmrtí v opatském
chrámu emauzském a všichni členové jsou
povinni obětovati jedno svaté Přijímání a 5
desátek bolestného růžence.

c) O přivtělení družiny „Legio angelica“
k velké a privilegované družině **sv. Tarsicia
v Římě** se všemi právy a milostmi se právě
vyjednává.

Náš odznak

Odznak náš — svěcený zvláštní modlitbou a žehnáním — proveden je v malém kruhu, elegantní formou v jasné barvě modré, bílé a zlaté. Jsou to barvy nebe, které jedině sluší odznaku družiny, která nebeské věci má svým cílem. Služba oltáří a knězi jest služba nebeská a ministranti jen viditelně zastupují neviditelné anděly.

Barva modrá a bílá je současně nebeskou barvou šatu přesvaté Panny Marie, matky Ježíše Krista, kterou členové Legio s celou vroucností duše musí ctíti, něžně a ohnivě jakožto matku svého Krále a Pána, kterému u oltáře slouží. V těchto barvách světu objevila se přesvatá Panna v Lurdech, když hovořila se sv. Bernadettou Soubirous.

Barva modrá a bílá jest také barvou miláčka ministrantů, malého Vítka de Fontgalland, který podle zaslubu své matky tyto barvy nosil ve svém dětství ke cti přesvaté Panny a celý svůj kratičký život tyto barvy — blankytnou a bílou — miloval. On je naším nebeským kamarádem, a proto tyto barvy máme ve svém odznaku z lásky k němu. Za jeho blahořečení se budeme modliti.

Středem, ohniskem a jádrem odznaku jest monogram Kristův, sestavený z řeckých začátečních písmen „Chí“ = X, a „Ro“ = P. Monogram to všem křesťanům od pradávna drahý. Je to nejstručnější označení všeho, co v křesťanství se jménem Kristovým je spojeno. Kristus je vše. Jest to také právě ten monogram, který nechal Konstantin Veliký vyšít pro křesťanské legie na svoje „signa“, prapory to vojenské. S tímto znamením zvítězil. I náš ministrant je v moderním světě vojínem Kristovy legie — potřebuje k setrvání a vítězství milost síly. Pozor dejte na umístění monogramu. Jest ve středu odznaku v malém kruhu barvy čistě bílé, a když hodně pozorně se zadíváte, tak poznáte zřetelně

krásný tvar malé, něžné hostie, připravené k proměňování pro podávání ke svatému přijímání. Na těchto hostiích bývá povětšinou vyryt též monogram Kristův, aby se naznačilo, o jaký chléb se jedná. Jistě každý člen naší „Legio“ pochopí, proč něžný náznak posvátné hostie se nenápadně objevuje v našem odznaku. V našem programu duchovní práce jest v první řadě

časné a časté sv. přijímání hochů ministrantů.

Podle hesla: Čemu denně sloužíš, z toho i denně žij a čerpej sílu. Nic neuchrání našeho křesťanského hochu lépe před otravným jedem hada svůdce, než toto veliké Tajemství přijímání Těla Kristova podle jeho vlastní vůle, projevené při poslední večeři: „T o č i ň t e n a m o u p a m á t k u.“ Tedy tato bílá hostie uprostřed našeho odznaku bude nám stále připomínati toto slovo Páně, kdykoliv se naň podíváme. Proto jej také budeme pilně nosit.

V kruhu kolem středu je v zlatých písmenách zřetelný nápis „Legio angelica“, který nám bude výslovně, a zřetelně, bez našeho uzardění — před celým světem připomínat — kam svou službou patříme. Že mravy naše, souhlasně k jasnému odznaku našemu jako hochů ministrantů — m u s í b ý t i a n d ě l s k é, aby každý, kdo pozoruje náš život, kdybychom něco špatného dělali, mohl poukázat na odznak na našem kabátě: „Takový odznak ty nosíš, k tak krásné družině patříš, andělskou službu u oltáře konáš — a takto se chováš, tak svůj odznak hanobíš?“

Je to jasné? Rozumí naše členstvo tedy svému odznaku? Přijměte radostně tento odznak — žehnaný a posvěcený — hrdě a zřejmě jej noste jako odznak církevní duchovní družiny hochů ministrantů pod ochranou svatého Václava. —nt.

NAŠE VZORY:

Dvanáctiletý Ježíš v chrámě

Božským, nebeským vzorem našemu hochu-mini-strantu musí býti v první řadě sám Syn Boží Ježíš Kristus, a to zvláště ve svých letech chlapeckých. Dvanáctiletý Ježíš. Ó, kdybychom si jen nějakým způsobem dovedli představití tohoto dvanáctiletého synka přesvaté Panny a jejího snoubence svatého Josefa, který v rodině nazaretské byl zástupcem Otce nebeského. Jaký půvab se asi linul z nejsvětějšího tohoto hochu nazaretské domácnosti, ve které žil neznám a nepoznán ve skromnosti všech hochů svého věku.

Nemůžeme si ho představití, než jako nejkrásnějšího cheruba v lidském těle, plného milosti, moudrosti, a sličného nad pomyšlení. Nad jeho krásou utichala úžasem sama příroda a před jeho milostností ustupovala zloba, jako před paprskem zlatého slunka mizí temnoty země. — Jeho vlas byl zlatozáří kolem liliové tváře chlapecké, prožehnuté vážností spasitelských úkolů, a dvě oči jako nebeské hvězdy dívalo se v tichém pozorování do zmatků světa, oči to, z nichž zářily věčné hlubiny všemohoucího božství a neskonale lásky.

Chrám jerusalemský o velikonocích vítá ho po prvé ve svých zdech. On poslouchá z á k o n a a p ř i k á z á n í. Je den sváteční. Poslušně putuje s Marií a Josefem. Putuje statečně tři dlouhé dni únavné cesty. Od domu božího n e m ů ž e s e o d p o u t a t i. Je v domě Otce svého nebeského. Je d o m a. Nad moudrostí a rozumností a vědomostmi jeho žasnou poslouchající. Zůstává v chrámě. Až se ozývá nad ním sladký hlas jeho Matky: „My s bolestí hledali jsme tebe...“. Ale hned ochotně a poslušně se zvedá a vrací se do Nazareta... a b y l j i m p o d d á n... Syn Boží dvěma lidem. Prospívá moudrostí a věkem a milostí u Boha i u lidí... a žije skromně dále jako učeň tesařský svého mlčenlivého mistra Josefa...

Kéž i tebe, synku, rodiče tvoje, až tě někdy hledati budou v úzkosti, kéž i tebe najdou v chrámě, a ne jinde. Následuj svého dvanáctiletého Ježíše! •

Svatý Václav († r. 929).

Náš knížecí ministrant z rodu Přemyslovců. Vnouček a odchovanec první české křesťanky, svaté Lidmily. Jak si ho představujeme živě jako hochu u oltáře na Budči, na Tetíně a v Praze. Tak nám ho často namalovali naši malíři. A jsme hrdi na to, že právě my jako český národ můžeme si za ochránce nebeského zvoliti svého knížete a dědice české země. — Chrám, kněz, oltář, Mše svatá, to byla jeho největší láska. A když vyrostl, láska k Nejvyšší svátosti mohutní. Pracuje na poli pšeničném a na vinici hradní. Sám touží svýma rukama připravit chlebový klas a zlatou révu, aby byla mouka na hostie a posvátné víno pro kalich mešní. — Sám i pekl chleby oltářní a lisoval víno v lisu, a sám obě přinášel jako věrný ministrant ke Mši. — Miloval Písmo svaté, které mu bylo jediným počátkem veškeré moudrosti. Kniha modliteb kněžských vypadá mu z rukou, když klesá ubitý rukou bratra u chrámové brány. Takový je jeho odkaz celému národu. Z jeho hrobu jako by vyrůstaly klasy a réva k svatostánku. A zlatý meč jeho svatováclavský se v jeho rukou proměňuje z nástroje válečného v monstranci Kristova pokoje, ze které on žehná národu.

Znáš poslední vůli sv. Václava? Není psána na pergamenu, ale je psána krví na kamenech. A umírající ruka jeho zraněného těla zavěšena je na kruhu chrámových dveří. Tato ruka je jako znamení cesty, kam se má jíti. Ukazuje do chrámu. Ať naši hoši pochopí tento odkaz. Chrám je studnicí a jediným pramenem národního štěstí a blahobytu.

Svatý Václave, nedej zahynouti . . . a vejíti nám dej v oheň jasný svatého Ducha. Kriste eleison.

Svatý Tarsicius († kolem r. 200).

Římský hoch — prvomučedník Nejsvětější Svátosti. Jak odpočívá krásně jeho chlapecká postavička, tesaná z bílého karrarského mramoru, nad jeho tělesnými ostatky tam dole v Římě v kostele sv. Vavřince. Leží umučený s rukama pevně zkříženými na prsou, kde chrání schránku s Eucharistií.

Kdo je tento hoch? Je to hrdina. Mučedník. Světec. Vzor všem nám pro časy zlé. Ten, který dovede dáti v oběť i život svůj pro Tajemství nejvyšší. Zajatí křesťané se připravovali na strašnou smrt v amfiteatru v žalářích mamertinských. Toužili po posledním svatém přijímání, Tělu Kristovu na posilu k poslední cestě do nebe. Papež z katakomb rád by vyhověl poslední prosbě svých ubohých oveček. Ale jak? Kdo bude mít tolik odvahy, aby donesl do žalářů svatá Tajemství? Teskně se dívá po Mši svaté na své věřící... a tu se hlásí malý Tarsicius: „Já.“ — „Byl bys tak statečný? Nebojíš se? Necháš si urvat tento nebeský klenot?“ — „Ne!“ — „Budeš chránit toto tajemství?“ — „Svým životem, Otče.“ — „Jdi s požehnáním Božím!“

Ale nedošel hoch Tarsicius. Začalo to výzvou ke hře a skončilo to krvavě. Na náměstí římském srazil se se svými hrajícími si pohanskými kamarády. „Pojď si s námi hrát!“ — „Nepůjdu!“ — „Proč ne? Co to neseš?“ Pod zkříženými rukama na prsou skrýval pevně svoje Tajemství. „Co to máš?“ a již se naň vrhá smečka hochů, ulice pomáhá... poznávají křesťana... rána k ráně a než se kdo mohl vzpamatovati, klesá Tarsicius smrtelně ubit a ukopán k zemi... Duše jeho putuje již k nebesům — ale Tajemství svoje nevydal a uchránil je na svém srdci pod pevnými, křečovitě k prsům přimknutými rukama...

Ó svatý Tarsicie, vypros nám tu milost, abychom poklad svátostné milosti nikdy si nenechali ze srdce vyrvat špatnými kamarády. Raději smrt než hřích...

Svatý Vojtěch († r. 997 dne 23. IV.).

První český benediktin a zakladatel kláštera v Břevnově. Byl to veselý hoch na dvoře libického hradu nad tichou Cidlinou v Polabí. Synek nejmocnějšího českého rodu své doby, poupě růžového keře českých Slavníkovců. Byl záhy přidělen k chorovým chlapcům kostela sv. Jiří na rodném hradě. Ale rytířské hry měl raději než vzduch sakristie a zpěvy antifon a žalmů. Byl však zasvěcen Panně Marii ve chvíli nebezpečné a proto musil do ciziny na školy, aby se mohl stát knězem. Přišel až do německého Magdeburku mezi klášterní žáčky — zpěváčky biskupa Adalberta. A tak ministrování, žal-tář, komže a superpelice staly se jeho chlebičkem každodenním. Učil se jinak pilně a dobře. Rodiče bohatě platili vzácnými látkami, zlatem a drahokamy. Smířil se se svým povoláním a vesele se připravoval na dráhu kněžskou. V Praze byl přidělen ke kněžstvu nového chrámu svatého Víta, který založil svatý Václav. A tak se stal svědkem těžkého a bolestného umírání prvního biskupa Dětmara. Stesk na těžkou odpovědnost za tvrdošíjný národ otřásl hluboce jeho nitrem a od toho okamžiku obrátil se celým srdcem k Pánu Bohu a začal život přísný a svatý. Na Budči byl pak jednohlasně zvolen biskupem po Dětmarovi. A jakým biskupem. Bos a v rouše kajícíka vstupoval do Prahy na cestě z Verony, kde byl posvěcen. S pláčem a modlitbami chopil se práce. Ale marně se namáhal. Odešel do Itálie, vstoupil do řehole benediktinské a v Římě u sv. Alexia složil svaté sliby. Břevnov má dodnes kartu profesní s jeho vlastnoručním podpisem přísahy mnišské. Zavolán do Čech, vrací se, ale znovu odchází a po zločinném vyvraždění jeho rodu na Libici odchází z vlasti nadobro, aby jako misionář pracoval pro Krista v zemi cizí. A tak se stalo, že v P r u s k u na pohanském poli Romovém krví mučednickou života svého platí cenu výkupnou za svůj lid nevěrný, by ho j n o s t byl a p o k o j z e m i n a š í.

Svatý Antonín Paduánský († 13. VI. 1231).

Znáš jeho sochu? Ve františkánském hábitě s hošíčkem Ježíškem na své levé ruce. Znáš jistě jeho pokladničky v kostelích, kde je napsáno: „Chléb sv. Antonína“. Tyto pokladničky, kam lidé skládají své dluhy svatému Antonínu za to, že jim pomohl najít věci ztracené. Státisíce chudých živí tyto pokladničky po celém světě a dávají jim chleba. — Méně asi budeš znáti jeho životopis. — I on jako deseti-letý hoch byl poslán ke svému strýci, který byl kanovníkem u katedrály lisabonské v Portugalsku. A tam se stal žákem dómské školy pro chorové chlapce. Byl ministrantem. V Portugalsku je také skutečně patronem všech ministrantů, jako u nás svatý Václav. V Lisaboně samotném má veliký oltář, na kterém je na obraze vymalován, jak ministruje v červeném taláru a bílé rochetce, a na jeho svátek mají zde ministranti z celého města svoji velikou slavnost, spojenou vždy s obláčkou a přijímáním nových čekatelů. Každý téměř lisabonský hoch patří k této družině sv. Antonína. — Tam se také u hlavního oltáře ukazuje kamenný stupeň, do kterého maličký Ferdinand (tak se totiž jmenoval v rodině) ve velikém nebezpečí pokušení na obranu před satanem, který se mu zjevil v podobě ošklivého psa, palečkem vkreslil tak pevně znamení svatého kříže, že toto znamení se do kamene vtisklo jako do vosku a zůstalo tam na památku až na naše časy.

Svatý Antonín vstoupil nejdříve k Augustiniánům, ale poznáv později ideály svatého Františka, vyprosil si dovolení k přestoupení do tohoto řádu chudých. Poznal ještě osobně svatého Františka z Assisi. Stal se pak slavným učitelem řádovým a kazatelem a divotvůrcem v severní Itálii. Písmo svaté znal tak dobře, že se o něm tvrdilo: Kdyby se ztratily všechny psané bible, co jich je na světě, svatý Antonín by napsal bibli znovu, a to jen zpa-měti. Zemřel mlád v dokonalé svatosti. — Modlete se k němu, aby svět našel svoji ztracenou lásku k Bohu a Kristu Pánu.

Doktor angelicus — čili doktor andělský říkají tomuto světcí z dominikánského řádu církevní dějiny, a proto má jistě nesporný vztah k naší „Legio angelica“. Musí tedy přirozeně patřiti mezi její ochránce. Začal od nejútlejších let sloužiti Pánu Bohu. Narodil se v blízkosti posvátné hory sv. Benedikta, která se jmenuje Monte Cassino, a již jako pětiletý hošíček byl rodiči svými uveden do školy benediktinských chorových oblatů v tamním velikém klášteře černých mnichů. Tito hoši měli pro sebe vlastní školu a museli také vypomáhati ve velkém choru, hlavně o velikých svátcích, buď při obřadech jako ministranti neb jako choroví zpěváčci. Tak kladla přísná kázeň benediktinského domu první základy k veliké budoucnosti tohoto tichého, mlčenlivého a v sebe uzavřeného hochá. Pro tyto svoje vlastnosti musel od svých kamarádů na škole pařížské mnoho trpěti. Od útlého věku se tedy zapracovával do žalmů a Písma svatého. Žalmy se tehdy benediktinští hoši museli učit přesně zpaměti, poněvadž společných knih nebylo. A tak se jistě dostal svatý Tomáš k tomu, že Písmo svaté tak dokonale ovládal, že se mohl státi jednou jeho tak slavným vykladatelem. — Denně byl na Mši svaté a často přistupoval ke stolu Páně. Zde rostla jeho láska k liturgii a k Nejsvětější Svátosti, která se pak později projevila tak dojemně krásně a hluboce v oslavě tajemství Božího Těla, neboť on to jest, který sestavil liturgickou oslavu tohoto svátku. On složil ony hymny, které do dneška zpíváme (lepší nám již nikdo nenapsal), *Pange lingua, Adoro te devote, Lauda Sion Salvatore*.

Nám bude dále vzorem v lásce k nauce svaté Církve, která se čerpá z Evangelia, totiž v *erouce*. Ve své Summě zanechal nám svatý Tomáš ten největší a nejkrásnější katechismus o tom, co každý pořádný křesťan o své víře znáti a rozuměti musí.

Nevěřcem může býti jen ten, kdo naší víry nezná. Proto se budeme pilně učit z bible, katechismu a liturgiky. Aspoň každý ministrant musí znáti svou věc.

Svatý Jan Nepomucký († 20. III. 1393).

Nesmíme zapomenouti na našeho drahého patrona české země, svatého ochránce českých řek a mostů, svatého Jana. Mučedník dvakráte utopený. Jednou ve Vltavě králem Václavem, po druhé vlastním národem, který v štvavé nenávisti by ho nejraději utopil ve věčné zapomenutí. Ale to se nikomu nepodaří. — Má k nám hochům vztah dvojí. Předně byl sám, jak máme historicky dokázáno, horlivým ministrantem. V brevíři kněžském je o tom výslovná zmínka, že jako hoch z rodného domku svého v Nepomuku denně putoval k bílým mnichům cisterciáckým do kláštera na Zelenou Horu a zbožně přisluhoval řeholníkům při Mši svaté. Ti mu také pro jeho zbožnost a nadání zprostředkovali cestu na studia do Prahy. Vzpomeňme na to, kdykoliv jeho milou sochu buď v kostele neb venku uvidíme a představme si ho jako malého hošíka, an polní cestou spěchá za svou ranní časnou povinností klášterního žáčka-ministranta. — Svátý Jan je nám dále jedním z nejvzácnějších mučedníků za nejvyšší povinnost kněžskou, a to je hrdinné zachování povědního tajemství. Ani za cenu života nevyzradil, co nemohl a nesměl. A proto ho Pán oslavil zázrakem dosud nevídaným, neporušeností jazyka. Tak se stává svatý Jan nejen ochráncem těžkých povinností kněžských, ale také ochráncem kněžského povolání vůbec.

Je v naší zemi tak veliký nedostatek kněžstva. A zlí lidé by tak rádi každého kněze utopili, a to nejen v řece, ale, jak se u nás říká, na lžičce vody. Ale jistě se o to přičiňují ve zlých řečech, ve kterých topí kněžskou čest. Proto, hoši-ministranti, stůjte věrně při svém knězi, kterému sloužíte. Modlete se k sv. Janu za kněžská povolání, za požehnání pro kněze na vinici Páně, za ochranu jejich dobré pověsti a sami o to prostě, abyste se mohli i vy jednou dobrými kněžími státi.

Ale dobrým knězem bude jen ten, kdo je také od malička dobrým ministrantem.

Jaký to líbezný vzor pro naše chlapce. Je to synek naší bratrské Polsky, která je tak hrdá na tento svůj národní květ v Tovaryšstvu Ježíšově. Má několik vzácných rysů tento kratičký život, který skončil v necelých 18 letech. Láska k Panně Marii. Jí ve svých 14 letech na studiích ve Vídni zasvětil svůj život. Ona mu také dala rozkaz ke vstupu do řehole, v rozhodnutí ho podporovala. Láska ta byla tak vroucí, že si vyprosil zvláštním listem v Římě, aby si ho odvolala do nebe na její svátek 15. srpna. A vskutku, proti všemu nadání, v několika dnech, z plného téměř zdraví na svátek Nanebevzetí Panny Marie zemřel, jako lilie v tichém vanutí větru. Byl vyslyšen. — Jeho láska k nejsvětější Svátosti. Dvakráte v životě byl zázračně nasycen Tělem Páně, a to z rukou andělů. Ve Vídni bydlel u protestantského pána se svým bratrem Pavlem. Tento bratr byl kvítkem zlým. Světák a flamendr, který Stanislava tak týral pro jeho svatý život, že hoch upadl dokonce do těžké nemoci. Zdálo se, že umírá po prudkém nějakém ztýrání. On si přál kněze s Nejsvětějším. Ani onen protestant, ani ten bratr toho nedovolili. Tak se obrátil Stanislav ke svému miláčku, svatě Barboře, a ta skutečně přivedla dva anděly, kteří přinesli nemocnému žádanou posilu. Uzdravil se. Ale maje rozkaz Panny Marie ke vstoupení do Tovaryšstva, když toho nemohl dosáhnouti po dobrém, prostě utekl. Unikl šťastně svému bratru, který jej pronásledoval, a ač jej dohonil v plášti poutníka, nepoznal ho a odejel s nepořízenou. Na této cestě vešel Stanislav omylem do protestantského kostela, touže po modlitbě a svatém přijímání, když bolestně poznal, že je v modlitebně a marně toužil po otevření svatostánku, zjevili se po druhé andělé a podali mu svaté Přijímání. Otci svému nepovolil a raději se všech práv rodinných zřekl a vzdal, než by ustoupil. Byl veselým a radostným novicem, který všem, kdo se s ním setkali, byl povzbuzením k svatosti. Jeho stálým heslem ve světě bylo: K l e p š í-

mu a vznešenějšímu jsem zrozen..." a tak vidno, že svatost byla tím lepším, co chtěl a čeho dosáhl. Následuj i ty sv. Stanislava Kostku. Jak často malý posměšek v rodině bývá příčinou, že se cítíme býti zahanbeni a necháváme zbaběle všeho. On ani pod ranami a kopanci svého bratra neustoupil. Neopouštějme z lidských ohledů Krista.

Svatý Alois z Gonzagy († 21. VI. 1591).

Viděl jsi někdy nádherný květ lilie v plném ranním slunci, zalitý křišťálovou rosou? Čím je lilie mezi květy, tím je svatý Alois mezi světci. Hošík statečný z hradu Castiglione, který se nebál zapáliti si ze zvědavosti ohromnou pevnostní novinku tehdejší doby, dělo. Královské páže dvoru florentského a i španělského v Madridě. Princ knížecí v úbělovém okruží v hedvábí a sametě s kordem po boku. Statečný šermíř, ale statečnější ještě v modlitbě a sebezáporu. O půlnoci vstává k modlitbě. A něžné tělo své bičuje dűtkami. K prvnímu svatému Přijímání se připravuje pod přímým dozorem svého velikého strýce, svatého kardinála milánského Karla Boromejského. Jaké to setkání těchto dvou duší při hostině Nebeské. Svatý Karel jako podávající Tělo Páně, svatý hošík Aloisius jako přijímající. Od této chvíle zdvojnásobil svoje úsilí, a když četl listy misionářů indických, rozhoduje se vstoupiti k Jesuitům. Svou vůli provádí přes zuřivý odpor svého otce.

Jeho nebesky neporušitelná čistota. Oči, srdce, mysl, ruce, celé tělo jediný zářivý paprsek, že zkažená dvorní chasa se domnívá, že Alois nemá vůbec těla. Za jediné slovo neslušné, v neznalosti pronesené po sprostém vojáku tábora kaje se celý život a nemůže zapomenout, že je vyslovil. Prosme jej o ochranu v této hrozné době, kdy žádná jiná ctnost není v takovém nebezpečí jako čistota. Stůjme na stráž. Přísně dbejme svatého ruměnce studů. Tato vlastnost je nejlepším ochráncem ctnosti. —

Kde zemřel stud, tam padla ochranná hradba. Do-
byta je pevnost. A kdo potřebuje více čistoty a ne-
vinnosti než hoch, který slouží Pánu nejčistšímu u
oltáře. Proč máš bílou superpelici na sobě, která ti
připomíná nevinnost bělostného křestního roucha:
„... přijmi roucho bílé a zachovej neporušený svůj
křest...“, tak jsi to slyšel při křtu svatém.

Svatý Alois v bílé rochetce v ruce s křížkem a lilii
a důtkami. Jaký to vzor! Jeho smrt, ta nám kreslí
jeho bytost ještě dokonaleji. Ukazuje poslední nej-
krásnější tah jeho povahy. V Římě vypukl mor. A tu
on si vyprosil, aby směl sloužit nemocným. Činil
tak hrdinně. Dokonale. On jinak nedovedl. Vlastní-
ma rukama ošetřoval... na ulicích ležící sbíral a do
špitálu donášel. Při tom se sám nakazil a zaplatil ži-
votem. Po smrti toužil. „Jdem domů,“ říkal, když
věděl, že se blíží.

Všechny věci na světě cenil jen v poměru k to-
muto okamžiku smrti. „Co mi to platno k věčnému
životu?“ Tak se ptával při každé věci. Dovedeš také
tak počítat?

Svatý Jan Berchmanns († 13. VIII. 1621).

Belgičan, narozený v brabantském městečku Diest,
v blízkosti nejslavnějšího poutního místa panny Ma-
rie v Montaigne. Byl synem chudičkého obuvníka.
První slůvka jeho života byla „Jesus“ a „Maria“,
dříve než táta a máma. — Jako hošík vídal již ve far-
ním kostele hochy oblečené v kněžském rouše, jak
slouží u oltáře. To mu nedalo spát, přemýšlel, jak by
se mezi ně dostal. Byli to totiž studenti, které si
kolem sebe pevnou rukou vychovával premonstrát-
ský kněz z Tongerlo P. Emmerich. Měl pro ně malý
pensionát ve farním domě. Platilo se na ně. — Tato
touha po chlapecké službě u oltáře byla prvním
seménkem svatosti malého Jeníka. Byl výtečným žá-
kem, a tu jednou, když otec jeho se byl naň ptát ve
škole, jak se učí, a když slyšel zase jen a jen samou
chválu a lichotky, jakého to má syna... tu se zeptal:

„Tak co, Jeníku, co by sis za to přál, že mi děláš takovou radost?“ Ale Jeníček dlouho s odpovědí neotálel: „Tatínku tu největší radost bys mi udělal, kdybys mne dal do pensionátu P. Emmericha, abych mohl nosit sutanu jako ti druzí hoši a ministrovat u oltáře . . .“ Otec se lekl tohoto přání, kterého nečekal, neboť to znamenalo velikou obět pro celou chudou rodinu . . ., ale zářícím očím malého Berchmannse nebylo možno odepřít. Půjdeš, chlapče . . . a tak se Jeník nastěhoval do pensionátu v Diest. — Teprve v 11 letech přišel k prvnímu svatému Přijímání, které se pak stalo vždy ve čtrnácti dnech největší vzpruhou jeho duchovního života. — Hrál rád divadlo a byl výborným hercem, který ve svých chlapeckých hlavních rolích měl vždy veliký úspěch. Ale nouze rodičů přinutila jej přece jen opustit drahý mu pensionát a musel se chystat na učení. Přece však přišla pomoc. Hošík takové pověsti si získal vlivné přátele a ti mu pomohli až do biskupského města Mecheln, kde se dostal jako *s t u d e n t s l u h a* k jednomu domskému kanovníku, jak to tehdy bylo zvykem. Při tom mohl studovat a v čase potřebném obstaral si svoje povinnosti domácí. Zastával vše s velikou svědomitostí a přesností v m a l é m. V místě tom zůstal až do svého rozhodnutí, že vstoupí do kláštera. Rozhodnutí, které narazilo na veliký odpor otcův, který počítal, že Jan se stane knězem a pomůže živit četnou rodinu diestské ševcovny. Ale na konec přece dovolil, uznávaje konečně nadpřirozené pohnutky svého syna. A tak se mladičký Berchmanns dostal do koleje do Říma. Byl zvláště v z o r n ý m členem m a r i á n s k é družiny, tehdy prvně založené. Nejmilejší jeho modlitbou byl svatý r ů ž e n e c, který se dovedl s velikou rozjímovostí modlit. Ve 12 letech složil nádhernou báseň na jméno Ježíš, která závodí v hodnotě s jiným známým dílem podobným od sv. Bernarda. V 17 letech vstoupil již do noviciátu. — Zemřel po krátké nemoci, v ruce své maje kříž, růženec a knihu svaté řehole.

Slova „J e s u s“ a „M a r i a“ byla posledními slovy

jeho života. Jako s nimi život začal, tak i zbožně a svatě ukončil. Je zvláštním patronem družin ministrantských v Belgii a severním Německu.

Ctihodný Dominik Savio († 9. III. 1857).

Bílý mramorový náhrobek v nádherné basilice Panny Marie Pomocnice křesťanů v Turině. A na náhrobku vytesaný obraz hochy, zcela v šatech naší doby, jaké nosí i u nás venkovští hoši. Krátký kabátek, který jasně prozrazuje, že dorůstajícímu je malý. Kalhoty nakrčené, krátké nad kotníky, s důkladně vytlačenými koleny. Ale v tomto šatě chudém, tělo ohlapce-světce. — Kdo je to? — Nápis prozrazuje: „Domenico Savio, patnáctiletý gymnasista, žák Dona Bosca, který zemřel v pověsti svatosti dne 9. III. 1857.“ Synek chudého kováře z vesničky Riva di Chieri. Moderní Aloisius Piemontska. Sedmiletému bylo dovoleno přistoupiti k svatému Přijímání. Ministrant vroucí a nadšený. To mu pomohlo, že se péčí svého kněze-učitele Dona Cubiera dostal až do Turina do velikého oratoria Don Bosca, téhož, který byl již letos 1. dubna svatořečen. Světec vychovatel setkal se se světce chovancem . . . : „Z této lásky udělám krásný dárek Pánu Ježíši,“ řekl tehdy sv. Bosco. Žák i vychovatel se pochopili. Ve velkých, černých, hlubokých očích dítěte rozhořely se plaménky nebeské touhy: „Chci býti svatým a zachrániti mnoho, mnoho duší . . .“ Byl apoštolem mezi svými kamarády, které Bosco sbíral s ulice. Překážel energicky zlým hovorům mezi chlapci. Byl strašným nepřitelem špatné knihy a dovedl ji elegantně před očima kamaráda zničit. Smířoval divoké rvačky kluků. Dva si vypověděli jednou souboj na kameny. Nechal se přizvat za svědka. A když soupeři se šňavnatými taliánskými nadávkami již stáli proti sobě, vyhrnovali rukávy a sbírali kameny — postavil se mezi ně, vytáhl ze záhadří malý krucifix a zvolal: „První kámen na mne. A bijte hodně, ale nejdříve se podívejte na ten kříž.“ Rváče odzbrojil úplně!

Ovšem to si mohl dovolit jen Šavio. — Přál si trpěti. Mrtvil se těžce. Za největších mrazů spal pod lehkou přikrývkou. Do lůžka si kladl dřeva a cihly. — Stálé bdění, vnitřní život, napětí snahy, láskou hořící srdce, které s žádnou námahou nebylo dosti spokojeno — oslabovalo síly útlého těla. Nemoc zchvátila sextána Savia. Musel domů. Ulehl. Pouštěli mu žilou. Lékař vzal slabou ruku do své: „Odvrať hlavu, bude to méně bolet . . !“ Dominik se jasně usmál. „Co jest malé píchnutí do kůže proti ranám probodných rukou nevinného Spasitele?“ A klidně se díval, jak s rudým praménkem krve prchá slabá síla jeho života. A když lékař odešel, řekl: „A teď mi zavolejte nebeského lékaře!“ Přijal Tělo Páně, poslední svaté pomazání a několik dní po tom v nepopsatelné radosti, s žerty na rtech a nevýslovném klidu chystal se k poslední hodině.

„Ó, jakou krásu spatřuji,“ to byla jeho poslední slova. Uzavřel oči, které již více neotevřel, zkřížil ruce na prsou a bez nejmenšího pohybu vypustil duši. Svatý Otec Pius XI. přičkl mu právo na titul „venerabilis“, t. j. „ctihodný“, v neděli 5. p. sv. Duchu dne 9. VII. 1933.

Svatý Gabriel Possenti († 27. II. 1862).

Zvláštní obraz svého života skýtá nám tento mladický světec, který pochází z Assisi v Itálii. Byl synem assiského starosty tohoto města, které je tak slavné svatým Františkem. Byl vychován pečlivě a vroucně katolicky již v rodině, a napotom u školských bratří a na studiích v koleji Jesuitů. Již v 7 letech byl u prvního svatého Přijímání. Svědci praví, že se jim zdálo, že vidí k oltáři se blížit anděla. Ale pozdější životní směr nachyloval se hodně k světu. Rozcházel se téměř již již se svým povoláním řeholním i kněžským. Svět mu ale nemohl ublížiti. Byl duší příliš pevnou a srdce statečného ve chvíli pravé. S dýkou v ruce dovedl ubrániti svoji ctnost nejkrásněji proti drzému svůdci. Ale rozkošné věci

tohoto světa jej hodně lákaly. Byl to hezký hoch, a byl si toho vědom. Okolí neskrblilo obdivem a chválou. Ohromně rád se proto krásně strožil. Šaty musely vždy býti nejnovějšího střihu a jako ulité na tělo. Límeček, kravaty, různé drobnosti vždy podle nejnovější módy. Největší pak péči, jako Italové vůbec, věnoval svým vlasům. Pomáda a voňavka nesměly scházet. Byl horlivým čtenářem románů. Měl rád hudbu a zvláště divadlo. Ale nejvášnivěji rád tančil. I jeho spolužáci v koleji ve Spoletu mu jinak neřekli než „ten tanečník“. Bylo tedy nesmírným překvapením, když ve škole třídní profesor P. Rincelli S. J. oznamoval žákům ve třídě: „Slyšeli jste, že náš „tanečník“ vstoupil do kláštera?“ Ano. Tento hoch s očima oslněnýma světem, rozmyslel se hluboce a vstoupil k passionistům. Stál dvakráte na pokraji hrobu v těžké nemoci. Na lovu se jednou hodně postřelil z vlastní pušky. A předčasná smrt jeho drahé sestry jej přivedla na jiné myšlenky. Obraz matky Boží bolestné při slavném jejím procesí ve Spoletu dodělal náraz Milosti...

Zemřel přesvatou smrtí zcela odevzdán Bohu. Po životě plně prožitém jediné rozjímáním o utrpení Páně a jeho Bolestné Matky ve svém 24. roce.

Zamysleme se i my nad utrpením Kristovým na Golgotě a jeho Bolestné matky a prosme o milost, aby láska k světu nezlomila v nás lásku k Bohu.

Petříček D'Airelle († 20. III. 1914).

Vysoko, vysoko nad širým mořem na pobřeží severní Francie leží hrobeček osmiletého hochy — známého po celém světě pod jménem „malý Petřík“. Nad ním se tyčí porfyrový kříž. Růžový keř jej obepíná. A na náhrobním kameni je vytesán kalich a nad ním zářící hostie. A kolem ní nápis z Evangelia: „Nechte maličkých přijíti ke mně, a nebraňte jim, neboť takových jest království nebeské!“ A k misce vytesané v pomníčku přilétají modřinky a za radostného šveholení hasí svou žízeň.

Jediný rok života tohoto dítěte stačil, aby dosáhl heroického stupně života, který zaručuje svatost. V městečku St. Malo byly misie. A při nich přistupovaly děti k prvnímu sv. Přijímání. Mezi nimi Petříček. A misionář v slavném kázání kladl dětem na srdce modlitbu a oběť za nevěrce a hříšníky, aby se obrátili a mohli také přijít do nebe. — A Petříček znal jednoho nevěrce, jednoho jediného, který mu ale byl tak blízko a kterého tolik miloval — jeho tatínka. A v hlavičce své přemýšlel: „Já mohu do nebe. Ano. Mohu. — Ale sám bez tatínka — ne, to nemohu. Tatínek tam musí také.“ Vytrhne ho z moci pekla. Začal s modlitbou a častým sv. Přijímáním. Ano, i denně. Všichni byli proti němu. Otec, babička, i matka na začátku. I cizí tetky z farnosti pohoršovaly se nad tou smělostí toho chlapce. Ale Petřík nepovolil. Věděl proč.

Se svým Ježíškem v tabernaklu byl v ustavičném spojení nejživější pevnou vírou. Rozmlouval s ním. V prosinci 1912 píše: V neděli po sv. Přijímání se mi zdálo, jako by se mne Pán Ježíš ptal: „Chtěl bys zemřít, abys tatínka obrátil?“ Odpověděl jsem: „Ano, ano, chci.“

29. března již píše jen tužkou v postýlce. Ve škole začal prudce kašlati krev a to již neustávalo. Zůstal již v postýlce: V pátek po sv. Přijímání zdálo se mi, že mi Pán Ježíš opět pravil: „Petříku, chceš zemřít, abys tatínka obrátil?“ „Ó, ano,“ odvětil jsem. A znovu jsem prosil, abych se směl obětovati za tatínka.“

Zemřel tiše ráno na Zelený čtvrtek, když jeho sestra Odinka přišla od prvního sv. Přijímání. — Smrtný zápas nastal, když zvony volaly na Mši. Zdálo se, že volal otce, a ten, když se k němu sklonil, zašeptal mu s námahou: „Na shledanou, tatínku, v nebi, — umírám pro tebe . . .“ a vydechl naposled.

A po 20 letech nevěrec otec klesl po prvé na kolena u mrtvého svého synáčka a v prvním paprsku světla nově získané víry se pomodlil „Otče náš“.

Zvony Bílé soboty doprovodily Petříčka do hrobečku vysoko, vysoko nad mořem — a hejtman D'Airell nastoupil na místo svého synka u oltáře.

Mezi naše hrdinné vzory zařazujeme si přirozeně i tohoto francouzského hochy z Paříže. — Máme jej již dlouho rádi. Modlíme se již k němu a i za jeho blahořečení, a těšíme se, že k této slavnosti pojedeme brzy do Říma. Je nám vzácným vzorem hochy, který uprostřed života ve velkoměstě, jako je Paříž, ve zhýčkaných poměrech bohaté šlechtické rodiny dovedl si zachovati svůj neporušený, přísný katolický život, ano, dopracoval se až k svatosti.

Je naším současníkem. Zemřel dne 24. ledna, v sobotu, podle slibu Panny Marie, v roce jubilejním 1925. Byl tak docela chlapcem, jako naši chlapci. Měl rád hračky, stavebnice, stroje, aera, auta, jako naši chlapci. Chodil do školy k Jesuitům v ulici Franklin, jako u nás v Praze do Bubenče. Také se neučil zrovna nijak slavně, jako naši studentíci, ale my dnes víme jeho hluboký, zcela nadpřirozený a logicky správný důvod, proč tak činil, ač za to se strany učitelů i vlastní matky musel mnoho trpět. Vždyť mu Pán Ježíš při prvním svatém Přijímání v jeho sedmi letech slíbil, že tak brzy zemře, a že nebude knězem, jak si přál, ale andělem. To bylo to jeho veliké tajemství, které v sobě tak dlouho nosil a nikomu nesvěřil. Neboť tajemství je jen pro dva, ne pro tři. — Je nám vzorem domácího duchovního života v přesné domácí modlitbě a plnění drobných povinností. Je vzorem lásky k opravdové liturgii, kterou se svým misálkem v ruce tak záhy pochopil. Vzorem lásky k Nejsvětější Svátosti, se kterou uměl tak vroucně hluboce zacházet při svém svatém Přijímání. Učí nás rozuměti vůli svatého Otce, právě tak jako malý Petříček d'Airell ze St. Malo. Matku Boží ctil jako svou nebeskou matku... a ona to byla, svatá paní lurdská, která jej odvedla ve svůj sobotní den do nebe.

„Nebudeš knězem, udělám tě andělem.“ Tak mu to znělo srdečkem od prvního svatého Přijímání. Trpěl tím. On chtěl být knězem. Na mapě si hledal daleké misijní stanice a budoval aeroplány,

aby mohl létat jako misionář v dalekých končinách. Nesmělo to být. Říkával si: „Já mohu sice přímo a hned do nebe, to je pravda, ale nikdy, nikdy nemohu se stát knězem . . .“ Tak si naříkal ve své nemoci smrtelné.

Kdo by chtěl na místě zemřelého Vítka na jeho místě stát se knězem, aby toto místo nezůstalo neobsazené?

Končíme krásnou a radostnou řadu našich vzorů. Všichni byli malí, chlapci, takoví, jako ty, který v této knížečce čteš; skoro všichni začali jako ministranti u oltáře, s láskou, horlivostí a obětavostí. Kolik tu krásných příkladů, živých a opravdových. A také ne všichni se svatostí začli od počátku.

Pamatuj si větu, která se vypráví o svatém Augustinu, kterou si často opakoval: Mohli jiní, mohly jiné — proč i ty ne, Augustine . . .!

Dějiny Mše svaté

Žertva obětní.

Žertva obětní jest dar věnovaný nezištně Bohu ze statků nám svěřených v důkaz naší víry, naděje a lásky, abychom tak projevili svoji chválu, díky i přednesli tak své prosby.

Z dějin lidstva známe oběť Abelovu a Kainovu, která pozůstávala z plodů země, známe oběť Melchisedecha, krále salemského, která pozůstávala v chlebu a víně. K těmto způsobům oběti přistoupil ve Starém zákoně zvyk obětovati maso a krev zvířat obětních, zvláště u Židů. Při tom největší roli, zvláště s ohledem na příštího Mesiáše, hrál obětní beránek, a to zvláště velikonoční, od časů vyjití Israelských ze země egyptské.

Pravým obětním Beránkem velikonočním celého světa stal se Ježíš Kristus, nejsvětější a nejčistší Oběť Zákona nového, který jako Syn Boží sstoupil s nebes, vtěliv se z Marie Panny, a k oběti věčné zabít byl na kříži kalvárském, vyliv krev svou za nás.

Mše svatá.

Mše svatá jest táž oběť Ježíše Krista jako na kříži co do těla i krve, obětovaná však podle jeho posledního rozkazu a vůle před smrtí jeho nekrvavě na našich oltářích pod způsoby chleba a vína, proměněných slovy téhož Ježíše Krista, Pána našeho, v jeho nejsvětější Tělo a Krev.

První Mše svatá.

Kdo jest původcem Mše svaté? Kdy byla ustanovena? Pán náš, Ježíš Kristus, v Jerusalemě ve večeradle na hoře Sionu večer ve čtvrtek svatého týdne velikonočního, v předvečer to svého strašlivého utrpení Velikého pátku, poslední svojí vůlí, než umřel za spásu celého světa, toto nejvyšší tajemství své lásky ustanovil.

Slavil se svými apoštoly zákonem předepsanou veli-

konoční večeři. Po slavném díkyvzdání za milost vysvobození ze země egyptské ke konci večeře vzal chléb do svých nejsvětějších rukou, požehnal, lámal a dával učedníkům svým říka:

Vezměte a jezte, totoť jest Tělo mé!
Podobně vzav kalich s vínem, požehnal a dával učedníkům svým říka:

Pijte z něho všichni! Neboť toto kalich jest Krve mé, která za vás a za mnohé vylita bude na odpuštění hříchů. To čiňte na mou památku!

To jest ona první Mše svatá, při které Kristus sám byl obětníkem i obětí, to jest knězem i žertvou.

Svatí apoštolové měli ve večeřadle své první svaté Přijímání.

Tedy Mše svatá je z ustanovení Božího podle slov Ježíše Krista.

Mše svatá za časů apoštolských.

Svatí apoštolové řídili se rozkazem Páně. Na památku hrozného umučení jeho, jakož i vzkříšení jeho, — podle jeho vlastních slov: To čiňte na mou památku! — opakovali to, co slyšeli a viděli, týmiž slovy a týmiž pohyby jako i Kristus, ničeho na tom neměnice. Pouze láska a úcta velela přidati tu a tam nějakou modlitbu přípravou neb modlitbu vroucích díky.

Znovu a znovu stálým opakováním si připomínali poslední večeři, a proto scházela se apoštolská rodina s věřícími k malé bratrské hostině, která byla zvána hostinou lásky čili agapa. Vzdána byla eucharistie ... což značí modlitbu chvály a díky (jest z řeckého slova eu - dobře a charis - díky); jméno to se pak přeneslo na celou Mši svatou, a zvláště na sv. Přijímání, poněvadž vykonávajíce poslední vůli Kristovu vzdáváme tak Bohu ty nejkrásnější a nejdokonalejší díky chvály.

Apoštolové vyprávěli vroucně věřícím o tom, co Kristus učinil při večeři poslední a vzavše chléb a kalich s vínem

o p a k o v a l i t á ž s l o v a K r i s t o v a , k t e r á o n p r o n e s l : T o t o j e s t T ě l o m é . . . T o t o j e s t K r e v m á .

Z á z r a k p r o m ě n ě n í d ě l s e t a k , j a k o k d y b y s á m K r i s t u s t o z n o u ř e k l . A v š i c h n i p o s l e c h l i p o s l u š n o s t í s v a t é v í r y s l o v : T o č i ň t e n a m o u p a m á t k u ! a p ř i j í m a l i l á m a n ý c h l ě b j a k o T ě l o K r i s t o v o a p i l i z k a l i c h a K r i s t o v u K r e v .

Mše svatá za časů pronásledování.

Nástupci apoštolů svěcením, to jest vkládáním apoštolských rukou, stávali se b i s k u p y a k n ě ž í m i . T i p a k , k d y ž a p o š t o l o v é j e d e n z a d r u h ý m m i z e l i m u č e d n í c k o u s m r t í s t o h o t o s v ě t a , p o k r a č o v a l i v e v y k o n á v á n í K r i s t o v a i j e j i c h o d k a z u . P ř i š l o v š a k č a s t o k r u t é a k r v a v é p r o n á s l e d o v á n í s e s t r a n y p o h a n ů .

Mše svatá se slavila v soukromí, v bytech jednotlivých křesťanů; ano, až pod zem do skrytu katakombních pohřebišť se museli utéci křesťané, aby nerušeně mohli slaviti svatá mysteria.

V těchto krutých dobách úzkosti a strachu počaly se i rozmnožovati modlitby při Mších svatých. Pro útěchu pronásledovaných a trpících počaly se čísti úryvky ze zachovaných listů apoštolských, které křesťanům byly psány. Byly čteny úryvky ze čtyř svatých Evangelii, která již tehdy byla napsána. Věřící se museli sami starati jak o dary pro oběť Mše svaté, tak o vydržování svého kněžstva přinášením chleba a vína a jiných potřeb chrámových . . . Tak vzniklo offertorium.

Ve shromáždění byli také ti, kteří nebyli věřícími, ale ke křtu se zatím připravovali. To byli tak zvaní katechumeni. Ti nesměli býti přítomni nejsvětějším Tajemstvím, a proto, když jim bylo přečteno poučení z Evangelia, museli opustiti shromáždění. Tento okamžik nám dává rozdělení Mše svaté na Mši svatou katechumenů a věřících.

Po obětování byla zpívána modlitba nejvyšších diků a chvály jako vzpomínka z poslední večeře velikonoční . . . naše p r e f a c e , v e k t e r é s e s l a v í t a j e m s t v í v y k o u p e n í , p ř e c h o d z e z a j e t í S a t a n o v a d o z e m ě e v a n g e l i c k é h o K r á l o u s t v í B o ž í h o , a t o b y l s l a v n ý ú v o d k m y s t e r i u M š e s v a t é

samotnému, které počínalo tichými modlitbami kněze v kánonu. Zde kněz proměňoval, a po proměnění lámal a dával ostatním podle příkladu Kristova a tradice apoštolů. Každý dostal svůj podíleček na chlebě svátostném.

Tento chléb dostávali křesťané na čistou roušku do ruky, aby jej mohli donést nemocným. Ano i vězňům se donášela tato nejsvětější posila do vězení taji a s největším nebezpečím. Tento zvyk nám dal našeho drahého mučedníka Nejsvětější Svátosti, hocha svatého Tarsicia, který, když v krutých dobách nikdo se nenašel, kdo by statečně do Mamertinských vězení chléb Páně donesl, sám se nabídl a lásku svoji a statečnost na foru římském zaplatil životem a získal si slávu mučedníka, jako příklad našim hochům-ministrantům.

Až na počátku čtvrtého století (ediktem Milánským r. 313) dostalo se Církvi svobody za Konstantina, a tím teprve se mohla Mše svatá přestěhovati do nových veřejných a vznešených chrámů, které Kristu, Spasiteli světa, stavěli již sami císařové římsští.

Mše svatá v proudu staletí.

V době od IV. století obřady mešní počínaly se ustalovat. V podstatných částech zůstávalo vše vždy stejné. Jen různé modlitby, žalmy, zpěvy, zvyky podle krajů a zemí se různě rozvíjely. Tak vznikly liturgie latinská — západní, řecká — východní, slovanská, arménská, koptská, ambrosiánská, španělská a jiné.

Naše liturgie - latinská - západní jest v hlavních rysech stálou již od VI.—VII. století. Hlavně od časů papeže sv. Řehoře Velikého. Jeho papežská slavná Mše jest základem i vzorem mešního formuláře.

Papež s věřícími sešel se v některém římském chrámě — schůzka — k o l l e k t a — odkud po modlitbě nad lidem šlo se slavným průvodem do předem stanoveného chrámu, kde bohoslužba toho dne se určitě konala — s t a t i o. — Cestou zpívala se litanie, ze které nám zůstalo naše „K y r i e e l e i s o n“. Papež v sakristii oblékal roucha a mezitím co se ubíral k oltáři, klerici zpívali „i n t r o i t u s“. (Naše stupňová modlitba pochází

až ze středověku. Byla říkána knězem na cestě k oltáři. *I confiteor* je soukromou přípravnou modlitbou z téže doby.)

Čas Mše od *introitu* až k *offertoriu* strávil papež na trůně. Modlitby říkal jsa obrácen k východu. *Epistola* a *Evangelium* byly úkolem lektorů, podjáhna a jáhna; četly se slavně lidu se zvláštního místa mezi oltářem a lodí, zvaného „*ambo*“. Délka i místa četby z Pisma svatého byla libovolná, ač určitá tradice již vše řídila. — Papež měl vždy osobně výklad, čili homilii. — Částky *Graduál*, *Alleluja*, *Tractus* neb později i *Sequence* připadaly zpěvákům choru — klerikům. *Credo* jest všeobecně zavedeno až v XI. století. *Offertorium* je jedna z nejpozději zavedených zpěvných částí do Mše svaté.

Po výkladě Evangelia papež si umyl ruce (*lavabo*) a odebral se k oltáři, kde přijímal obětní dary. Jáhen přinesl k vybraným chlebům obětním kalich s vínem a následovaly modlitby nad obětními dary.

Toto vše končilo slavnou *Prefaci* — při jejíchžto závěrečných slovech zpívali všichni hluboce skloněni: *Sanctus*... Nyní se začal papež modlit *„Kánon“*. Celý postup *Kánonu* až na malé výjimky byl již tak upraven, jak jej dnes máme v misálu. Věty Kristovy k *Proměňování* jsou ovšem vždy nezměnitelné. Při *lámání* svátostného chleba opakoval lid, pokud čas stačil, aklamaci „*Agnus Dei*...“. Dnešních třech krásných modliteb před sv. *Přijímáním* v VII. století ještě nebylo. Ze soukromé zbožnosti jsou později vsunuty a jednotně je zařadil až papež Pius V., 1570. Následovalo svaté přijímání věřících, mezi kterým zpěváci zpívali hodící se antifonu nazvanou dnes „*Communio*“ a žalm zakončený *Gloria Patri*. Po pozdravu „*Dominus vobiscum*“ byla modlitba po sv. přijímání zvaná „*Postcommunio*“. Druhý pozdrav papežův „*Dominus vobiscum*“ a jáhen propouštěl shromážděné věřící slovy: „*Ite, Missa est*“ — což znamená — jděte, je chvíle rozchodu od oběti nejsv. — slůvko „*missa*“ vžilo se časem jako označení celé obětní liturgie - *missa* - *Messe* - *mše*. Tím byla skončena papežská mše. Papež vracel se v průvodu do sakristie a cestou dával své po-

slední požehnání lidu, které rovněž přešlo i do Mše sv. tiché — jednotně zavedeno od XII. století. Čtení posledního Evangelia sv. Jana zavedeno všeobecně až papežem Piem V. v r. 1570, který konečně nastalo upravit pro celou západní církev obřad mešní.

Vidíme tedy, že tichá Mše svatá soustřeďuje v sobě postupem času všechny složky veřejné slavné Mše pontifikální — papežské. Tak se tedy i vyvinula během historie 15 století naše kniha misální. Původně celebrant se modlil jen modlitby, prefaci, kánon a modlitbu Páně. Části zpěvní obstarávali klerici-kantoři ve schole a lid střídavě, Epištolu a Evangelium lektori, podjáhén a jáhen. Všem těmto částkám knězelebrant jen naslouchal.

Teprve zaváděním tiché Mše svaté byly všechny tyto části spolu se všemi modlitbami a kánonem sebrány do společné příruční knihy, a kněz se poněmáhlu modlil vše sám. Původní rozložení těchto misálových prvků pozorujeme při řádně sloužené liturgii s asistencí, ale velmi zřetelně při slavné Mši pontifikální, kterou slouží biskup, infulovaný prelát neb opat.

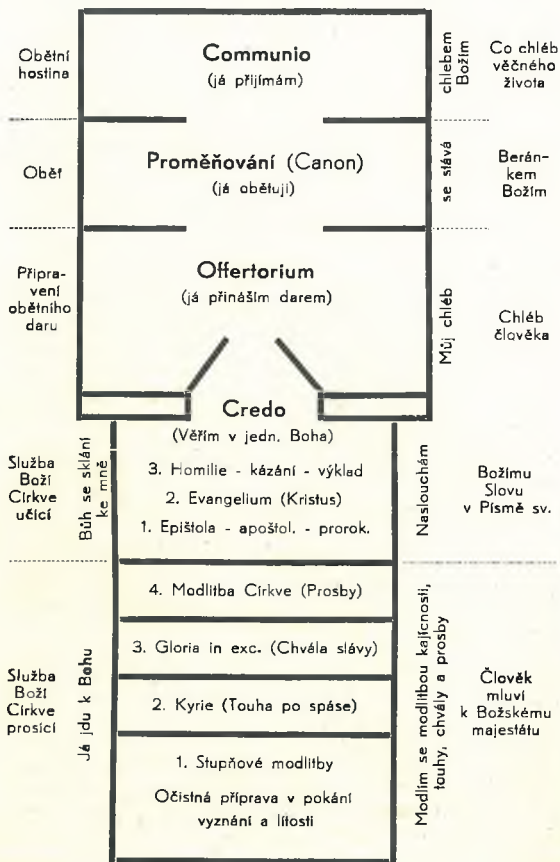
V těchto misálech k potřebě soukromé v tiché Mši svaté byla zprvu veliká různost, ale jednotu v tom zjednal již zmíněný papež Pius V. v r. 1570. Od té doby přibýly již jen některé nové modlitby, preface a některé nové formuláře pro nově zavedené svátky Páně, P. Marie a svatých.

Poslední nejnovější vydání misálu s českým překladem máme od benediktina P. Mariana Schallera, které každý pořádný český ministrant musí mít, chce-li své svaté liturgické službě u oltáře řádně rozumět.

Obrazec k objasnění tajemství Mše sv.

(Podle Dr. Parsche z Klosterneuburku.)

Bohoslužebná roucha mešní *

Každý ministrant má povinnost (není-li ovšem malíčkový) svého kněze, kterému ministruje, oblékati do bohoslužebných rouch (paramentů).

Rádně upraven, učešán, s botami vycíděnými, a zvláště s čistýma rukama (nehty!) oblékne se sám v k o m ž i (barvy patřičné) a čistou s u p e r p e l i c i (či jak se u nás říká r o c h e t u) a přistoupí ke knězi. (Šat ministranta buď dostatečně dlouhý a slušný.)

1. Podá mu h u m e r á l čili a m i k t;

2. chopí se a l b y, kterou opatrně knězi přes hlavu oblékne, srovná v ramenou, zřasí vzadu a

3. do rukou kněze vloží c i n g u l u m k přepásání a l b y (střapce vždy vpravo). Albu pak se naučí tak upravovati, aby kněz u oltáře vždy slušně vypadal. Alba má býti nejvýše 5 prstů nad zemí. Upravení alby vyžaduje určitého cviku.

4. Podá m a n i p u l k levé ruce kněze;

5. podá š t ó l u

6. a připraví k a s u l i, neb p l a n e t u též zvanou, neb česky m e š n í r o u c h o, a opatrně podá knězi přes hlavu a dá pozor, aby seděla rovně.

7. Když kněz vzal do rukou kalich (připravený s p a t e n o u a hostií, p u r i f i c a t o r i e m, p a l l o u, v e l e m a b u r s o u, ve které se nachází k o r p o r á l), podá mu b i r e t, chopí se m i s á l u a jde k o l t á ř i, který značí skálu Kalvarie.

K pontifikálním paramentům (biskupským) patří tunika a tunicella, pektorál, mitra, sandály a pedum (berla). Ovšem i biskupský trůn a příslušná asistence.

* Jsou původně římským šatem, jaký se nosil za dob apoštolských, značně v úpravě pozměněným a významu dnes po výtce symbolického. Kněz v paramentech představuje svou proměnu v Krista, kterého zastupuje.

Liturgické barvy

Liturgických barev jest 5 (s barvou růžovou 6).

Bílá (neb také **zlatá**) jest barvou světla. Barvou Kristova Božství, neposkvrněnosti liliové přesevaté Panny. Barva radosti a jásotu, barva slunečního jasů. Barva neporušenosti, čistoty a panenství.

Červená - rudá - purpurová jest barvou ohně a krve. Je to barva Ducha svatého, ohnivých jazyků svatodušního dne. Tím barva žáru a lásky. Je to barva mučedníků, barva prolité krve za Krista.

Fialová jest barvou svítání, ranní zory. Barva naděje a touhy, kajícínosti a odříkání. Je to barva adventní, svatopostní, barva vigilií církevních. Barva zkroušenosti, pokory a pláče.

Zelená - toť barva země v ustavičném zrání, barva pastvin a mladého osení, barva stromů na jaře. Je to barva všedního a každodenního života, barva dobrého Pastýře, který vždycky vodí ovečky své na žirné, zelené pastviny Evangelia. Barva času po Třech králích a po svatodušních svátcích.

Černá jest popřením všech barev. Jen život má barvy. Smrt a smutek neznají barev. Je to barva mar, hrobu, soudu a posledních věcí člověka. Barva „Requiem“ a pohřbu v zem.

Růžová přichází jen dvakráte do roka, a to o 3. neděli adventní „Gaudete“ a 4. neděli postní „Laetare“. Je to liturgická zvláštnost - barva růže. Radostná naděje vánoc a vzkříšení.

Podobnou zvláštností jest barva **modrá** ve Španělsku pro svátek Nanebevzetí Panny Marie, a **zelená** v Irsku na svátek sv. Patrika.

I komže (talárky) ministrantů mohou býti (a též mají býti) různých barev. Červené jsou pro svátky. Fialové pro dny kajícínosti. Černé pak pro Mše smuteční „de Requiem“ a k pohřbům. Mohou býti i zelené i bílé. Neutrální, ke všemu se hodící jsou černé s širokým senátorským purpurovým pruhem v lemu i na rukávech.

Jak čtu a vyslovuji latinu

Naším výchovným ideálem v L. A. nejsou ministranti, kteří celý svůj ministrantský život u oltáře žmolí usmolené sešitky s předtištěnou „ministrancí“, ale hoši, kteří svoje liturgické texty mešní znají odříkávat správně z paměti, tak jako sám kněz.

K tomu je zapotřebí umět číst a vyslovovat, což není jedno a totéž. I ten, kdo umí třeba nejkrásněji číst text z latiny česky přepsaný, nebude ještě umět správně vyslovovat, poněvadž v latinských slovech je cizorodý přízvuk.

Ministranci musí malé hochy nutně někdo zkušený nacvičit, a to nejen číst, ale i vyslovovat. Nejlépe kněz (farař, kaplan). Nemá-li čas — pak vůdce družinky — nejstarší ministrant. Nenechat malé hochy samy sobě. Nejlépe se cvičí hromadně. A co se jednou správně naučí — nikdy se nezapomene! Příručka je pro cvičení a učení doma! Pro začátek se ovšem bere s sebou!

Pravidla

c před **e, i, ae, oe** čti jako naše **c**: = excelsis.

c před **a, o, u** čti jako naše **k**: inimicus = in-
mikus, confiteor = konfiteor, culpa = kulpa.

cc — čti jako **kk**: peccavi = pekávi.

ae, oe čti jako **é**: coelum = célum; ale pozor! Mi - cha - e - li ne Michéli, nýbrž Mi - cha - e - li.

di, ti, ni čti jako: **dy, ty, ny**; nimis = nymis, tibi = tybi atd. **ti** mezi 2 samohláskami čti jako naše **ci**; cogitatione = kogitacione.

ei čti jako **eji**: Dei = Deji.

oi čti jako **eji**: introibo = introjíbo.

ia čti jako **ija**: gloria = gloriija.

qu čti jako **kv**: quia = kvíja.

x čti jako **ks**: maxime = maksime.

Pozor: totiúsque vyslov totýjúskve.

Jak je uspořádána tato část mešního řádu?

Tato část je vlastním liturgickým jádrem příručky. Rozděluje se na čtyři části spojené v jeden celek: ministrance, obřadní předpisy, missa recitata a liturgické vysvětlivky.

I. Předně je zde **vlastní ministrance** (vysázená týmž písmem), určená pro potřebu ministranta.

II. *Obřadní předpisy* (sázeno týmž písmem), a to pro hochy-ministranta, když knězi ministruje s á m.

III. Vloženy jsou všechny ostatní texty, kterých je zapotřebí ke Mši sv. recitované, zvané „**Missa recitata**“, vysázené menším písmem tučným. (**Gloria, Credo, Sanctus, Agnus a některé modlitby z misálu.**) Takže příručka může stačiti každému, kdo se chce zúčastniti tohoto způsobu Mše, i když nemá misálek.

Naši členové tento způsob účasti na Mši svaté budou pilně zavádět za vedení svého kněze. Tím se nejlépe naučí „znát“ Mši svatou.

IV. Dále jsou přidány i stručné vysvětlivky historické a liturgické, aby naši hoši domácím studiem do jednotlivých částí dobře a lehce a rychle pronikli.

Porozumění Mši svaté je základním kamenem celé znalosti náboženské i náboženského života vůbec.

K nacvičení obřadů používejte svých týdenních besídek!

ORDINARIUM MISSAE

(MEŠNÍ ŘÁD)

Obrady, když ministruje jen jeden ministrant

Ordinarium pochází od latinského slova *ordo*, což značí uspořádání, řád, pořádek. Zde se jedná o uspořádání modliteb a obřadů při nejsvětější oběti Mše svaté. Pořádek při Mši svaté tak, jak dnes jej máme, pochází z 16. století, kdy byl konečně pevně stanoven papežem svatým Piem V. v předvečer koncilu tridentského r. 1570.

I. Část přípravná. (Od počátku až ke kolektám.)

Ministrant v sakristii tiše a zbožně pomáhá svému knězi při oblékání posvátných rouch. Poté vezme misál, který nese oběma rukama sponami na levou stranu obrácený, opřený o hrud'. Ukloní se spolu s knězem ke kříži a nastupuje před knězem asi 3—4 kroky k oltáři. U vchodu do chrámu dá krátké znamení zvonkem. — Když došel ke stupňům oltáře, zůstává po pravé straně kněze, poklekne současně s knězem na jedno koleno a vystupuje k oltáři. Položí misál volně na pult neb podušku, a to sponami a ořízkou směrem ke středu oltáře. Odnese bired na své místo a pokleknuv uprostřed oltáře, klekne si v blízkosti kněze na podlaze (nikoliv na prvním stupni) po levé straně.

Znamení svatého Kříže.

In nomine Patris et Filii
et Spiritus sancti. Amen.

K. Introibo ad altare Dei.

M. Ad Deum, qui laetifi-
cat juventutem meam.

Žalm 42. Judica me se vynechává při Mši svaté za
mrtvé (černé) a od neděle Smrtelné (passionis) až
do velikonoc. Kněz hned říká verš: Adjutorium nos-
trum...

K. Judica me Deus et di-
scerne causam meam de
gente non sancta: ab ho-
mine iniquo et doloso e-
rue me.

M. Quia tu es Deus for-
titudo mea: quare me re-
pulisti, et quare tristis in-
cedo dum affligit me ini-
micus?

K. Emitte lucem tuam et
veritatem tuam ipsa me
deduxerunt et adduxe-
runt in montem sanctum
tuum et in tabernacula
tua.

M. Et introibo ad altare
Dei, ad Deum qui laetifi-
cat juventutem meam.

Ve jménu † Otce
i Syna i Ducha Sva-
tého. Amen.

Kněz: Vstoupím k
oltáři Božímu.

Ministr.: Před Bo-
ha, jenž jest původ-
cem radosti mé od
mladosti mojí.

K. Zjednej mi prá-
vo, Bože, a rozhod-
ni při mou proti bez-
božnému lidu; od
člověka nespraved-
livého a lstivého vy-
svobod' mne.

M. Neboť tys, Bo-
že, síla má! Proč
mne zapuzuješ a
proč smuten cho-
dím, když mne sou-
ží nepřítel?

K. Sešli světlo své
a pravdu svou; ty
mne povedou a do-
vedou ke svaté ho-
ře tvé a do stánků
tvých.

M. I vstoupím k ol-
táři Božímu; před
Boha, jenž jest pů-
vodcem radosti mé
od mladosti mojí.

**K. Confitebor Tibi in ci-
thara, Deus, Deus meus,
quare tristis es anima
mea, et quare conturbas
me?**

**M. Spera in Deo quoni-
am adhuc confitebor illi:
salutare vultus mei et De-
us meus.**

*Min. spolu s knězem ke Gloria udělá vždy malou inklinaci
ke kříži.*

**K. Gloria Patri et Filio et
Spiritui sancto.**

**M. Sicut erat in princi-
pio et nunc et semper
et in saecula saeculorum.
Amen.**

K. Introibo ad altare Dei.

**M. Ad Deum qui laeti-
ficat juventutem meam.**

*K Adjutorium kněz spolu s ministrantem dělají veliké
znamení sv. Kříže.*

**K. Adjutorium nostrum
in nomine Domini.**

**M. Qui fecit coelum et
terram.**

Kněz hluboce se skloniv říká svůj Confiteor. Když

**K. Oslavovati tě
budu na citeře, Bo-
že, Bože můj. Proč
se rmoutíš, duše
má, a proč mne
znepokojuješ?**

**M. Doufej v Boha,
neboť opět budu
jej oslavovati —
Spasitele svého a
Boha svého.**

**K. Sláva Otci i Sy-
nu i Duchu svaté-
mu.**

**M. Jakož bylo na
počátku, i nyní, i
vždycky, a na věky
věkův. Amen.**

**K. Vstoupím k ol-
táři Božímu.**

**M. Před Boha, jenž
jest původcem ra-
rosti mé od mlado-
sti méj.**

**K. Pomoc naše ve
jménu Páně.**

**M. Jenž učinil ne-
be i zemi.**

byl dokončil, ministrant obrací se k němu trochu skloněn a odpovídá:

M. Misereatur tui omnipotens Deus, et dimissis peccatis Tuis, perducas Te ad vitam aeternam.

K. Amen.

M. Smilujž se nad tebou všemohoucí Bůh a odpustě hříchů tvoje, uveďž tě do života věčného.

K. Amen.

Tu i ministrant se prostředně skloniv, říká svůj Confiteor ...:

M. Confiteor Deo omnipotenti, Beatae Mariae semper Virgini, beato Michaeli Archangelo, beato Joanni Baptistae, sanctis Apostolis Petro et Paulo, omnibus Sanctis

M. Vyznávám se Bohu všemohoucímu, blahoslavené Marii, vždy Panně, svatému Michaeli Archandělu, svatému Janu Křtiteli, svatým Apoštolům Petru a Pavlu, všem Svatým

(a tu se vzpřímí a s malou úklonou obrátí se ke knězi)

et tibi pater:

a tobě, otče,

(opětně se obrátí k oltáři)

quia peccavi nimis cogitatione, verbo et opere:

že jsem zhřešil převelice, myšlením, slovy i skutky -

(při mea culpa bije se třikráte v prsa)

mea culpa, mea culpa, mea maxima culpa. Ideo precor beatam Mariam semper Virginem, beatum Michaellem Archan-

svou vinou, svou vinou, svou převelikou vinou! Proto prosím blahoslavené Marie, vždy Panny, svatého Michae-

gelum, beatum Joannem Baptistam, sanctos Apostolos Petrum et Paulum, omnes Sanctos et te pater,

(vzpřímí se opětně a s úklonou obrátí se ke knězi)

orare pro me ad Dominum, Deum nostrum.

Ministrant zůstane skloněn.

K. Misereatur vestri omnipotens Deus et dimissis peccatis vestris perducatur vos ad vitam aeternam.

M. Amen.

Nyní se vzpřímí a spolu s knězem dělá znamení svatého Kříže (velké).

K. Indulgentiam, absolutionem, et remissionem peccatorum nostrorum tribuat nobis omnipotens et misericors Dominus.

M. Amen.

Kněz i ministrant se mírně skloní a střídavě se modlí:

K. Deus tu conversus vivificabis nos.

M. Et plebs tua laetabitur in te.

la Archanděla, svatého Jana Křtitele, svatých apoštolů Petra a Pavla, všech Svatých a tebe, otče,

orodujte za mne u Pána Boha našeho.

K. Smilujž se nad vámi všemohoucí Bůh a odpustě hříchů vaše, uveďte vás do života věčného.

M. Amen.

K. Prominutí, rozehřešení a odpuštění hříchů našich nechť udělí nám všemohoucí a milosrdný Hospodin.

M. Amen.

K. Bože, obrať se k nám a oživ nás.

M. A lid tvůj radovati se bude v tobě.

K. Ostende nobis, Domine, misericordiam tuam.

M. Et salutare tuum da nobis.

K. Domine, exaudi orationem meam.

M. Et clamor meus ad te veniat.

K. Dominus vobiscum.

M. Et cum spiritu tuo.

K. Zjev nám, Pane, milosrdenství své.

M. A spasení svoje nám uděl.

K. Pane, vyslyš modlitbu mou.

M. A volání mé nechť k tobě přijde.

K. Pán s vámi.

M. I s duchem tvým.

Kněz vzpřimiv se, sepne ruce a modlí se hlasitě: O r e - m u s, a vstupuje k oltáři. Tu zvedne se i ministrant a je-li zapotřebí, zvláště když je několik stupňů k oltární mense, a kněz má dlouhou albu, nadzvedne tuto dole opatrně a doprovází kněze až k nejvyššímu stupni. Je-li stupeň jen jeden, nadzvedne albu ještě kleče. Pak se zvedne a odstoupí nalevo, a to tak, že skutečně udělá vlevo bok a důstojně poklekne na nejnižší (první) stupeň oltární. Kdykoliv se u oltáře pohybuje, má ruce sepiaty. Klečí-li, může je míti buď založeny v rukávech, neb míti v rukou knihu.

Introitus.

Spolu s knězem se žehnej svatým Křížem. (Nikoliv při Mši sv. za mrtvé.)

Vstup, neb také úvod, který nás uvádí ve zbožné usebrání podle tajemství liturgického svátku, který se slaví. Najde se na patřičném místě v misálku. Obyčejně pozůstává introitus z textů **žalmů**, které se kdysi zpívaly, když kněžstvo se připravovalo ke Mši svaté a vycházelo ze sakristie. Někdy mívá introit i charakter historického vyprávění.

Když byl kněz dokončil Introit, vrací se doprostřed oltáře a modlí se:

K. Kyrie eleison.

K. Pane, smiluj se nad námi!

M. Kyrie eleison.

M. Pane, smiluj se nad námi!

K. Kyrie eleison.

K. Pane, smiluj se nad námi!

M. Christe eleison.

M. Kriste, smiluj se nad námi!

K. Christe eleison.

K. Kriste, smiluj se nad námi!

M. Christe eleison.

M. Kriste, smiluj se nad námi!

K. Kyrie eleison.

K. Pane, smiluj se nad námi!

M. Kyrie eleison.

M. Pane, smiluj se nad námi!

K. Kyrie eleison.

K. Pane, smiluj se nad námi!

Tímto vroucím voláním projevuje se v liturgii ona nevýslovná touha adventní po Spasiteli, kterého konečně podle zaslíbení Božího na betlemských nivách vítají andělé slavným

Gloria in excelsis Deo.

Toto Gloria se ovšem vynechává ve dny kající v adventě, v neděle devítníkové, svatopostní a po celý půst, ve dnech kvatembrových, ve Mších za mrtvé, při některých vigiliích (když je fialová barva) a ve všechny všední dny, když nepřipadá žádný svátek svatých.

Gloria in excelsis Deo

Sláva na výsostech
Bohu

et in terra pax hominibus bonae voluntatis.

Laudamus te.

Benedicimus te.

Adoramus te.

Glorificamus te.

Gratias agimus tibi propter magnam gloriam tuam.

Domine Deus - rex coelestis - Deus Pater omnipotens.

Domine, Fili unigenite - Jesu Christe.

Domine Deus - Agnus Dei - Filius Patris.

Qui tollis peccata mundi - miserere nobis.

Qui tollis peccata mundi - suscipe deprecationem nostram.

Qui sedes ad dexteram Patris - miserere nobis.

Quoniam tu solus sanctus.

Tu solus Dominus.

Tu solus altissimus - Jesu Christe.

(dělá se znamení sv. Kříže)

Cum sancto Spiritu in gloria Dei Patris - Amen.

a na zemi pokoj lidem dobré vůle!

Chválíme tě.

Dobrořečíme tobě.

Klaníme se tobě.

Oslavujeme tě.

Díky vzdáváme tobě pro velikou slávu tvou.

Pane Bože, Králi nebeský, Bože Otče všemohoucí!

Pane, Synu jednorozený, Ježíši Kriste!

Pane, Bože, Beránku Boží, Synu Otce!

Jenž snímáš hříchy světa, smiluj se nad námi.

Jenž snímáš hříchy světa, přijmi prosbu naši.

Jenž sedíš po pravici Otce, smiluj se nad námi.

Neboť ty jediný jsi Svatý.

Ty jediný jsi Pán.

Ty jediný jsi Svrchovaný, Ježíši Kriste,

se Svatým Duchem ve slávě Boha Otce. Amen.

K veršům: Gloria in excelsis Deo, - Adoramus Te, - Gratias agimus Tibi, - Jesu Christe, - Suscipe deprecationem nostram dělají všichni spolu s knězem malou úklonu hlavy.

II. Začíná Mše sv. Katechumenů. (Od kolekty až po Credo.)

Přistupuje se ke **kollektám**, čili společným modlitbám všech věřících, celé Církve, které jako by kněz dohromady sebral ze srdcí všech přítomných a spojil v jednu. Za starých časů prvotní Církve v Římě kněžstvo i lid různých farností scházeli se v procesích často v určitém chrámě na určité dny. Tomuto pevně stanovenému shromáždění bohoslužebnému říkalo se podle vojenského stanoviště **statio** a kněz tyto modlitby — kolekty — začínal až tehdy, když se lid sešel. Na znamení pak ceremonáře kněz pozdravil věřící:

K. Dominus vobiscum.

K. Pán s vámi.

M. Et cum spiritu tuo.

M. I s duchem tvým.

K. Oremus.

K. Modleme se.

Na konci všech modliteb vždy po: saecula saeculorum odpovídá ministrant na místě lidu slavným Amen, na znamení souhlasu s modlitbou, jejího potvrzení, jakož i touhy po vyplnění. Amen je původu starohebrejského.

M. Amen.

M. Amen.

Epištola.

Nezapomeňme, že Epištola jest poučením božským ze Starého neb Nového zákona. Tedy slovo Boží. Jméno Epištola pochází z lat. epistola a používá se proto, poněvadž většina těchto úryvků Písma svatého pochází z t. zv. apoštolských listů či

dopisů, které se četly ve starokřesťanských obcích, hlavně z listů sv. apoštola Pavla. Zde slýcháme též proroky. Při *Missa recitata* může Epištolu přečísti buď ministrant neb někdo z účastníků.

Ministrant dává pozor na znamení kněze, že Epištolu dočetl. Odpoví zřetelně Deo gratias. Vstane, přecházejí poklekne uprostřed a jde napravo od kněze, kde zůstane státi, čekaje, až kněz se domodlí Graduál... Allelujatický verš neb Tractus, či po případě i Se-kvenci.

Graduál. Musí se vyhledati v misálku, neboť se mění podle mešního formuláře. Základem jeho jsou opět žalmy, které se zpívaly na stupních (**gradus** — odtud Graduál) ambony, vyvýšeného to místa pro čtení.

Allelujatický verš, rovněž vyhledat podle misálu. Zpívá se jako projev velikonoční radosti od soboty Bílé až do devítníku. V době **postní** pak na znamení kajícího na místě jásotného Alleluja zpívá se

Tractus. Jest další prodloužení modlitby žalmové z graduálu. Třeba rovněž vyhledati v misálu, neboť texty se mění.

Sequenci jest pouze několik a zpívají se jen při zvlášť slavnostních příležitostech, jako o velikonočních: Victimae paschali... Svatodušní: Veni, Sancte Spiritus..., Božího Těla: Lauda Sion Salvatorem, při svátku Sedmibolestné Panny Marie: Stabat Mater... a při zádušní Mši sv.: Dies irae... v misálku vždy na svém místě.

Když byl kněz na straně epištolní dokončil modlitby předepsané, a ustoupil do středu oltáře, chopí se ministrant oběma rukama pultu (nebo polštářku i s misálem otevřeným) a přecházejí nejkratší cestou na stranu evangelijní, poklekne opatrně uprostřed a přejde na stranu levou, kde umístí misál tak, aby horní ořízka středem obrácena byla k zadnímu rohu oltáře. Ustoupí stranou, obrátí se tváří ke kříži a očekává příchod kněze, který praví:

K. Dominus vobiscum.

K. Pán s vámi.

M. Et cum spiritu tuo.

**M. I s duchem
tvým.**

Kněz palcem pravé ruky dělá znamení kříže na počáteční písmeně příslušného oddílu sv. Evangelia, sám sebe pak žehná křížem na čele, ústech a prsou říká:

K. Sequentia (neb Initium) Sancti Evangelii secundum ... N. N. ...

**K. Pokračování
(neb začátek) sv.
Evangelia podle ...**

Ministrant současně dělá totéž znamení svatého kříže palcem pravé ruky na čele i ústech a prsou na znamení, že svaté Evangelium bude pravidlem jeho celého života jak v myšlenkách, tak slovech, tak i v úli a odpovídá:

M. Gloria tibi, Domine.

M. Sláva tobě, Pane.

Ukloní se mírně knězi a ustoupí slušně na své místo na straně epistolní dole, pokleknuv vprostřed oltáře. Tam stojí, očekávaje, až kněz dokončí čtení sv. Evangelia. Když kněz libá místo sv. Písma, odpovídá ministrant:

M. Laus tibi, Christe.

**M. Chvála tobě,
Kriste.**

a poklekne, dávaje vždy při kleknutí pozor, aby šat měl dobře upravený přes boty.

Credo.

Vyznání víry a to podle symbolu nicéno-cařihradského.

Credo in unum Deum.

**Věřím v jednoho
Boha,**

Patrem omnipotentem, factorem coeli et terrae, visibilia omnium et invisibilia.

Otce všemohoucího, Stvořitele nebe i země, všeho viditelného i neviditelného.

Et in unum Dominum Jesum Christum, Filium Dei unigenitum.

Et ex Patre natum ante omnia saecula.

Deum de Deo, lumen de lumine, Deum verum de Deo vero.

Genitum, non factum, consubstantialem Patri, per quem omnia facta sunt.

Qui propter nos homines et propter nostram salutem descendit de coelis.

V tomto okamžiku ministrant a všichni se hluboce sklóní, když kněz pokleká při následujících slovech mluvčích o vtělení Božího Slova, a to až přes slova: e t h o m o f a c t u s e s t.

Et incarnatus est de Spiritu Sancto, ex Maria Virgine: e t H o m o f a c t u s e s t.

Crucifixus etiam pro nobis: sub Pontio Pilato passus, et sepultus est.

Et resurrexit tertia die secundum Scripturas.

Et ascendit in coelum: sedet ad dexteram Patris.

Et iterum venturus est cum gloria judicare vivos et mor-

I v jednoho Pána Ježíše Krista, jednorozeného Syna Božího

a z Otce zrozeného před všemi věky.

Boha z Boha, světlo ze světla, Boha pravého z Boha pravého.

Zplozeného, neučiněného, jedné podstaty s Otcem, skrze něhož všechno učiněno jest.

Jenž pro nás lidi a pro naši spásu sestoupil s nebes.

I vtělil se Duchem Svatým z Marie Panny a člověkem se stal.

Ukřižován také pro nás, trpěl pod Pontským Pilátem a pohřben byl.

Třetího dne vstal z mrtvých podle Písem.

A vstoupil na nebesa, sedí po pravici Otce.

A opět přijde se slávou soudit živé i

tuos: cujus regni non erit finis.

Et in Spiritum Sanctum, Dominum et vivificantem: qui ex Patre Filioque procedit.

Qui cum Patre et Filio simul adoratur et conglorificatur; qui locutus est per prophetas.

Et unam sanctam catholicam et apostolicam Ecclesiam.

Confiteor unum baptisma in remissionem peccatorum.

Et exspecto resurrectionem mortuorum.

Ministrant a všichni znamenají se současně s knězem znamením kříže:

Et vitam venturi saeculi. Amen.

mrtvé, jehož království nebude konce.

A v Ducha Svatého, Pána a oživovatele, jenž z Otce a Syna vychází, jenž s Otcem a Synem je zároveň uctíván a oslavován, jenž mluvil skrze Proroky.

A jednu, svatou, katolickou a apoštolskou církev.

Vyznávám jeden křest na odpuštění hříchů

a očekávám vzkříšení mrtvých

a života příštích věků. Amen.

III. Začíná Mše svatá věřících.

I. díl. Obětování - Offertorium.

„To čiňte na mou památku.“ A Kristus vzal chléb... a kalich s vínem... I my obětuje chléb. Chléb jest podstatou našeho života. Živí nás a zachovává náš život. Náš život závisí na chlebě. Vzdáti se, darovati, obětovati **svůj chléb** — to znamená obětovati svůj život. Spojme se takto s obětujícím knězem.

Mše svatá věřících mohla začít až po odchodu katechumenů z chrámu. Obětující kněz vyčkal tedy jejich odchodu a po zavření chrámových dveří obrá-

til se opětně se svým pozdravem . . . pozdravem to Kristovým . . . k lidu:

K. Dominus vobiscum.

K. Pán s vámi.

M. Et cum spiritu tuo.

M. I s duchem tvým.

K. Oremus.

K. Modleme se.

Offertorium. Zpívá se offertorní antifona. Vzata je opětně z žalmu. Zpíval se obyčejně celý dlouhý žalm po dobu, kterou věřící šli **oférou** . . . to jest přinášeli k oltáři svoje obětní dary. Z nich vybíraly se chléb a víno k oběti, ostatní zůstávalo ve prospěch chudých na udržování obce a kněžstva.

Text offertoria v misálku na svém místě podle formuláře.

Jakmile kněz řekl své hlasitě „O r e m u s“ a začne odkrývatí kalich, tu ministrant dá mírné znamení z v o n - k e m a zvednuv se jde pro konvičky s vínem a vodou, vrací se na stranu epištolní a čeká, až kněz je hotov s obětováním chleba na pateně.

Při missa recitata mohou všichni říkati spolu s knězem všechny modlitby, které kněz říká jménem věřících až do modliteb sekretních:

K obětování chleba na pateně:

Suscipe, sancte Pater, omnipotens, aeterne Deus, hanc immaculatam hostiam, quam ego indignus famulus tuus offero tibi Deo meo vivo et vero, pro innumerabilibus peccatis et offensionibus et negligentis meis, et pro omnibus circumstantibus, sed et pro omnibus fidelibus christi-

Přijmi, svatý Otče, všemohoucí, věčný Bože, tuto neposkrvněnou obětinu, kterou já, nehodný sluha tvůj, přináším tobě, Bohu svému živému a pravému, za nesčíslné hříchy, urážky a nedbalosti své a za všechny přítomné, jakož i za

**anis vivis atque defunctis, ut
mihi et illis proficiat ad salu-
tem in vitam aeternam. Amen.**

všecky věřící křes-
ťany, živé i zesnu-
lé, aby mně i jim
prospěla k spasení
pro život věčný.
Amen.

*Kněz vezme kalich a jde na stranu epištolní, kde je při-
praven ministrant s konvičkami. Týž podává knězi kon-
vičky, nejdříve s vínem a poté s vodou. Někde je krás-
ným zvykem konvičky libati na místě, kde se jich kněz
dotýká — u oušek i před i po podání (vyjma při Mši
za zemřelé a před vystavenou Nejsv. svátostí). Konvičky
se podávají rukou pravou. Ukloniv se knězi, odchází mi-
nistrant.*

K žehnání a mísení vody říká kněz tuto krásnou modlitbu:

**Deus, qui humanae substan-
tiae dignitatem mirabiliter
condidisti, et mirabilius refor-
mast: da nobis per hujus
aque et vini mysterium, ejus
divinitatis esse consortes, qui
humanitatis nostrae fieri dig-
natus est particeps, Jesus
Christus, Filius tuus, Dominus
noster: Qui tecum vivit et reg-
nat in unitate Spiritus Sancti
Deus: per omnia saecula sae-
culorum. Amen.**

Bože, jenž jsi dů-
stojnost lidské pod-
staty podivuhodně
stvořil a ještě po-
divuhodněji obno-
vil, dej nám skrze
tajemství této vody
a vína Božství to-
ho se státi společ-
níky, jenž člově-
čenství našeho rá-
čil státi se účast-
ným, Ježíš Kristus,
Syn tvůj, Pán náš,
jenž s tebou živ jest
a kraluje v jednotě
Ducha Svatého, Bůh
po všecky věky vě-
kův. Amen.

Kněz, vrátiv se do středu oltáře, obětuje kalich s vínem:

**Offerimus tibi, Domine, cali-
cem salutaris, tuam deprecā-**

Obětuji ti, Pa-
ne, kalich spasení,

tes clementiam, ut in conspectu divinae majestatis tuae, pro nostra et totius mundi salute, cum odore suavitatis ascendat. Amen.

In spiritu humilitatis, et animo contrito suscipiamur a te, Domine: et sic fiat sacrificium nostrum in conspectu tuo hodie, ut placeat tibi, Domine Deus.

Veni, sanctificator omnipotens aeternae Deus, et benedic hoc sacrificium nostrum tuo sancto nomini praeparatum.

vzývajíce tvou milostivost, aby před tváří božské velebnosti tvé pro naši a celého světa spásu s vůní libeznou se vznesl. Amen.

V duchu pokory a se srdcem zkroušeným nechť jsme přijati tebou, Pane, a tak děj se dnes oběť naše před tváří tvou, aby se ti líbila, Pane Bože.

Přijď, Posvětiteli, všemohoucí, věčný Bože, a po $\dagger$ žehnej tuto oběť, připravenou tvému svatému jménu.

Lavabo. Ministrant se vrátil na stranu epištolní s táckem a konvičkou s vodou, máje připravený ručníček lavaba na ruce levé, a to tak, že dvě třetiny jeho mu splývají, aby kněz pohodlně mohl ruce otřít, aniž by ručníček musel někde býti položen. Tácek drží v ruce levé a rukou pravou lije z konvičky vodu na palce a ukazováčky kněze. Když kněz ruce osušil, ukloní se mírně, jde vodu s tácku vylíti slušně na místě k tomu určeném (je-li nádoba k tomu postavena na zemi, neohýbá se, nýbrž pomůže si pokleknutím na jedno koleno). Vrátiv se postaví vše na své místo, konvičky srovná vedle sebe a přikryje ručníčkem. Poté vrátí se na epištolní stranu, kde klekne na své místo.

*Na výzvu kněze **O r a t e f r a t r e s** odpovídá s toho místa, kde právě stojí neb klečí, obrácen slušně ke knězi. A odpovídá t e p r v e, když se kněz obrátil k oltáři, nikoliv dříve.*

Kněz se modlí uprostřed oltáře a ostatní s ním:

Suscipe, sancta Trinitas, hanc oblationem, quam tibi offerimus ob memoriam passionis, resurrectionis, et ascensionis Jesu Christi, Domini nostri: et in honorem beatae Mariae semper Virginis, et beati Joannis Baptistae, et sanctorum Apostolorum Petri et Pauli, et istorum et omnium Sanctorum: ut illis proficiat ad honorem, nobis autem ad salutem: et illi pro nobis intercedere dignentur in coelis, quorum memoriam agimus in terris. Per eundem Christum Dominum nostrum. Amen.

Kněz libá oltář a obrací se k lidu, říkáje výzvu:

K. Orate fratres: ut meum ac vestrum sacrificium acceptabile fiat apud Deum Patrem omnipotentem.

M. Suscipiat Dominus sacrificium de manibus tuis ad laudem et gloriam nominis sui, ad utilitatem quoque nostram, totiusque Ecclesiae suae sanctae.

K. Amen.

Přijmi, svatá Trojice, tuto oběť, kterou ti přinášíme na památku umučení, vzkříšení a nanebevstoupení Ježíše Krista, Pána našeho, a ke cti blahoslavené Marie, vždy Panny, svatého Jana Křtitele, svatých Apostolů Petra a Pavla a těchto, jakož i všech Svatých, aby jim byla ke cti, nám pak ke spáse, a ti aby za nás orodovali ráčili na nebi, jejich památku konáme na zemi. Skrze téhož Krista, Pána našeho. Amen.

K. Modlete se, bratři, aby moje i vaše oběť příjemnou se stala u Boha, Otce všemohoucího.

M. Nechť přijme Pán oběť z rukou tvých k chvále a slávě Jména svého, k užitku však i našemu a celé Církve své svaté.

K. Amen.

Následují sekrety. To jsou modlitby, které kněz říká tiše, svoláváje docela zvláště požehnání boží na dary věřících, které tito k Oběti přinesli. Obvyčejně to býval chléb a víno, z čehož se vzaly částky k samotné Oběti nejsvětější, které se proměňovaly. Modlitby tyto končí slavnou **Prefací**, která se volí podle **svátku**, který se slaví (viz v misálku). Úvodem k ní je hlasité zakončení sekret slavným:

K. Per omnia saecula
saeculorum.

M. Amen.

K. Dominus vobiscum.

M. Et cum spiritu tuo.

K. Sursum corda.

M. **Habemus ad Domi-
num.**

K. Gratias agamus Do-
mino Deo nostro.

M. **Dignum et iustum
est.**

K. Vere dignum et ius-
tum est...

K. Po všechny věky
věkův.

M. Amen.

K. Pán s vámi.

M. I s duchem
tvým.

K. Vzhůru srdce.

M. Máme k Pánu.

K. Díky čiňme Pá-
nu, Bohu našemu.

M. Hodno a spra-
vedlivo jest.

K. Vpravdě hodno
a spravedlivo jest..

zpívá se celá slavná Preface neb hlasitě říká. Jest Preface zvláštní slavný projev k chvále Boží za všechny milosti a dary, zvláště za milost vykoupení. Jméno Preface znamená podle latinského prostě co slavný předzpěv či úvod spolu se Sanctus k Oběti nejsvětější, která po ukončení Preface v kánonu začíná. Preface máme: vánoční, k Zjev. Páně, postní, velikonoční, o Sv. Kříži, k Nanebevstoupení Páně, svatodušní, k Srdci Páně, ke Kristu Králi, sv. apoštolů, Panny Marie, Nejsv. Trojice, sv. Josefa, všedního dne a při Mši sv. za zemřelé. Viz misál. Preface končí slavným **Sanctus**,

k němuž ministrant dá t ř i k r á t e krátké a slušné znamení zvonkem, které oznamuje věřícím, že nejsvětější Oběť počíná.

Všichni:

**Sanctus, Sanctus, Sanctus
Dominus Deus Sabaoth, pleni
sunt coeli et terra gloria tua.**

Hosanna in excelsis.

Svatý, Svatý, Svatý Pán, Bůh zástupů. Plna jsou nebesa i země slávy tvé. Hosana na výsostech.

Všichni dělají znamení velké sv. Kříže:

Benedictus qui venit in nomine Domini.

Hosanna in excelsis.

Požehnaný, jenž přichází ve jménu Páně, Hosana na výsostech.

Začíná Mešní kánon.

Slovo Kánon znamená souhrn všech modliteb nikdy neměnitelných, které tvoří podstatnou součástku mysteria Mše svaté, které vrcholí v nejsvětějších slovech **Proměňování**, ve kterémžto okamžiku podle poslední vůle umírajícího Ježíše Krista na památku jeho nejsvětějšího utrpení podle výslovného jeho rozkazu: **To číňte na mou památku**, Chléb stává se **Tělem** a víno **Krví Kristovou**. Od toho okamžiku až po **lámání Chleba** máme na skále oltáře vždy novou Kalvarii, na níž na vztyčeném **Kříži** tajemném znovu umírá Spasitel světa — Beránek, jenž snímá hříchy světa. Chléb a víno — Tělo a Krev rozděleno, jako rozděleno bylo v smrti Toho, který volal své poslední dokonáno jest. Kdy tělo bezduché pnělo na kříži a krev již všechna rozlita byla pěti ranami do kalicha Církve k spáse věřících celého světa.

Ponoř se v pozorné usebranosti v tato tajemství a nemáš-li vlastních myšlenek, jimiž bys roznítil svoji zbožnost, použij hlubokého klanění se sv. Tomáše

Akvinského ve známém zpěvu *Adoro Te devote* ... Vroucně se ti klaním ... neb slov sekvence *Lauda Sion Salvatore* ze Mše sv. Božího Těla, neb strofy z *Pangue lingua*.

Když kněz obě ruce své vkládá nad dary obětní, žehnaje je pateronásobným svatým znamením k ř í ž e, ministrant dá znamení z v o n k e m, vstane a klekne si poněkud vpravo (k epištolní straně) za knězem. Když se kněz sklonil k pronášení nejsvětějších slov Proměňování, ministrant máje v pravé ruce připravený zvonek, rukou levou se chopí mešního roucha, které při klekání kněze mírně pozvedne. Když kněz kleká po prvé, dá první znamení zvonkem. Když pozvedá svatou hostii, dá znamení druhé. Když opětně pokleká, dá znamení třetí. Právě tak při pozdvihování kalicha. Když kleká po prvé, znamení první, když pozdvihuje kalich znamení druhé, když pokleká po druhé, znamení třetí. (Nikoliv více. Při prvním znamení se on s k l o n í, při druhém znamení se hlava pozvedá, aby očima pohleděti mohla na Hostii neb kalich, při třetím znamení se zase skloní v zbožném klanění a vzpřímí. Věřící dělají vše obráceně. Při prvním znamení žehnají se křížem. Sklánějí se při druhém znamení, když spatřili Hostii neb kalich.) Zbožní věřící klečí po celou dobu od S a n c t u s až po svaté Přijímání. Po pozdvihování Nejsvětějších částek ministrant se zvedne, poklekne uprostřed oltáře dole a vrátí se na své místo na epištolní straně a zbožně poklekne.

Kánon končí t. zv. malou elevací, což někde bývá naznačeno znamením zvonku, ale u nás ještě není zavedeno. Zřejmým znamením ukončení modliteb a obřadů **Kánonu** jest hlasité ukončení kněze slavným:

K. Per omnia saecula
saeculorum.

K. Po všechny věky
věkův.

M. Amen.

M. Amen.

IV. Communio.

Svaté Přijímání kněze i věřících, k němuž úvodem a přípravou jest slavná modlitba Páně, která má svůj starodávný, zvláštní slavný úvod:

**Oremus. Praeceptis salutari-
bus moniti, et divina instituti-
one formati, audemus dicere:**

**Pater noster, qui es in coelis,
sanctificetur nomen tuum,
adveniat regnum tuum.**

**Fiat voluntas tua, sicut in
coelo et in terra,**

**Panem nostrum cotidianum
da nobis hodie.**

**Et dimitte nobis debita nos-
tra, sicut et nos dimittimus
debitoribus nostris.**

**Et ne nos inducas in tenta-
tionem.**

**M. Sed libera nos a
malo.**

K. Amen.

**K. Per omnia saecula
saeculorum.**

M. Amen.

**K. Pax Domini sit sem-
per vobiscum.**

M. Et cum spiritu tuo.

K. Modleme se!
Rozkazy spasitelný-
mi povzbuzeni a
božským naučením
vedeni, osměluje-
me se praviti:

Otče náš, jenž jsi
na nebesích. Posvěť
se jméno tvé. Přijď
království tvé. Buď
vůle tvá jako v ne-
bi, tak i na zemi.
Chléb náš vezdejší
dej nám dnes. A
odpusť nám naše
viny, jakož i my od-
pouštíme našim vin-
níkům. A neuvoď
nás v pokušení.

**M. Ale zbav nás
od zlého.**

K. Amen.

**K. Po všechny věky
věkův.**

M. Amen.

**K. Pokoj † Páně
budiž † vždycky s
† vámi.**

**M. I s duchem
tvým.**

Všichni:

Agnus Dei, qui tollis peccata mundi. Miserere nobis.

Agnus Dei, qui tollis peccata mundi. Miserere nobis.

Agnus Dei, qui tollis peccata mundi. Dona nobis pacem.

Beránku Boží, který snímáš hříchy světa, smiluj se nad námi.

Beránku Boží, který snímáš hříchy světa, smiluj se nad námi.

Beránku Boží, který snímáš hříchy světa, uděl nám pokoje.

Při těchto prosbách bijí se ministranti a ostatní v prsa.

Následují tři překrásné a hluboké modlitby přípravné k svatému Přijímání s přímým vždy oslovením Domine Jesu Christe . . . Pane Ježíši Kriste s příslušnými prosbami. Jsou nejkrásnější přípravou na svaté Přijímání vůbec.

Communio - Svaté Přijímání Těla a Krve Kristovy.

Kněz pokleknuv modlí se poslední větu přípravou: Panem coelestem accipiam et nomen Domini invocabo — Přijmu chléb nebeský a Jméno Hospodinovo vzývati budu. Bere do rukou svatou Hostii nad zlatou patenou, bije se v prsa a říká:

K. Domine, non sum dignus, ut intres sub tectum meum: sed tantum dic verbo, et sanabitur anima mea. (Třikráte.)

Pane, nejsem hoden, abys vešel pod střechu mou, ale toliko rci slovem a uzdravena bude duše má. (Třikrát.)

Ministrant dá při tom třikráte znamení zvonkem, kterým se věřícím připomíná okamžik, že je čas připravit se, aby

přistoupili sami ke stolu Páně. Přijímá-li ministrant sám, což je pro něho přirozenou věcí při každé Mši svaté, neb přistupují-li věřící, tu ustoupí se svého místa a poklekne (i se zvonečky) na dlažbě oltáře se strany epištolní, obrácen tváří ke knězi a modlí se Confiteor jako ve stupňových modlitbách na str. 48. Při missa recitata modlí se Confiteor všichni s sebou.

K. Misereatur vestri omnipotens Deus, et dimissis peccatis vestris, perducatur vos ad vitam aeternam.

M. Amen.

K. Indulgentiam, absolutio-nem, et remissionem peccatorum vestrorum tribuat vobis omnipotens et misericors Dominus.

M. Amen.

Zde ministrant vstane a přijímá-li sám, vstoupí se strany epištolní na nejvyšší stupeň oltářní, kde vyčkává, až kněz se obrátí s Nejsvětějším Tělem Páně. A k Domine, non sum dignus dá třikrát znamení zvonkem, což ale býti nemusí a v nejnovější době se systematicky vynechává.

K. Ecce Agnus Dei, ecce qui tollis peccata mundi.

Kněz a s ním i všichni:

Domine, non sum dignus, ut intres sub tectum meum: sed tantum dic verbo, et sanabitur anima mea.

K. Smilujž se nad vámi všemohoucí Bůh a odpustě hříchy vaše, uveďž vás do života věčného.

M. Amen.

K. Prominutí, roz-hřešení a odpuštění hříchů vašich nechť udělí vám všemohoucí a milosrdný Hospodin.

M. Amen.

K. Ejhle, Beránek Boží, ejhle, který snímá hříchy světa.

Pane, nejsem hoden, abys vešel pod střechem mou, ale toliko rci slovem a uzdravena bude duše má.

Opakuje se zřetelně a vroucně po třikráte. Není-li možno hlasitě, tedy aspoň tiše; na památku veliké a pokorné víry setníka z Kafarnaum, který uvěřil Pánu, že může uzdravit služebníka jeho i ve své nepřítomnosti . . . V tajemství Nejsv. Eucharistie sestupuje však Kristus ve způsobě Chleba až v naše duchovní i tělesné chatrné útroby, **aby nás nebeským svým pokrmem proměnil v nebeské občany.**

Po rozdělení Nejsvětějšího Těla Kristova věřícím následuje díkůvzdání mešní čili Gratiarum actio.

Po svatém Přijímání.

Když byl kněz se vrátil s ciboriem a uložil Nejsvětější do tabernaklu, ministrant dá poslední znamení zvonkem (je-li to místně zvykem) a jde pro konvičky. Nebylo-li svaté Přijímání, pak odchází hned po tom, když kněz byl přijal Nejsvětější pod způsobou chleba, a vzav konvičky vrátí se k oltáři a poklekne na nejvyšším stupni oltářním klaněje se při svatém Přijímání Kalicha. Když byl kněz kalich postavil na oltář, vstane a jest připraven, až kněz nakloněním kalicha nad okrajem korporálu dá znamení, že si přeje, aby nalil vína k purifikaci. Ministrant postoupí až ke knězi a nalije pravou rukou z konvičky trochu vína do kalicha. Ustoupí poté zpět na konec oltáře a čeká, až kněz přistoupí k němu, aby přijal abluci. Tu lije přes prsty kněze víno a vodu, podle přání kněze. Ukloní se a vrátí se, aby uložil konvičky na své místo. Poté jde na stranu evangelijní, pokleknuv uprostřed, a vezme knihu Mešní s pultem neb podušskou a přenáší ji opětne nejkratší cestou, s pokleknutím uprostřed na stranu epištolní. Vrací se pak na své místo na straně evangelijní, kde klekne. Kněz při purifikaci kalicha a rukou říká vzácné modlitby díků, které se doporučují k tichému neb hlasitému modlení společnému, zvláště při Mši sv. recitované. K purifikaci s vínem:

K. Quod ore supsimus, Domine, pura mente capiamus: et de munere temporalium fiat

Čeho jsme ústy požili, Pane, kéž čistou myslí pojme-me a nechť z daru

nobis remedium sempiternum.

K abluci rukou:

K. Corpus tuum, Domine, quod sumpsi, et sanguis, quem potavi, adhaereat visceribus meis et praesta; ut in me non remaneat scelerum macula quem pura et sancta refecerunt sacramenta: Qui vivis et regnas in saecula saeculorum. Amen.

časného stane se
nám lék věčný!

Nechť Tělo tvé,
Pane, jež jsem po-
žil a Krev, kterou
jsem pil, utkví v ú-
trobách mých, a
dej, ať nezůstane
poskvřna hříchů ve
mně, jež čisté a
svaté občerstvily
Svátosti, jenž jsi živ
a kraluješ na věky
věkův. Amen.

Kněz uspořádá si ve středu oltáře kalich a jde k misálu na straně epištolní, aby dokončil dikůvzdání mešní. Následuje:

Antifona zvaná **Communio**, a modlitby Postcommunio čili po sv. Přijímání.

Antifona Communionis mívá vždy svůj zvláštní vztah k tajemství Nejsv. Svátosti a obyčejně v ní slyšíme přímý hlas Páně. Mění se podle charakteru svátku. Třeba vyhledati si ji v misálku. Po antifoně vrací se kněz doprostřed oltáře a pozdravuje věřící:

K. Dominus vobiscum.

K. Pán s vámi.

M. Et cum spiritu tuo.

**M. I s duchem
tvým.**

K. Oremus.

K. Modleme se.

Modlitby Postcommunio čili po sv. Přijímání jsou krásným dikůvzdáním za milost oběti Mše svaté zvláště s darem svatého Přijímání. V těchto modlitbách je uložena celá nauka o účincích svatého Přijímání.

jmání v duši člověka pro život věčný. Končí obvyklým:

K. Per omnia saecula saeculorum.

K. Až na všechny věky věkův.

M. odpovídá vždy slavným Amen.

Kněz vrací se do středu oltáře. Nechá-li však otevřený misál na straně epistolní, znamená to, že ministrant jej musí opět přenést na stranu evangelijní, neboť se musí čísti Evangelium jiné než začátek ze sv. Jana. Ministrant tak učiní v tomže pořádku jako k prvnímu čtení Evangelia. Viz str. 54. Postaví se pak opět na straně epistolní vyčkáváje konce čtení.

Zavře-li kněz misál, znamená to, že se na konci čte, což je obvyklé... sv. Evangelium podle sv. Jana z tabulky mešní. Tu vyká pozdrav poslední:

K. Dominus vobiscum.

K. Pán s vámi.

M. Et cum spiritu tuo.

M. I s duchem tvým.

K. Ite, Missa est.

K. Jděte, jste propuštěni.

M. Deo gratias.

M. Bohu díky.

a jde do středu a klekne si na dlažbě a vyčkává požehnání kněze.

Při Mši svaté bez Gloria říká kněz:

K. Benedicamus Domino.

K. Dobrořečme Pánu.

M. Deo gratias.

M. Bohu díky.

Při Mši sv. za mrtvé:

K. Requiescant in pace.

K. Odpočiňtež v pokoji.

M. Amen.

M. Amen.

Po tomto není požehnání kněze, ale hned se čte poslední Evangelium.

O velikonocích od soboty Bílé dop. až do soboty před nedělí Bílou říká se: Ite Missa est, Alleluja, Alleluja. Deo gratias, Alleluja, Alleluja.

Kněz se obrátí a žehná na rozloučenou všemu lidu posledním požehnáním. Můžeme si vzpomenouti na Krista, který dokončiv obět mešní svého boholidského života, odchází na nebesa s hory Olivetské žehná posledním požehnáním svým apoštolům a celé Církvi.

K. Benedicat vos omnipotens Deus, Pater, et Filius, † et Spiritus Sanctus.

K. Požehnej vás všemohoucí Bůh Otec a Syn a Duch Svátý.

M. Amen.

M. Amen.

Po požehnání ministrant vstane, poklekne znovu a vrátí se na své místo na straně epištolní.

K. Dominus vobiscum.

K. Pán s vámi.

M. Et cum spiritu tuo.

M. I s duchem tvým.

K. Initium sti Evangelii secundum Joannem.

K. Počátek sv. Evangelia podle sv. Jana.

M. Gloria tibi Domine.

M. Sláva Tobě, Pane.

Mezi sv. Evangeliem nehledá tabulek mešních, ty si opatří dříve, třeba když se vrací od konviček.

V Evangeliu sv. Jana na konci při slovech et v e r b u m c a r o factum est spolu s knězem se poklekne na jedno koleno k uctění tajemství sv. Vtělení.

M. Deo gratias.

M. Bohu díky.

Když kněz byl sestoupil, klekne si ministrant k němu blíže na dlažbě a modlí se s ním předepsané modlitby po Mši svaté. Ministrant měl vždy připraveny tabulky s těmito modlitbami. Nikdy nekleč na stejném stupni s knězem, ale o jeden níže.

Po skončení těchto modliteb vstaň, dojdí pro biret, vystup k oltáři pro misál, poklekni naposled s knězem a před ním (na 3 — 4 kroky) pomalu a slušně nastupuj zpáteční cestu do sakristie.

Navrátivše se do sakristie ukloní se oba vroucně svatému Kříži, ministrant také knězi. Potom odloží misál a jako odměnu vyžádá si kleče od svého kněze zvláštní požehnaní. (Tak je to krásným zvykem v Porýní a ve francouzských a belgických krajích.) Poté, kde je to zvykem, jde zhasnout svíce a dáti do pořádku oltář a tím končí jeho ministrantská služba.

Ceremonie (obřady), když ministrují dva ministranti

Přisluhují-li knězi při Mši sv. dva ministranti, tu prvnímu přísluší strana pravá (epistolní), druhému strana levá (evangelijní). Knězi odpovídají vždy společně. K oltáři nastupují vždy společně. Prvý nese misál. Druhý dá znamení zvonkem u sakristie. Při Mši svaté zvoní vždy p r v ý v čase potřebném.

Když došli k oltáři, rozejdou se každý na své místo a pokleknají vždy společně s knězem. Prvý vystupuje, aby položil misál na oltář a odnesl biret. Druhý klekne si blíže kněze na své straně, a to na dlažbě.

Po stupňových modlitbách vstanou, jdou do středu, pokleknou, ukloní se sobě navzájem a rozejdou se na svá místa, pokleknou na stupeň.

Po epištole oba odpoví: Deo gratias. Zvednou se oba a druhý jde na epiistolní stranu, aby přenesl misál. Přenáší jej cestou kratší. Koná vše jako obyčejně a vrátí se na své místo. Spolu odpovídají: Laus tibi, Christe, a kleknou.

K offertoriu: Když kněz řekl: O r e m u s, oba vstanou, jdou doprostřed, pokleknou a spolu, první po pravé straně druhého, jdou ke kredenci pro konvičky. Prvý jde s konvičkami v rukou k oltáři, druhý donese zvonek na oltářní stupeň prvnímu a zazvoní k offertoriu. Vráť se a připraví si l a v a b o a čeká, až se první vrátí. Pak jdou spolu. Prvý převezme ručníček a druhý konvičku s vodou a tácek. Ručníček drží se oběma rukama tak, aby dlouze splýval. Potom spolu jdou po straně epiistolní k oltáři na první stupeň (druhý po pravici prvního), ukloní se knězi a přisluhují mu lavabem. Když si kněz ruce osušil, ukloní se opět, sestoupí dolů, druhý vylije vodu na místě určeném a vrátí se spolu ke kredenci,

kde upraví konvičky do pořádku, přikryv je ručníčkem. Pak jdou společně do středu oltáře (první po pravé straně druhého), pokleknou, ukloní se sobě navzájem a rozejdou se na svá místa. Suscipiat odpovídají se svého místa, jak řečeno bylo při jednom ministrantu.

Když kněz žehná obětní dary před Pozdvihováním, dá pravý znamení zvonkem, oba vstanou a jdou spolu do středu, bez pokleknutí vystupují nahoru a kleknou si za kněze stranou vpravo i vlevo, aby kněz zůstal uprostřed viditelný. Prvý dává znamení zvonkem a oba spolu konají vše, jak naznačeno dříve.

Po Pozdvihování vstanou, oba sejdou stejně dolů, spolu pokleknou a bez vzájemné úklony (neboť Nejsvětější jest na oltáři) vrací se na svá místa. Kleknou.

Až do sv. Přijímání konají vše, jak výše naznačeno. Když kněz přijav Tělo Páně odkrývá kalich a pokleká, oba ministranti vstanou. Prvý jde pro konvičky, druhý na stranu evangelijní, kde dole čeká, až s druhé strany dojde první s konvičkami. Oba pak spolu stejně vystupují nahoru a stejně pokleknou na nejvyšším stupni a klaní se, když kněz přijímá nejsvětější Krev Páně z kalicha. Poté oba se zvednou, první přísluhuje k purifikaci vínem a vínem a vodou, druhý pak se připraví k přenesení misálu, a když první dokončil své, spolu se dají do pohybu: první odnáší konvičky a druhý přenáší misál. Pak se oba sejdou počkavše na sebe na epištolní straně... jdou doprostřed, pokleknou, ukloní se sobě vzájemně a jdou na svá místa. Kleknou.

Má-li býti podáváno svaté Přijímání, mění se obřad následovně:

Když kněz přijal Tělo Páně a odkryv kalich pokleká, ministranti vstanou, první jde na stranu epištolní, druhý na stranu evangelijní a současně kleknou na dlažbu. Když kněz přijímá z kalicha Nejsvětější Krev, oba se skloní a říkají *Confiteor* hlasitě a současně. Jdou-li sami k sv. Přijímání, jdou doprostřed, vystoupí, pokleknuvše nahore na

první stupeň a zde přijímají. Poté sestoupí a chovají se podle toho, jaká je vzdálenost mřížky od oltáře. Je-li mřížka blízko oltáře, zůstanou u stupňů klečeti dole, obráceni tváří k sobě, až kněz promluví Nejsvětější zase zpět. Je-li mřížka vzdálena, předcházejí spolu kněze s rukama sepiatýma a asi ve vzdálenosti půl druhého metru kleknou si jeden na epištolní straně, druhý na evangelijní, tváří k sobě a čekají zbožně mírně skloněni, až skončeno bude podávání. Tu se pak zase vracejí spolu předcházejíce kněze.

Při Mši svaté zpívané nesou s sebou rozžaté svíce. Je-li zavedena patena (s držadlem) k sv. Přijímání věřících, tu první vezme s sebou od oltáře tuto patenu a po pravé straně kněze ji uctivě přidržuje pod ústy přijímajících věřících, aby drobečky odpadající snad nebyly zneuctěny. Navrátil se pak podá tuto patenu knězi k purifikaci.

Po svatém Přijímání vrátí se oba k oltáři. Počkají, až Nejsvětější jest uložena v tabernaklu a pak první jde pro konvičky a druhý na stranu evangelijní pro misál ... jak výše naznačeno.

Při požehnání klečí oba na svých místech a žehnají se sv. křížem.

Při posledním Evangeliu vstanou, odpovídají a při slovech: Et Verbum caro factum est pokleknou na jedno koleno.

Připadá-li ovšem druhé Evangelium z misálu, když kněz nechal misál otevřený na straně epištolní, tu po Ite, Missa est a Deo gratias druhý ministrant přenesení misál na stranu evangelijní, jak již naznačeno výše při I. Evangeliu.

Při modlitbách po Mši svaté klečí oba dole na dlažbě.

Je-li po Mši svaté Svátostné Požehnání, budiž připraveno v elum (tak, aby druhý je mohl snadno dosáhnouti). Prvý dává znamení zvonkem, druhý obstarává v elum. Klečí se na svých místech dole. Používá-li se kadidla (což se musí státi vždy, jakmile se jedná o požehnání s monstrancí), je zapotřebí buď kostelníka neb třetího ministranta, kte-

rý je připraven v sakristii. Ten přinese po posledním Evangelii připravenou kadidelnici a velum. Kadidelnici předá prvému, velum druhému. Při nasypávání kadidla, což děje se stoje, první ministrant převeze naviculum (lodičku se lžičkou), třetí pak otevře kadidelnici povytažením středního řetízku a podá knězi. Po vložení kadidla zavře se kadidelnice a zavřená se podá knězi k incensu (okouření). Podává se tak, aby konec s kroužkem měl kněz v ruce levé, řetízky pak spojené v ruce pravé. Při incensaci klečí třetí ministrant za knězem asi půl metru. Potom vstane a převeze od kněze kadidelnici a mírně jí houpá. Mezi požehnáním, když kněz žehná monstrancí věřící, klečí uprostřed na dlažbě a i n c e n s u j e. Když je požehnání skončeno a kněz sestoupil dolů, podá mu ještě jednou kadidelnici (thuribulum), s u n d a v v e l u m a p o i n c e n s a c i p o s l e d n í o d n e s e d o s a k r i s t i e. — Když pak je Nejsvětější uloženo zase do tabernaklu, při posledním pokleknutí kněze dá se znamení zvonkem, oba ministranti vstanou, první jde pro biret a misál. Je-li misál na straně evangelijní, vezme jej ministrant druhý. Pokleknou současně s knězem a před ním vracejí se do sakristie.

Asperges.

V n e d ě l i jest vždy přede Mší svatou obřad zvaný A s p e r g e s, čili kropení věřících svěcenou vodou na znamení očištění, aby s myslí čistou připravili se na slavení svatých tajemství. P r v ý ministrant vezme nádobu se svěcenou vodou a aspergilem (kropáčem), druhý jde maje ruce sepiaty. U oltáře první podá knězi kropáč ponořený předtím do svěcené vody a poté oba ministranti kleknou rovnou na dlažbu, zatím co kněz kropí sebe a oltář, zpívaje: Asperges me. Potom oba vstanou, pokleknou a j d o u z a k n ě z e m mezi lid. Když dokončil kněz cestu lodí chrámovou neb ke mřížce (podle místního zvyku), navrátí prvému ministrantu aspergil a oba jdou p ř e d k n ě z e m zpět k oltáři, kde odpovídají:

K. Ostende nobis Domine misericordiam tuam.

M. Et salutare tuum da nobis.

K. Domine, exaudi orationem meam.

M. Et clamor meus ad te veniat.

K. Dominus vobiscum.

M. Et cum spiritu tuo.

K. Oremus: Exaudi Domine . . . per Christum, Dominum nostrum.

M. Amen.

K. Ukaž nám, Pane, milosrdenství své.

M. A spasení své nám dej.

K. Pane, vyslyš modlitbu mou.

M. A volání mé k Tobě přijď.

K. Pán s vámi.

M. I s duchem tvým.

K. Modleme se: Vyslyš, Pane . . . skrze Krista, Pána našeho.

M. Amen.

Po těchto modlitbách vstanou, pokleknou u oltáře a jdou před knězem zpět do sakristie, kde kněz odloží pluviál a vezme manipul a mešní roucho.

Slavná mše svatá s asistencí

Ceremonie (obřady) pro akolyty, thuriferáře a ceroferáře.*)

Jedná se tedy o větší počet již školených ministrantů, nejlépe již větších. Dva akolyté, jeden thuriferář, a dva — čtyři — až šest ceroferářů. Ovšem k nim přistupuje pokud možno i ceremonář, akolyta, který řídí všechny ceremonie. Může to být i dobře vycvičený ministrant senior, který v obřadech se dobře vyzná, a který mezi slavnou Mší svatou dává jednotlivé rozkazy, co a jak a kdy a kam. Při slavné Mši svaté asistují (přísluhují) knězi celebrantu jáhen a podjáhen (diákon a subdiákon).

U hlavního oltáře po epištolní straně má být připraven stůl (zvaný kredenc) pokrytý bílou rouškou, na němž je možno umístiti kalich přikrytý velkým velem (které potřebuje podjáhen k offertoriu), a kde by akolyté postavili své svícny. Je-li tam dosti místa, patří tam i konvičky, zvonek a epištolní kniha. Není-li místa na straně epištolní, může být

*) Akolyta, ze řeckého slova akoluthos, značí služebníka. Akolyta koná podobné funkce jako ministrant při tiché Mši sv. V pořadí svátosti svěcení kněžstva je akolyta čtvrtým z nižších svěcení. Úkoly jeho jsou při svěcení přesně vyznačeny: Nosití světla, rozžítí světla a přísluhovati knězi vínem a vodou k Nejsv. Eucharistii. V nedostatku kleriků-seminaristů mohou konati jejich povinnosti i laici-hoši, ministranti. Thuriferář (slovo složeno ze dvou latinských slov: thus - kadidlo, a ferro - sloveso nosím) je akolyta, který má na starosti kadidelnici. Ceroferáři (cereus - svíce, ferro - nosím; tedy světlo-noši) jsou akolyté, kteří k nejsvětější Oběti přinášejí světla - svíce.

kredenc i na straně evangelijní. Není-li v presbytáři vůbec místa pro tento stůl, kalich se umístí na oltář s malým velem mešním, a akolyti jdou bez svícňů.

K řádnému porozumění měj každý v paměti rozdělení Mše svaté, jak naznačeno při popisu obřadů pro jednoho ministranta.

Základní body jsou:

Stupňové modlitby a Introit.

Kyrie, Gloria, Kollekty.

Epištola. Graduál. Alleluja (trakt. Sekv.).

Evangelium a Credo.

Offertorium.

Preface, Sanctus.

Pozdvihování.

Communio (zvl. přijímají-li věřící).

Purificace a Postcommunio.

Ite Missa est a závěr Mše sv.

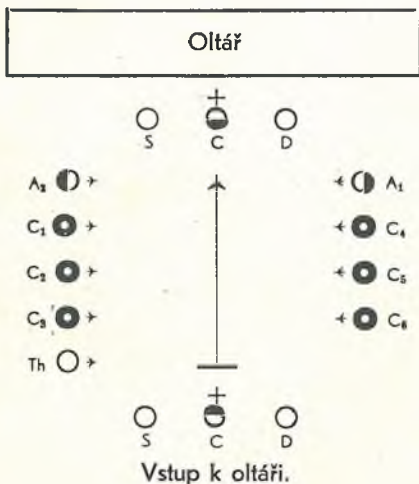
(Požehnání Nejsv. Svátostí.)

Průvod ze sakristie a nástup.

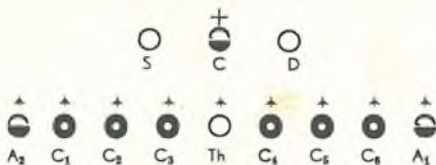
Na znamení zvonkem vyjde průvod ze sakristie. První jdethuriferář s kadidelnicí již nasypanou a uzavřenou, máje ji v ruce pravé, lodičku (naviculu) v ruce levé. Za ním dva akolyté se svícny, pak ceroferáři 4—6 s rukama sepiatýma. Za nimi podjáhen, za tímto jáhen a poslední kněz v paramentech. U oltáře se akolyté a ceroferáři roze-
stoupí na dvě strany řadou, jedna na evangelijní, druhá na epištolní straně, tváří obrácení k sobě. Utvoří tak zcela obyčejný špalír. Rozestupují se tak, jak přirozeně za sebou jdou. Prvníthuriferář, který se umístí na straně evangelijní, pak A. vpravo s 1., 2. a 3. ceroferářem a A. vlevo s 1., 2. a 3. ceroferářem vlevo. Když kněz s asistenty prochází, všichni se mírně ukloní, a když prošli, spojí řadu, a to tak, žethuriferář jde do prostředka se svého místa, akolyté prostě se na svém místě obrátí čelem k oltáři a ceroferáři postupují tak, že přirozeně uzavrou řadu dohromady s ostatními. Tedy v prostřed-

ku stojí thuriferář, po stranách vpravo i vlevo má po třech ceroferářích a na obou koncích je akolyta. Vpravo první, vlevo druhý. (Tento nástup se musí dobře nacvičit.) Kněz s asistencí dělá poklonu a celá řada akolytů stejně dohromady poklekne na jedno koleno, vstane a rozejde se na svá místa. Thuriferář na stranu e p i š t o l n í, akolyté oba ke kredenci a ceroferáři tak, aby nikde nepřekáželi. Jejich umístění záleží zcela na místních prostorových poměrech presbytáře a na vkusu ceremonáře, který umístění má na starosti. Nejjednodušší rozřešení je umístiti je napravo i nalevo u oltáře, kde zůstanou státi po celou dobu trvání Mše svaté, vyjma doby, kdy mají svou funkci, nebo když klečí.

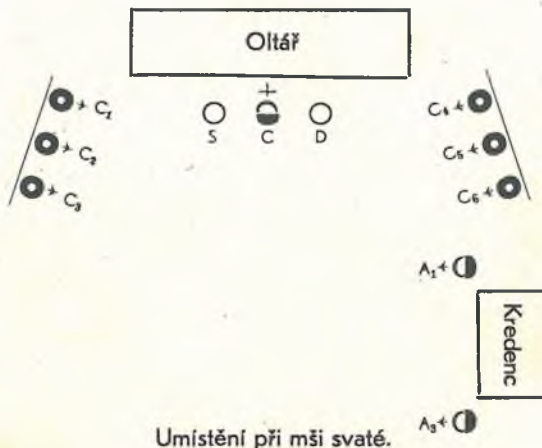
(Viz obrázek, který naznačuje nejideálnější možnost.)

Vysvětlivky: C = celebrant, D = diákon, S = subdiákon, A₁ A₂ = akolyté, C₁—C₆ ceroferáři, T = thuriferář.

Sestavení do řady a pokleknutí před oltářem.

Když došli všichni na své místo, akolyté umístí svíčky na kredenc a všichni kleknou ke stupňovým modlitbám.

Po stupňových modlitbách všichni vstanou. Klečí

pak opět teprve od zvonění k Sanctus až do Proměňování.

Nejsou-li ceroferáři vůbec, tu thuriferář jde hned na bok epištolní strany, akolyté pak hned až ke stupňům oltáře rozestoupivše se napravo (prvý), a nalevo (druhý), vyčkají příchodu asistence tváří k oltáři, pak všichni společně pokleknou, thuriferář zůstane klečeti a akolyté vstanou a jdou na své místo u kredence, odloživše svícny kleknou ke stupňovým modlitbám.

Úřad akolytů při slavné Mši svaté.

Akolyté nesou svícny s hořícími svícemi. Prvý, který je vždy vpravo, drží svícen pravou rukou asi uprostřed, rukou levou dole u podstavce. Nikoliv před obličejem, ale při pravém rameni, tak aby ve výšce ramene měl horní miskou svícnu. Levý akolyta (druhý) činí tak opačně. Svícen v prostředku drží rukou levou, podstavec pak rukou pravou, směrem k rameni levému ve výši levého ramene. Velikost svícnu má býti úměrná postavě akolyty. Akolyty mají býti ministranti větší postavy.

Příchod k oltáři byl již popsán výše. Není-li v presbytáři kredenc, tu, jak již řečeno, buď svícny nenesou vůbec, neb je umístí za oltářem, aby je měli připraveny k Evangeliu. V presbytáři pak se umístí spolu tak, aby nikde nepřekáželi a přece byli po ruce ke svým funkcím. Když počaly stupňové modlitby, akolyté si kleknou na svém místě, sepnou ruce správně a říkají potichu spolu s asistenty odpovědi a Confiteor. Znamenají se křížem, kdykoliv je předpis, a bijí se v prsa jako při obyčejné ministranci, kdy je zapotřebí. Když kněz nastupuje k oltáři, vstanou.

Když při Gloria kněz si s asistencí jde sednout na křesla (k abaku), mají-li připravena sedátka (sedile), mohou si také sednouti. Nemají-li takových, zůstanou státi. (Ruce založiti do rukávů.) Vstává-li asistence, vstanou též. Totéž platí, když se čte epištola.

K epištole, je-li zručný akolyta druhý, jakmile končí

poslední modlitba Kollekty, vezme knihu epištolní (nebo misál připravený) a donese ji podjáhnovi u stupňů oltáře čekajícímu a není-li ceremoniáře, může ho doprovázeti ke čtení epištolu.

Průvod k čtení sv. Evangelia.

Když thuriferář dostal již incens vložený do kadidelnice a jáhen modlí se svou modlitbu a dostav požehnání sestupuje od oltáře, oba akolyty vezmou své svíce s hořícími svícemi a jdou k oltáři, kde se postaví za jáhnem a podjáhnem. Před sebou mají thuriferáře. Pokleknou najednou a stejně před oltářem, obrátí se a jdou na místo, kde obvykle se evangelium čte (podle okolností místních). Rozestoupí se tak, aby mezi nimi zaujmouti mohl své místo podjáhen a stojíce tváří k jáhnovi, čekají, až zpěv evangelia bude dokončen. Při čtení evangelia se nikdy neuklánějí, aniž pokleknou, když jiní tak činí. (Je-li rekviem, nastupují bez svícnů s rukama sepiatýma.) Po ukončení Evangelia jdou zpět k oltáři, majíce mezi sebou podjáhna.

Když kněz byl políbil knihu, pokleknou a vrátí se na své místo ke kredenci.

Když kněz s asistencí se modlí *Credo*, při slovech: *et incarnatus est*, spolu s asistencí akolyty pokleknou na jedno koleno. Když se totéž zpívá slavně na choru, akolyty klekají na obě kolena a klečí až k ukončení *et homo factus est*.

Offertorium.

Po dokončení *Creda* přichází ke kredenci podjáhen, jemuž na ramena druhý akolyta vloží veltum, kterým přikryt byl kalich na kredenci. Prvý pak vezme konvičky i s táckem a nese je k oltáři na stranu epištolní a přisluhuje jimi podjáhnovi. Pak je zase donese zpět. Když byl dokončen obřad okuřování, oba akolyty přisluhují knězi k lavaboně souce tácek, konvičku s vodou a ručníček. Po skončení *preface* klekají k *Sanctus* a první

dává znamení zvonkem, jakož i jindy, kdykoliv zvonku je zapotřebí. Po Pozdvihování oba zase vstanou. (Je-li Requiem, klečí oba až do přijímání Těla Páně.)

Když končí slavné Pater noster, druhý akolyta jde k oltáři se strany epištolní, kamž také vystupuje podjáhén, a když tento pokleknuv, předává patenu jáhnovi, klekne s ním a sejme s jeho ramen velum, které lícem na venek nese zpět ke kredenci, tam složí a odloží na stůl.

Prvý akolyta zvoní k Domine non sum dignus...

Když kněz byl přijal Tělo Páně s pateny, tu první akolyta vezme tácek s oběma konvičkami a nese k oltáři se strany epištolní. Konvičky podává jáhnovi. Mezitím druhý akolyta stojí připraven s malým velem kališním u kredence, a jakmile po purifikaci vidí, že podjáhén se chápe pally, nastupuje k oltáři tak, aby se spolu s podjáhnem setkal uprostřed, kde spolu s ním pokleknou (za ním) a vystoupí na stranu evangelijní, kde velum položí na oltář a vrací se volně zpět.

(Je-li mezi slavnou Mší svatou sv. Přijímání lidu, akolyté při něm klečí na svém místě u kredence. Když jde kněz s Nejsvětějším kolem, uctivě se sklání. Prvý akolyta dává znamení zvonkem. Nástup s konvičkami děje se pak po uložení Nejsvětějšího v tabernaklu.)

K poslednímu požehnání po Ite Missa est akolyté pokleknou na svém místě na obě kolena, žehnajíce se sv. křížem. Vstanou, a když při posledním Evangeliu kněz říká Et Verbum caro, pokleknou spolu s celou asistencí na jedno koleno a po tomto okamžiku následuje nástup k odchodu.

A tu spolu s thuriferářem a ceroferáři nastoupí nesoucí svícny tak, jak bylo naznačeno při nástupu k oltáři. Bud' v řadě s asistencí, neb jsou-li ceroferáři v řadě za kněžstvem, stejně pokleknou a nastupuje průvod zpět.

První akolyté se svícemi, pak ceroferáři dva a dva, za nimi thuriferář ovšem bez thuribula (kadidelnice) a na konec asistence s knězem.

Úřad thuriferáře a ceroferářů.

Úřad thuriferáře patří k nejsložitějším z obřadů akolytů a musí býti dobře nacvičen. Vyžaduje se dobrá znalost celého sestavení Mše sv. Týž může klidně zastupovati i místo ceremonáře. Ať pamatuje, že jeho hlavní funkce je 1. při Introitu po stupňových modlitbách; 2. nástup k Evangeliiu po Epištole; 3. nástup k Offertoriu po Credo; 4. nástup k Pozdvihování; 5. a eventuálně nástup k Požehnání Nejsv. Svátostí.

Thuriferář vždy bedlivě se stará o kadidelnici, o heň a kadidlo. Thuribulum musí býti k nejsv. Oběti vždy žhavé jako lidské srdce. V průvodu nastupuje, má-li v ruce kadidelnici a naviculu, vždy před akolyty. Má-li ruce prázdné, vždy za nimi, neb až za ceroferáři. Před vložením kadidla (t. j. před impositio thuris) nosí vždy kadidelnici v ruce levé, připravenou k otevření, lodičku v ruce pravé. (Někde je zavedeno, že jsou dva, totiž thuriferář a navikulář. Ti pak musí nastupovati vždycky spolu a navikulář přisluhuje vždy lodičkou. Může býti.) Má-li kadidlo již vloženo, thuribulum se zavře a nosí se vždy v ruce pravé. Zacházení s kadidelnicí a lodičkou vyžaduje určité praxe, a proto se to musí cvičit.

Při vkládání kadidla podá lodičku jáhnovi, kadidelnici zručně otevře vysunutím příklopu pomocí řetízku tak, aby kněz mohl pohodlně vložit lžičkou thus a dáti požehnání (pozor! nesklapovat kadidelnici dříve, než kněz dal požehnání). Po požehnání uzavře zase zručně kadidelnici, převeze od jáhna lodičku, předá mu kadidelnici a sestoupí, kam třeba. Okužuje-li sám někoho, tu levou rukou drží před hrudí volně lodičku i konec kadidelnice s kroužkem, pravou pak nádobu kadidelnice v řetízcích spojených pevně v prstech (ale výše, aby se nepopálili). (Okužuje umírněným pohybem, a to tak, aby se rukou nedostal nad výši hlavy. Rovnoměrně s výší ramen.) Jáhna neb i jiné kněze v paramentech okužuje dvójnásobně, ostatní jednoduše.

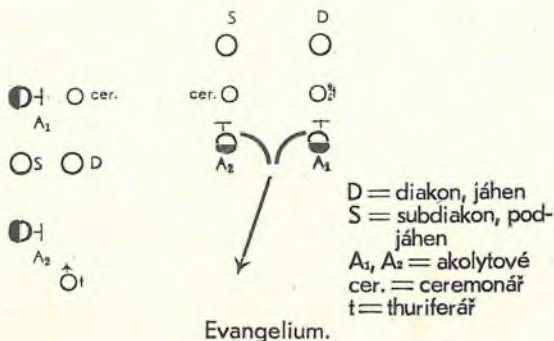
Než se jde do kostela v průvodu ze sakristie, před znamením zvonkem, vyžádá si od kněze celebranta vložení kadidla. Kadidelnici zavře a máje ji v pravé ruce, jde první před ostatními. Po rozchodu řady po prvním pokleknutí před oltářem na boku epištolní strany dole klekne, houpaje kadidelnicí. Po skončení modliteb stupňových spolu s knězem vystupuje k oltáři po straně epištolní až na hoření stupeň. Tam podá jáhnovi lodičku a sám přisluhuje knězi kadidelnicí otevřenou. Vyčká požehnání, zavře kadidelnici, převezme lodičku, předá kadidelnici jáhnovi a sám sestupuje, otáčeje se vpravo. Lodičku drží oběma rukama před hrudí; dole obrátí se tváří k oltáři a čeká, až se k němu vrátí jáhen a okurkuje kněze. Spolu s ním dělá úklony patřičné, stojí vždy po levé straně jáhna. Přijav pak kadidelnici, poklekně a jde s ní do sakristie, kde ji odloží na místě vykázaném. Vráť se do kostela a stojí podle prvního akolyty blíže oltáři. (Zůstávání thuriferáře v sakristii není správným, ač se tak namnoze děje.)

Při poslední modlitbě kolekt vezme s kredence knihu zv. Epištolář a donese podjáhnovi, máje ořízku knihy v ruce pravé, hřbet knihy v ruce levé. Knihu podává podjáhnovi se strany pravé.

Potom jde thuriferář opět do sakristie, a když epištola skončila, s kadidelnicí a lodičkou nastupuje zase k oltáři a zůstává státi na epištolní straně, houpaje thuribulem.

Na znamení jáhna od oltáře vystupuje k oltáři, pokleknuv dole a přisluhuje jako již dříve zmíněno. Poněvadž se jde k Evangeliiu, nepředává nikomu kadidelnice, ale zavřev ji a převzav lodičku, sestupuje nejkratší cestou dolů do středu oltáře, kde zaujme místo před oběma akolyty, kteří tam již jsou připraveni. Když skončily příslušné zpěvy, všichni pokleknou a thuriferář ustoupí na levou stranu, obrácen jsa tváří k jáhnovi a knize Evangelia, máje připravené thuribulum v ruce pravé.

Oltář

Když jáhen zazpíval slovo *Sekventia* (neb *Initium Sti Evang.*), thuriferář postoupí na pravou stranu jáhna a podá mu kadidelnici. Dělá úklony knize Evangelia spolu s jáhnem a po incensaci převzav thuribulum vrací se na své místo, kde pootevře mírně kadidelnici a po dobu zpěvu evangelia mírně jí houpe na dlouhých řetízcích. Musí-li se mezi Evangeliem pokleknouti (přichází velmi zřídka), pokleká na jedno koleno směrem ke knize. (Nikoliv akolyté.)

Po skončení Evangelia zavře kadidelnici a jde po pravé straně jáhna k oltáři, poklekně, podá jáhnovi kadidelnici, aby okouřil kněze celebranta a znovu pokleknuv, vrací se do sakristie.

(Není-li však *Credo*, tu zůstane státi na boku epistolní strany, ustoupí tak, aby nepřekážel akolytům k offertoriu a mírně houpe kadidelnicí, aby mu oheň nezhasl.)

Když po *Credo* kněz pozdravil *Dominus vobiscum*, thuriferář se vrací ze sakristie k oltáři a po-

kleknuv, stojí na epištolní straně. Po odchodu akolytů s konvičkami k offertoriu přistoupí k oltářním stupňům, a když bylo dokončeno obětování kalicha, vystoupí k oltáři a přísluhuje thuribulem jako obyčejně. Předá kadidelnici jáhnovi a sestupuje dolů. Pak provází jáhna, který okužuje s příslušnými úklony kněze a podjáhna (eventuelně i jiné kněze, jsou-li u oltáře přítomni). Thuriferář je vždy po levé straně jáhna. Přejav kadidelnici od jáhna, okouří jeho samotného (dvojnásobným duktem). Potom okouří jak akolyty tak ceroferáře a pokleknuv před oltářem v prostředku, jde ke mřížce a ukloniv se lidu jak na epištolní tak na evangelijní straně, okužuje lid, a to tak, že nejdříve střed lodí, pak stranu epištolní a pak stranu evangelijní, a to vždy dvěma dukty.

Mezitím sestaví se do řady před oltářem souběžně se stupni připravení ceroferáři, 2 a 2 neb 3 a 3 na každé straně, nechávající volné místo uprostřed. Na toto volné místo vrátí se thuriferář od mřížky, všichni společně pokleknou před oltářem na jedno koleno (všichni vážně a stejně) a thuriferář je v čele před nimi vede do sakristie pro fakule. (Nejsou-li ceroferáři, tu thuriferář po okouření lidu vrací se přímo do sakristie a sám vyčkává tam na znamení k Sanctus.)

V sakristii jsou připraveny rozžaté fakule neb pochodně neb intortitia či jednoduše svíce. (Jsou to svícny přenosné, v nichž jest upravena buď zvláště silná svíce neb po případě i svazek tří až 4 svící pohromadě. Není-li podobných po ruce, stačí vzít větší svíce s chránítkem na tekoucí vosk a ty postačí docela na místě fakulí.)

Po Prefaci na znamení k Sanctus, vyjde thuriferář ze sakristie v čele řady ceroferářů. Jdou volně, důstojně a pomalu, vždy dva a dva nesouce pochodně neb svíce rukou na vnější straně páru: ti napravo rukou pravou, ti nalevo rukou levou. Ruka volná je ploše položena na prsou. Došedše před oltář, rozestupují se v řadu, podobně jako na začátku, s tím rozdílem, že thuriferář má své místo

v prostředku. Všichni společně volně a stejně pokleknou na obě kolena, vyjma thuriferáře, který poklekne jen na jedno koleno a hned vstane a jde na epištolní stranu a tam dole klekne.

Když vidí složené ruce kněze nad obětními dary, otevře si kadidelnici, sám si vloží kadidlo, kadidelnici zavře a je připraven k incensaci Sanctissima při pozdvihování. Incensuje vždy třemi dukty, z nichž každý má tři ikty, a to tak, že prvně při pokleknutí kněze, po druhé, když se pozdvihuje a po třetí při druhém pokleknutí kněze. Tak je i s pozdvihováním kalicha.

(Nedrží-li podjáhén patenu, okuřuje on. Tak se děje zvl. při Requiem.)

Po ukončení pozdvihování kalicha vstane thuriferář a vrátí se na své místo do prostředka mezi ceroferáře, kteří zatím vstali. Když již je thuriferář mezi nimi, tu všichni znovu společně pokleknou a za vedení thuriferáře vracejí se důstojně do sakristie.

Zde odloží pochodně a v tomže pořádku se vrací k oltáři, všichni zase pokleknou a rozejdou se na svá místa, kde stojí až do konce Mše svaté.

K požehnání všichni si kleknou, žehnajíce se sv. křížem.

Při posledním Evangeliu po slovech: *E t V e r b u m c a r o . . .* po společném pokleknutí na jedno koleno zvednou se všichni a postaví se do řady tak, jako na začátku při příchodu s thuriferářem uprostřed.

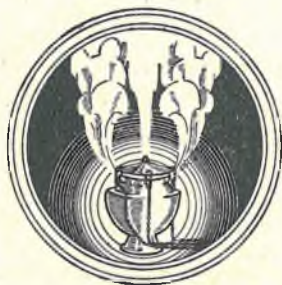
Když kněz s asistencí sestoupil od oltáře a obrátiv se uklání se oltáři neb pokleká, tu všichni současně, stejnoměrně, důstojně a volně pokleknou, obrátí se a sestaví průvod zpět, jak již naznačeno jinde. První akolyté, za nimi ceroferáři, thuriferář, asistence a kněz.

Je-li po slavné Mši svaté ještě *S v á t o s t n é* Požehnání, mění se situace takto:

Po *I t e M i s s a e s t*, ceroferáři s thuriferářem v čele seřadí se opětně v linii před oltářem. K poslednímu požehnání *k l e k n o u*, žehnají se svatým křížem, vstanou, pokleknou znovu jen na jedno

koleno a jdou do sakristie v obvyklém pořádku. Ke konci posledního Evangelia vyjdou ze sakristie v čele s thuriferářem, který má v levé ruce kadidelnici, ceroferáři opět s rozžatými pochódněmi (neb svícemi). Před oltářem utvoří řadu podobně jako k pozdvihování, a poněvadž mezitím jistě již buď tabernakl byl otevřen, neb Sanctissimum vystaveno, společně kleknou na obě kolena. Po vystavení Nejsvětější Svátosti v monstranci thuriferář se ukloní, vstane a přisluhuje celebrantovi spolu s jáhnem kadidelnicí. Při incensaci klečí za jáhnem, aby byl včas po ruce. Potom se vrátí do řady na své místo a mírně houpe kadidelnicí. Asistenti vystupují spolu s celebrantem k oltáři, kleknou na nejvyšší stupeň. Jáhen pomáhá u oltáře. Po Svátostném Požehnání, při němž první akolyta dává znamení zvonkem, podá thuriferář ještě jednou jáhnu thuribulum, a když Nejsvětější bylo uschováno v tabernaklu, všichni vstanou, všichni pokleknou a vracejí se. V tomto případě první thuriferář, akolyté, ceroferáři, asistenti a kněz.

V sakristii seřadí se všichni podle možnosti učinivše předtím špalír kněžstvu, ukloní se svatému Kříži v čele sakristie a rozejdou se.

Zpívaná Mše svatá s incensací bez asistence

Je to taková Mše svatá, kterou zpívá **jen jediný kněz**, bez asistence diakona i subdiakona, maje k ruce jen akolyty-ministranty.

Kadidla a okuřování (incensace) při **j e d n o d u c h é** zpívané Mši svaté smí se používatí jen v těch diecésích, které mají k tomu apoštolské svolení z Říma.*)

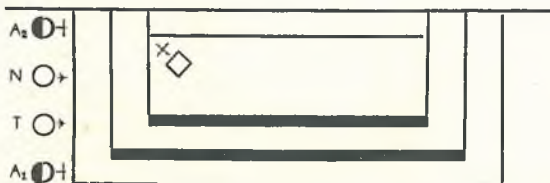
Co musíme připravit? První akolyta rozsvítí 4 až 6 svíce na oltáři a též svíce v sakristii na dvou svícnech pro akolyty. Akolyta druhý přinese na kredenc konvičky s vínem a vodou, odkryje oltář a přikryvku pořádně složí, postaví na oltář tabulky kánonu, nejsou-li tam ještě, a pult, na kterém umístí řádně připravený misál. Rozevře jej tam, kde je mešní formulář, připadající na ten den. Thuriferář zatím připraví žhavé uhlí a před Mši sv. vloží je do kadidelnice. Všichni se obléknou a akolyté pomáhají ustrojiti také kněze. Je-li ceremonář, prohlédne vše, aby vše bylo řádně připraveno. Ceroferáři (jsou-li vůbec) stačí jen 4.

Akolyté konají své funkce podobně, jako když je asistence. Jsou však některé odchylky. — Svícny, není-li u oltáře kredenc, mohou umístiti na druhém stupni v rozích. Při Mši svaté klečí na stupních ol-

*) Pražská arcidiecése dostala naposledy toto svolení r. 1926 na deset let. Platí arci jen pro kostely v e n k o v s k é, kde kromě faráře není jiných kněží. Kadidla a okuřování smí se užívatí jen ve svátky označené v direktáři značkou „d u p l e x I. c l a s s i s“ nebo „d u p l e x II. c l a s s i s“, v den patrona a posvěcení vlastního chrámu Páně. V obyčejnou neděli se užívatí n e s m í.

táře. Při stupňových modlitbách klečí na dlažbě vedle kněze. — Při prvním okuřování klečí na svých místech. Při částech zpívaných knězi neodpovídají. Jde-li si kněz při zpívání *Gloria* sednouti, akolyté ho doprovázejí ke křeslu a stojí po stranách s rukama založenýma.

Evangelium. Po epištole oba odpoví „*Deo gratias*“ a vstanou. Pak jdou doprostřed a pokleknou. Druhý pak jde k pultu, první jde na své místo ke kredenci. Když kněz přečetl „*Alleluja*“ nebo „*Tractus*“ a odešel do středu, druhý akolyta přenesení pult s misálem na stranu evangelijní. Potom jde ke kredenci, pokleknuv uprostřed oltáře. Oba akolyté, jakmile kněz vložil kadidlo do kadidelnice, vezmou hned nato své svícny a jdou k oltáři na evangelijní stranu, stejnoměrně podél stupňů oltáře. Uprostřed oltáře pokleknou. Na evangelijní straně postaví se pod stupni tváří k oltáři a mezi sebou nechají místo prothuriferáře a navikuláře (nebo ceremonáře).

Kdyžthuriferář okouřil kněze-celebranta, oba akolyté jdou vpravo kolem stupňů oltáře, uprostřed pokleknou a postaví svícny na své místo na kredenci nebo na stupně do rohů. Pak jdou si kleknout na svá místa.

Při Obětování přísluhují jako při tiché Mši svaté. S lavabem však jdou k oltáři teprve tehdy, když kněz dokončuje okuřování oltáře. Postaví se zathuriferářem a navikulářem a teprve, když tito dokončili okuřování celebranta, akolyti vystoupí s lavabem nahoru ke knězi a obsluhují ho jako obyčejně.

Ostatní funkce konají již jako při tiché Mši svaté. Když při posledním Evangeliu poklekl při slovech „et Verbum caro factum est“, jdou oba ke kredenci pro svícny. První akolyta přinese též biret. Když kněz dělá před oltářem poklonu, pokleknou a jdou do sakristie. (Je-li svátostné Požehnání, jdou pro svícny, až když kněz uložil po sv. Požehnání Nejvyšší Svátost.)

Úřad thuriferáře, navikuláře a ceremonáře.

Při této zpívané Mši svaté bez asistence jsou při nejmenším nutní 4 ministranti. Dva akolyté, thuriferář a navikulář, který může zastupovati též ceremonáře. (Okourování však v tom případě přenechá thuriferářovi a přenášení misálu druhému akolytovi.)

Ceremonář vezme od kněze biret, když přišli k oltáři. Při Mši svaté je vždy na té straně, na které je misál. A to vždy po straně kněze. Při stupňových modlitbách a od Sanctus do Přijímání klečí, jinak stojí. Po stupňových modlitbách, když kněz vložil do kadidelnice kadidlo, vezme s oltáře pult s misálem a sejde s ním na epištolní straně dolů tak, aby knězi nepřekážel při okourování oltáře. Když kněz okouřil epištolní stranu, ceremonář donese opět pult k oltáři a postaví jej na své místo na epištolní straně. — Když kněz přečetl „Graduál“ a „Alleluja“ a odešel do středu oltáře, ceremonář přenese misál. Zatím thuriferář a navikulář přijdou k oltáři (thuriferář s kadidelnicí, navikulář s lodičkou), společně pokleknou před středem oltáře, současně s ceremonářem přenášejícím pult a jdou na epištolní stranu, kde s boku vystoupí ke knězi. Na evangelní straně, když kněz řekl slova „Sequentia sancti Evangelii secundum L. L.“, ceremonář vezme od thuriferáře kadidelnici a podá ji knězi. Po Evangeliu okouří kněze třemi dukty a navrátí opět kadidelnici thuriferářovi. Při druhém okourování oltáře odnese dolů opět pult na evangelijní straně a přinese jej, když již kněz vrátil se s evangelijní strany do středu oltáře. Ceremonář přenáší též misál

po sv. Přijímání, když kněz skončil abluci. Jinak do-
zírá na ceremonie, aby byly přesně konány.

Úřad thuriferáře je v celku stejný jako při slavné
Mši svaté s asistencí (viz str. 79). Po první a po dru-
hé incensaci oltáře vezme však od kněze-celebran-
ta thuribulum a okouří ho třemi dukty. Před Evan-
geliem po vložení incensu sejde s navikulářem dolů
a při Evangeliu stojí oba mezi akolyty. Není-li ce-
remonář, thuriferář okouří po Evangeliu kněze
sám. Thuriferář může při okouřování oltáře nadzdvé-
dnouti vzadu poněkud mešní roucho, při tom stojí za
knězem na druhém stupni. Kdykoliv kněz dělá po-
klonu, thuriferář pokleká. Kde to není zvykem, může
se tento ceremoniel vynechat, a pak si vezme sám
pult na starost, zatím co navikulář je bez okamži-
tého zaměstnání.

Navikulář doprovází vždy thuriferáře po levé stra-
ně. Jeho úkolem je přísluhovati knězi kadidlem. Ne-
ní-li ceremonář, tu po vložení kadidla před prv-
ní a druhou incensací oltáře navikulář postaví
lodičku stranou na schodech, vezme s oltáře pult a
sejde s ním dolů. Při druhé incensaci musí arci
po vložení kadidla sejít na epištolní straně do-
lů, obejít celý oltář a na evangelijní straně
odnésti s oltáře pult.

Funkce **ceroferářů** je při této Mši stejná jako
při Mši svaté s asistencí (viz str. 79).

Při slavné Mši svaté za zemřelé, *Requiem*, na-
stupuje thuriferář na začátku Mše svaté bez ka-
didelnice, neboť na začátku Mše svaté není incen-
sace oltáře. Jde proto až za ceroferáři v průvodě.
Pro kadidelnici jde až k Offertoriu. Přináší ji po Ore-
mus. Vynechává se okouřování asistentů i lidu. Incen-
saci Nejsv. Svátosti přejímá sám podjáhen, který
přijde na epištolní stranu.

Ceroferáři po Pozdvihování zůstávají s
pochodněmi klečeti až do sv. Přijímání. Thuri-
ferář sám po Pozdvihování odnáší thuribulum do
sakristie. Když kněz byl přijal Nejsvětější Krev,
tu ceroferáři teprve odcházejí za vedení thuriferá-
ře, pokleknuvše jen na jedno koleno. Thuriferář jde

s rukama sepiatýma. V sakristii odloží pochodně a důstojně se vracejí, pokleknuvše v řadě uprostřed a jdou na svá místa . . .

Pořad při procesí.

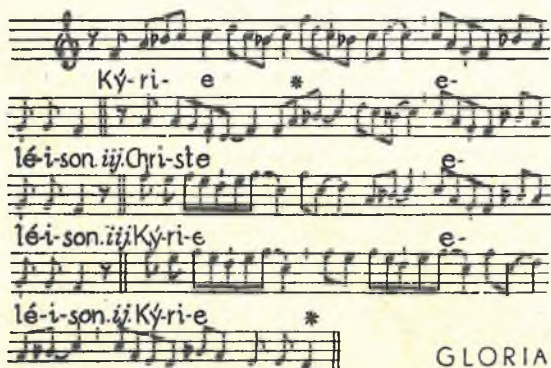
V čele procesí jsou nesený církevní korouhve. Pak jde část lidu, a to zvláště organisované spolky se svými prapory, řadí se družičky, školní děti, spolky. Čím starší a úctyhodnější spolek, tím je jeho pořadí posunuto více dozadu. Je-li nesen procesionální kříž, jde před nímthuriferář s kadidelnicí. Vedle kříže jdou dva akolyté se svícny. Pak následují ostatní ministranti, menší napřed a starší vzadu. Pak jdou ceroferáři, asistenti, kněžstvo a za kněžstvem ostatní všechen lid.

Co je to chorál? Vlastně jej dobře znáte. Když zpíváte píseň svatováclavskou neb svatovojtěšskou, blížíte se již k starodávné velebné a vroucí melodii chorálu. Je to starý zpěv řecký, který používán byl od počátku v křesťanské bohoslužbě (liturgii) a hlavně zaveden a zdokonalen byl za velikého papeže Řehoře (Gregorius) a proto zvaný gregoriánský chorál. V dobách renaissančních přišel v zapomenutí a moderní hudba jej z kostela vytlačila docela. Až zase benediktinský řád ve Francii dopomohl chorálu k bývalé kráse a slávě, což když poznal svatý papež Pius X., přál si a i rozkaz k tomu dal, aby chorál byl zase zaveden do kostelů jakožto nejkrásnější zpěv, který jedině do liturgie se hodí. V Čechách se chorál zpívá již na mnohých místech. Hlavně v Praze u Benediktinů v Emauzích a Břevnově a v Olomouci v klášteře u Dominikánů.

Vkládáme do této liturgické příručky i dvě „chorální“ mše, aby se naši hoši pomalu naučili chorál zpívat. Je to mše „de Angelis“, zvaná „andělská“ a „Missa brevis“ čili „krátká“. Obě jsou velmi snadné a dají se za vedení zkušené ruky dobře nacvičit. Vtisknou se lehce v paměť a mohou se během času zpívat z paměti. „Credo“ dáváme pro nedostatek místa jen jedno. Může se zpívat i v druhé Mši. — Chorální odpovědi k prefaci atd. jsou také tištěny jen jednou. Používají se i v druhém případě. — Jedná-li se o Mši postní, vynechává se „Gloria“ z druhé Mše. Doufáme, že jsme se tím našim hochům zavděčili a že v našich družinách brzy se probudí chorální chlapecké sbory. Svatý Řehoř a sv. Cecilie, ochránci chrámového zpěvu, se budou za nás přimlouvat. Není nic krásnějšího nad čisté chlapecké hlasy v liturgii. Pokuste se a uvidíte. Budete mít sami radost.

I. MISSA DE ANGELIS (VIII.)

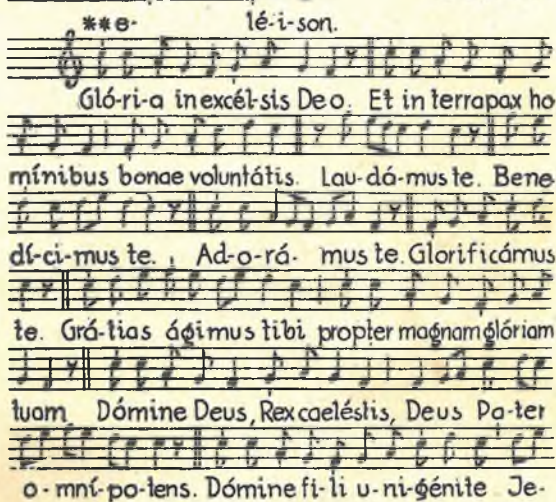
Ký-ri- e * e-

lé-i-son. iij. Chri-ste e-

lé-i-son. iij. Ký-ri-e e-

lé-i-son. iij. Ký-ri-e *

GLORIA

** e- lé-i-son.

Gló-ri-a in excél-sis De-o. Et in terra pax ho-

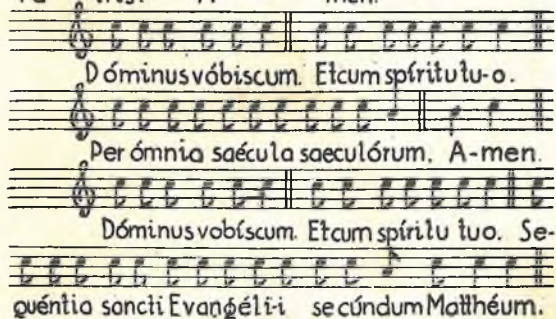
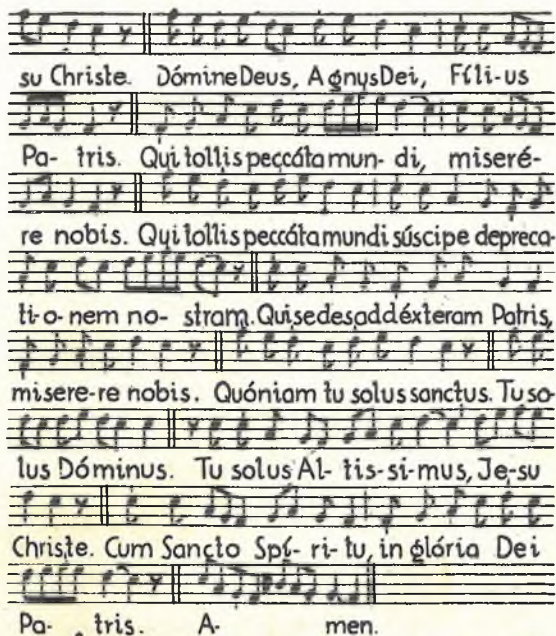
mínibus bonae voluntátis. Lau-dá-mus te. Bene-

dí-ci-mus te. Ad-o-rá- mus te. Glorificá-mus

te. Grá-tias ág-imus tibi propter magnam glóri-am

tuam. Dó-mine Deus, Rex caeléstis, Deus Pa-ter

o-mní-po-tens. Dó-mine fi-li u-ni-génite Je-

CREDO (III.)

Glori-a ti-bi Domine.

Credo in unum Deum, Pa-trem omnipotén-

tem, factórem caeli et terrae, visi-bí-lium ó-mni-

um, et invi-si-bí-li-um. Et in unum Dómi-

num Jesum Christum Fí-lium Dei u-ni-génitum.

Et ex Pa-tre na-tum ante ó-mnia saé-cu-la.

Deum de Deo, lumendelúmine, Deum verum de De-

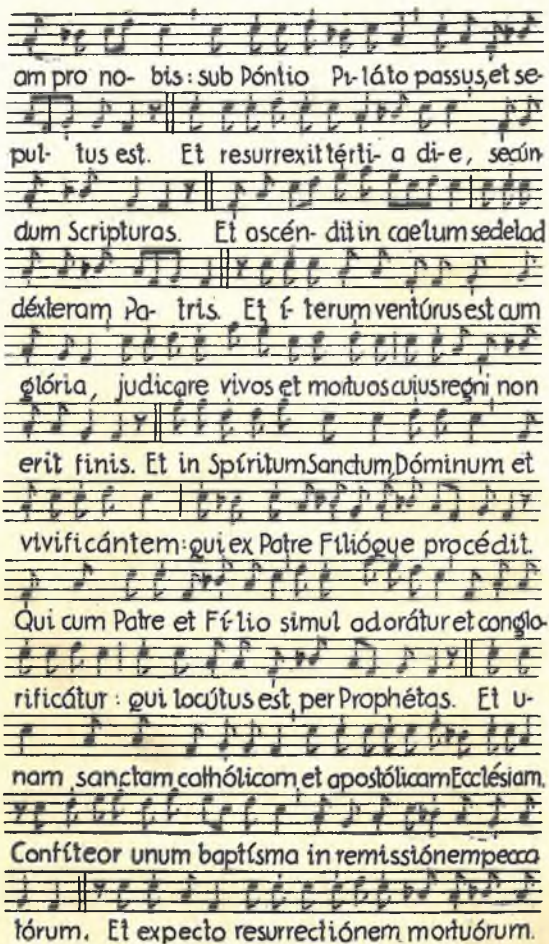
o vero. Gé-ni-tum non fa-clum, consubstantiá-

lem Pa-tri per quem omnia facta sunt. Qui propter nos

hó-mi-nes et propter nostram sa-lú-tem descéndit de caelis

et incarnátus est de Spí-ri-tu Sancto ex María

Ví-r-gi-ne : et homo factus est. Cruci-fí-xus é-ti-

The image shows a page of a musical score with ten staves. Each staff contains a line of Latin text in a Gothic script, with musical notation (notes and clefs) written above the text. The text is a Latin liturgical formula, likely a Creed or a prayer. The notation is in a style typical of early printed books, with square notes on a four-line staff. The text is written in a Gothic script, which is a common style for liturgical books in the 15th and 16th centuries. The text is a Latin liturgical formula, likely a Creed or a prayer. The notation is in a style typical of early printed books, with square notes on a four-line staff. The text is written in a Gothic script, which is a common style for liturgical books in the 15th and 16th centuries.

am pro no- bis: sub Póntio Pi-láto passus, et se-
pul- tus est. Et resurrexit térti- a di- e, secún-
dum Scripturas. Et ascén- dit in caelum sedelad
déteram Pa- tris. Et í- terum ventúrus est cum
glória, judicare vivos et mortuos cuius regni non
erit finis. Et in Spíritum Sanctum, Dóminum et
vivificántem: qui ex Patre Fílioque procedit.
Qui cum Patre et Fí-lio simul adorátur et con glo-
rificátur: qui locútus est, per Prophétas. Et u-
nam, sanctam catholicam, et apostólicam Ecclesiám.
Confíteor unum baptísma in remissiónem pecca-
tórum. Et expecto resurrectiónem mortuórum.

Et vi- tam ven- tūri sae- culi. A-

men.

Dominus vobiscum. R. Et cum spiritu tuo.

Per omnia saecula saeculo- rum. R. Amen

V. Dóminus vo- bīscum. R. Et cum spīritu tu- o.

V. Sur- sum cor- da. R. Ha- be- mus ad Dó- minum.

V. Grá- ti- as a- gá- mus Dómino De-o nostro

R. Di- gnū et ju- stū est.

SANCTUS

San- ctus* Sanctus, San- ctus.

Do- minus Deus Sa- ba-

oth. Pleni sunt cae- li et ter ra gló-ri-

a tu- a. Hosanna in ex- cél- sis.

Be-ne-dí-ctus qui ve-nit in nó-mine Dó-mi-

ni Ho-sán-na in ex-cel-sis

Per ómnia saécula saeculórum. R. Amen

¶ Et ne nos indúcas in tentatió-nem. R. Sed libero

nos a malo

Per ómnia saécula saeculó-rum R. Amen

¶ Pax t̃ Dó-mini sit t̃ semper vobis t̃ cum. R. Et cum

spí-ri-tu tu-o.

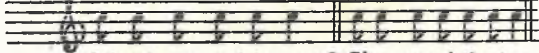
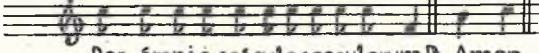
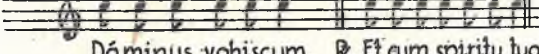
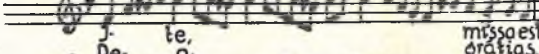
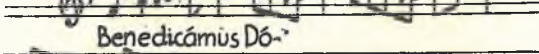
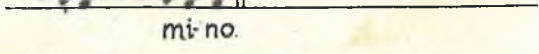
AGNUS

A- gnus De- i, * qui tol- lis peccáta

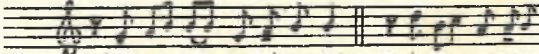
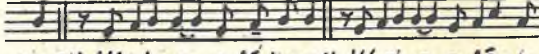
mun-di: mi-se-ré-re no- bis Agnus

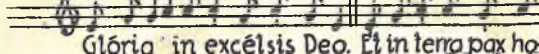
De- i * qui tol- lis peccáta mun-di: mise-ré-

re no- bis A- gnus De- i, * qui tol-

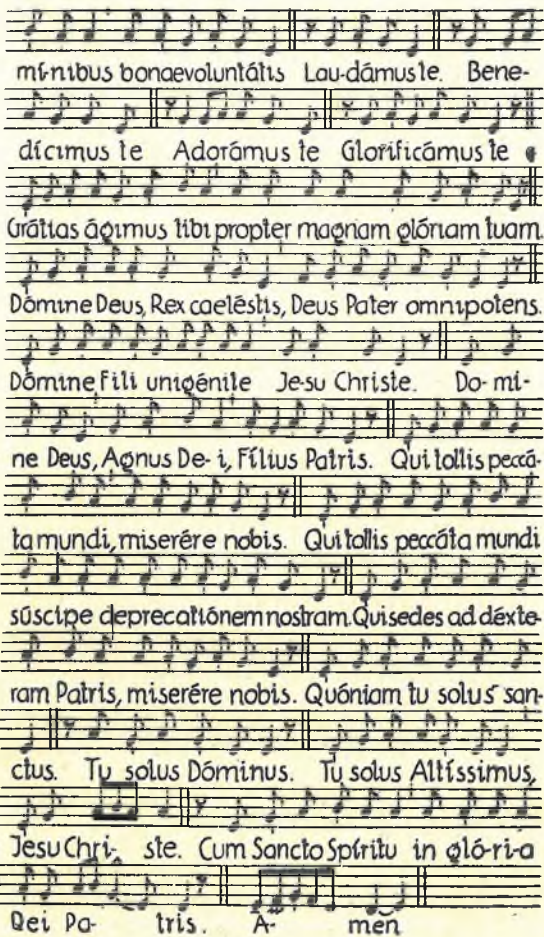

 lis peccata mun-di: do-na nobis " pa-cem

 Dó-mi-nus vobiscum. R. Et cum spíritu tuo

 Per ómnia saécula saeculorum. R. Amen

 Dóminus vobiscum. R. Et cum spíritu tuo

 De-te, o, missa est
 grátias.

 Benedicámus Dó-

 mi-no.

II. MISSA BREVIS (XVI. • XV.)

 Ký-ri- e * e-lé-i-son. ij. Christe e-lé-i-

 son. ij. Ký-ri- e e-lé-ison ij. Ký-ri- e e-lé-i-

 son.

 Glória in excélsis Deo. Et in terra pax ho-

GLORIA

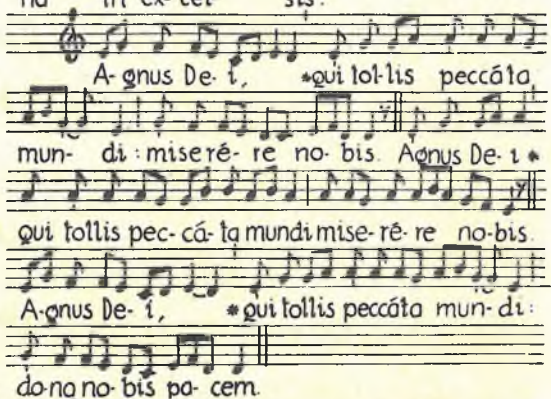

mnibus bonae voluntatis Lau-damus te. Bene-
dicimus te Adoramus te Glorificamus te
Gratias agimus tibi propter magnam gloriam tuam.
Domine Deus, Rex caelestis, Deus Pater omnipotens.
Domine Fili unigenite Jesu Christe. Do-mi-
ne Deus, Agnus Dei, Filius Patris. Qui tollis pec-
cata mundi, miserere nobis. Qui tollis peccata mundi
suscipe deprecationem nostram. Qui sedes ad dexte-
ram Patris, miserere nobis. Quoniam tu solus san-
ctus. Tu solus Dominus. Tu solus Altissimus,
Jesu Chri- ste. Cum Sancto Spiritu in glo-ri-a
Dei Pa- tris. A- men

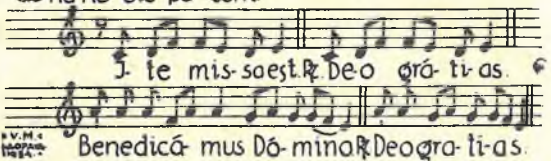

Sanctus, * Sanctus, Sanctus Dominus De-
 us Sabaoth, Pleni sunt caeliet terra gloria
 tua. Hosanna in excelsis. Benedi-
 ctus qui ve-nit in no-mi-ne Domini. Hosan-
 na in excelsis.

AGNUS

A-gnus De-i, * qui tol-lis pec-cata
 mun-di: mise-re-re no-bis. Agnus De-i *
 qui tollis pec-cata mundi mise-re-re no-bis.
 A-gnus De-i, * qui tollis pec-cata mun-di:
 do-no no-bis pa-cem.

Je-mis-sa est & De-o gra-ti-as.
 Benedi-ca-mus Do-mi-na & De-o gra-ti-as.

Jak se máme chovati při společné účasti na Mši svaté tiché

Nejjednodušší pravidlo.

Jsem přítomen celé Mši svaté k l e č e, vyjma okamžiky prvního a posledního Evangelia: to stojím, jak zvykem. Jinak kleče sleduji Mši svatou, modlím se a rozjímám. Tak to přísluší tomu, kdo věří v nesmírné tajemství oběti Nejsvětější.

Předpis může znít také následovně:

- a) Kněz jde k oltáři: všichni s úctou stojí.
- b) Začátek Mše sv. až k Evangeliu: všichni k l e č í.
- c) Evangelium a Credo: všichni s t o j í vyjma slova: incarnatus est, kdy klekají spolu s knězem.
- d) Od Offertoria až k Prefaci: možno si sednout.
- e) Preface a Sanctus: všichni s t o j í.
- f) Od Sanctus až k poslednímu Evangeliu: všichni k l e č í.
- g) Poslední Evangelium: všichni stojí (poklekají k Verbum caro).
- h) Modlitby po Mši svaté: všichni klečí.
- i) Kněz odchází: všichni stojí s úctou.

Při Mši svaté zpívané s asistencí

- 1. Kněz jde s asistencí k oltáři: všichni stojí.
- 2. Začátek Mše svaté a modlitby až ke Gloria: všichni klečí.
- 3. Po intonaci G l o r i a: možno si sednout.
- 4. K Dominus vobiscum: všichni povstanou.
- 5. Ke Kollektám: podle času liturg., v postě a při Requiem se klečí, jinak se stojí.
- 6. Od Epištoly až k Evangeliu: možno sedět.

7. **Ěvangelium až ke slovům Ćreda: et incarnatus est: všichni stojí až k pokleknutí.**
8. **Až do konce Ćreda: možno sedět.**
9. **K Dominus vobiscum po Ćredu: všichni stojí.**
10. **Při Offertoriu: možno sedět, vyjma incensum.**
11. **Při Prefaci a přes Sanctus: všichni stojí.**
12. **Od Sanctus až k antifoně Communio: všichni klečí.**
13. **K Dominus vobiscum: všichni povstanou.**
14. **K modlitbám po sv. přijímání podle liturgického času, v postě a při Requiem se klečí, jinak se stojí.**
15. **K požehnání: všichni kleknou.**
16. **K poslednímu Ěvangeliu: všichni stojí, jen při slovech Verbum caro pokleknou.**
17. **Kněz s asistencí odchází: všichni stojí.**

Jest vpravdě nesmírně důležito, aby pozvolna vychována byla opětne správná kolektivní účast věřícího lidu na mysteriu Mše svaté. Pečlivé zachovávání kolektivního ritu vnějšího, viditelného, tělesného v týž okamžik, týmž způsobem, stejnou přesností a dochvilností musí nutně napomáhati ke zvýšení pozornosti při Mši svaté, naznačuje se tím skutečná aktivní účast na tomto mysteriu, posiluje se tím opravdová zbožnost. Přináší se tím určitá malá oběť zřeknutím se lenivého pohodlí a podporuje se tím inteligentní proniknutí jednotlivých částí Mše svaté, aby byla sledována s hlubokým, zbožným a vroucím porozuměním.

Naši členové ministranti budou horlivými apoštoly těchto myšlenek. Přiložit ruku k dílu na reformě účasti věřících na Mši svaté.

Zasvěcení v ministrantskou službu

Volně zpracováno podle liturgického formuláře

Dra Pia Parsche z Klosterneuburgu

V pevně stanovenou hodinu vejdou všichni ministranti, oblečení v komži a rochetu, s knězem-vůdcem ve slavném průvodu k oltáři. Za knězem jde nejstarší ministrant s novým nastupujícím hochem, neb více, který je oblečen buď jen komží neb vůbec jen v civilu. Má-li komži, nese si rochetu přehozenou přes pravou ruku. Nejstarší ministrant s novými hochy zůstane státi před mřížkou. Poté usedne kněz na připraveném sedátku před oltářem a ministranti se rozestaví v polokruhu kolem. Pak předstoupí před kněze nejstarší ministrant a řekne:

Veledůstojný pane! Hoši (hoch) jménem N. N. prodělali již svoji zkušební dobu. Umí již dobře všechny potřebné liturgické modlitby a obřady. Prosíme tedy, abyste je (ho) přijal do sboru našich ministrantů.

Kněz: Prosí o tuto sv. službu z lásky a zbožnosti?

Nejst. ministrant: Poněvadž až dosud jevíli velikou horlivost, myslím, že opravdu z lásky ke Kristu a z horlivosti pro jeho službu královskou mezi nás přicházejí.

Kněz: Buď za to Bohu chvála. Jdi a přiveď je (ho) do našeho středu.

Nato přivede nejst. ministrant nové hochy před oltář, kde kleknou. Kněz je osloví takto:

Milí hoši! Vy toužíte a přejete si ministrovati v našem milém kostele sv. N. N. Uvažte, co to znamená. Bůh sám volí si svoje hochy pro službu chrámo-

vou, a ti pak v bezprostřední blízkosti oltáře samotnému Kristu Pánu v osobě kněze sloužiti mají.

Úkolem hochaministranta jest při svaté službě hořící svíce nositi, víno a vodu k Nejsvětější Oběti podávati a obětní dary věřících sbírat. Pečujte tedy bedlivě, abyste úřad sobě svěřený důstojně vykonávali. Neboť nemohli byste se Bohu líbiti, kdybyste Bohu rukama svýma světlo přinášejíce při tom však v duši své dílu temnot sloužili a tak jiným dávali pohoršení nevěrného smýšlení. Poslechněte napomenutí svatého apoštola: „Uprostřed podvodného a špatného světa zářiti máte jako hvězdy na nebi, máte úzce přimknouti se ke Kristu, Slovu Života.“ Žijte tedy jako děti Světla. Ovoce pak světla pozůstává v každém dobru, čistotě a pravdivosti. Snažte se tedy býti věrní, čistí a pravdiví, abyste svým rodičům a naší sv. matce Církvi byli k radosti a světlem zářivým. Neboť jen tehdy hodně a důstojně podávati budete Bohu k oběti víno a vodu, když dříve sami sebe všemohoucímu Otci čistým životem a dobrými skutky v oběť přináseti budete.

Druhý úkol hochaministranta pozůstává v tom, že při slavení svaté liturgie spolu s anděly Bohu trojjedinému chválu zpívá. Vaše služba tedy jest službou andělskou. Pamatujte tedy, jak chovati se musíte při službě Boží v přítomnosti samého Boha a jeho andělů a modlete se a zpívejte vždy tak, aby srdce vaše v souzvuku bylo s hlasem vaším.

Nastupujete-li tedy službu ve svatyni, pak musíte věděti, že zde dlužno jest zanechati všeho světského. Světských myšlenek nechte před branami domu Božího. Neboť vstupujete do chrámu, do domu vašeho Krále. V domě královském však nikdo nesmí meškati, kdo není oblečen v šat sváteční. Proto přicházejte sem vždy v slavnostním šatě čisté duše, okrášlení a ozdobení milostí a ctností. Čistým srdcem a čistou duší máte sloužiti svému Kristu, který jest králem čistoty a nevinnosti. Proto budete právě nyní oblečení v bílý šat čistoty, který i dále bude vždy obrazem vaší duše. Kdykoliv tedy tento bílý šat oblékati budete, pamatujte, že tělo své i duši

svou bez poskvrny zachovati máte, abyste tak jednou si zasloužili, až Pán opět přijde v den nejpоследnější, Kristu Ježíši, svému Králi, na věky sloužiti. Toho vám dopřej ve svém neskonalém milosrdenství všemohoucí Bůh. Amen.

Slib věrnosti a obláčka.

Po této promluvě přistoupí hoši každý jednotlivě před kněze a podají mu pravou ruku.

Kněz se ptá: N. N., slibuješ Kristu Ježíši, našemu Králi, že chceš v tomto kostele N. N. přesně a věrně sloužiti?

Hoch-ministrant: Ano, slibuji tak s milostí Boží.

Kněz: Pán uděl ti k tomu svého požehnání.

Všichni: Amen.

Poté modlí se **kněz:** Modleme se.

Nejst. ministrant: Poklekněme! (Tu všichni na chvílenku kleknou.) Vstaňte!

Kněz: Zpomozíž nám, ó Pane, v prosbách našich a rač požehnati předsevzetí tohoto hochu (neb těchto hochů), kterého právě oblékati budeme v šat bílý sluhů tvých. Dej, aby s milostí tvou zbožně a čistě v službě tvé vytrval(i) a jednou podle zásluh svých korunu věčného života obdržeti směl(i). Skrze Ježíše Krista, Pána našeho, který s tebou v jednotě Ducha svatého žije a kraluje, Bůh na věky věkův.

Všichni: Amen.

Nato přistoupí jedenkaždý znovu před kněze, poklekne před ním a kněz jej oblékne v bílou rochetku, říkáje při tom:

Kněz: Přijmi šat bílý a nos jej čistý a bez poskvrny co do těla i duše před oltářem Božím, abys jednou si zasloužil připočtenu býti k chorům všech andělů a svatých Božích. Amen.

Když takto hoch potvrdil svým slibem své předsevzetí, bude i se strany Boží přijetí tohoto slibu potvrzeno

slavným požehnáním hoča.

Kněz: Adiutorium nostrum in nomine Domini.

Všichni: Qui fecit coelum et terram!

Kněz: Pomoc naše ve jménu Páně!

Všichni: Který stvořil nebe i zemi!

Žalm 112, který se zpívá neb modlí podle způsobu chorového:

Antifona: Laudate pueri Dominum - Laudate nomen Domini.

Žalm: Laudate pueri Dominum - Laudate nomen Domini.

Sit nomen Domini benedictum - ex hoc nunc et usque in saeculum.

A solis ortu usque ad occasum - laudabile nomen Domini.

Excelsus super omnes gentes Dominus - et super coelos gloria ejus.

Quis sicut Dominus Deus noster, qui in altis habitat - et humilia respicit in coelo et in terra?

Suscitans a terra inopem - et de stercore erigens pauperem: ut collocet eum cum principibus - cum principibus populi sui.

Qui habitare facit sterilem in domo - matrem filiorum laetantem.

Gloria Patri et Filio - et Spiritui Sancto.

Antifona: Chvalte, hoši, Hospodina - chvalte jméno Hospodinovo.

Žalm: Chvalte, hoši, Hospodina - chvalte jméno Hospodinovo.

Buď jméno „Hospodin“ požehnáno - od tohoto času až na věky.

Od slunce východu až do západu - chváleno buď jméno „Hospodin“.

Vyvýšen nad všechny národy „Hospodin“ - ba nad nebesa sláva jeho.

Kdo jako Hospodin, Bůh náš? - Přebývá sice na výsostech, přece však nízkého si všímá na nebesích i na zemi.

Zdvihá se země vysíleného a z kalu povyšuje chudáka, - aby posadil jej vedle knížat, vedle knížat lidu svého.

Usazuje bezdětnou v rodině - učiniv ji matkou šťastnou.

Sláva Otci i Synu i Duchu Svatému.

Sicut erat in principio
et nunc et semper - et
in saecula saeculorum.
Amen.

Antifona: Laudate pueri
Dominum - Laudate no-
men Domini.

Poté modlí se k něž:

K. Sinite parvulos veni-
re ad me!

M. (odpovídají všichni):
Talius est enim regnum
coelorum.

K. Angeli eorum:

M. Semper vident faci-
em Patris.

K. Nihil proficiat inimi-
cus in eis.

M. Et filius iniquitatis
non apponat nocere eis.

K. Domine, exaudi ora-
tionem meam.

M. Et clamor meus ad
te veniat.

K. Dominus vobiscum.

M. Et cum Spiritu tuo.

Oremus:

Domine Jesu Christe,
qui parvulos Tibi oblatos
et ad Te venientes com-
plexus es, manusque su-
per illos imponens bene-
dixisti eis, atque dixisti:
Sinite parvulos venire ad
me, et nolite prohibere
eos, talius est enim reg-
num coelorum, et Angeli
eorum semper vident fa-
ciem Patris mei; respice,

Jakož bylo na počátku
i nyní i vždycky - až na
věky věkův. Amen.

Antifona: Chvalte, hoši,
Hospodina - chvalte jmé-
no Hospodinovo.

K. Nechte maličkých
přijít ke mně!

M. Neboť jejich jest
království nebeské.

K. Andělové jejich:

M. Vždycky patří na
tvář Otce.

K. Nechť ničeho v nich
nepřítel nezmůže.

M. A zloby syn nechť
neodváží se uškodit jim.

K. Pane, vyslyš mod-
litbu mou.

M. A volání mé k Tobě
přijď.

K. Pán s vámi.

M. I s duchem Tvým.

Modleme se:

Pane Ježíši Kriste, kte-
rý maličké Tobě přivá-
děné a k Tobě přichá-
zející jsi objímal, a vklá-
daje na ně ruce své jim
jsi žehnal, řka: „Nechte
maličkých přijít ke mně
a nebraňte jim, neboť
jejich jest království ne-
beské, a andělové jejich
vždycky vidí tvář Otce
mého“; shlédni, prosí-

quaesumus, ad puerorum praesentium innocentiam, et ad eorum parentum devotionem, et clementer eos hodie per ministerium nostrum benedic; ut in Tua gratia et misericordia semper proficiant, per Te, Salvator mundi, qui cum Patre et Spiritu Sancto vivis et regnas, Deus in saecula saeculorum. Amen.

Oremus:

Defende, quaesumus, Domine, beata Maria semper virgine intercedente, istam ab omni adversitate familiam: et toto corde Tibi prostratam, ab hostium propitius tuere elementer insidiis. Per Christum, Dominum nostrum. Amen.

Oremus:

Deus, qui ineffabili providentia sanctos Angelos Tuos ad nostram custodiam mittere digneris: largire supplicibus Tuis: et eorum semper protectione defendi, et aeterna societate gaudere. Per Christum, Dominum nostrum. Amen.

me, na nevinnost hochů přítomných a na zbožnost rodičů jejich, a milostivě jim požehnej skrze službu naši, aby vždycky prospívali ve Tvé milosti a milosrdenství, skrze Tebe, Spasiteli světa, jenž s Otcem a Duchem Svatým žiješ a králuješ, Bůh, na věky věkův. Amen.

Modleme se:

Chraň, prosíme, ó Pane, na přímlovu blahoslavené Marie, vždy Panny, rodinu tuto přede vším protivenstvím, a ježto celým srdcem Tobě se koří, zabezpeč ji přede všemi úklady nepřátel. Skrze Krista, Pána našeho. Amen.

Modleme se:

Bože, který k ochraně naší v nevystihlé prozřetelnosti svaté anděly své sesílá ráčíš: dej služebníkům svým, aby záštitou jejich vždy uchráněni byli, i z jejich společenství věčného se radovali. Skrze Krista, Pána našeho. Amen.

Posvěcení a předání odznaku.

K. Dominus vobiscum.

M. Et cum spiritu tuo.

K. Oremus:

Deus, cujus verbo sanctificantur omnia, benedictionem tuam effunde super insignia ista: et praesta, ut quisquis eis secundum legem et voluntatem tuam cum gratiarum actione usus fuerit per invocationem sanctissimi nominis tui, corporis sanitatem et animae tutelam te auctore percipiat. Per Christum, Dominum nostrum.

M. Amen.

K. Pán s vámi.

M. I s duchem tvým.

K. Modleme se:

Bože, jehož slovem všechno se posvěcuje, vylij požehnání své na tyto odznaky: a dej, kdož je podle zákona tvého a svaté vůle tvé s díkůčiněním nositi budou, vzývajíce Nejsvětější jméno tvé, zdraví, těla i duší bezpečnost z ruky tvé přijali. Skrze Krista, Pána našeho.

M. Amen.

Nato odznaky požehná a pokropí svěcenou vodou.

Kněz odevzdá každému odznak spolu s medailonkem sv. Benedikta a legitimací a řekne:

Mocí mně svěřenou přijímám vás (tě) do družiny hochů-ministrantů pod ochranou sv. Václava, zvané Legio angelica a uděluji vám (tobě) právo míti účast na všech duchovních právech téže družiny.

Nato udělí kněz slavnostně pravou rukou požehnání svaté slovy:

Benedicat vos Deus, et custodiat corda vestra et intelligentias vestras Pater et Filius et Spiritus Sanctus. Amen.

Požehnej vás Bůh a ochraň srdce vaše i ducha vašeho Otec a Syn a Duch Svatý. Amen.

Krásně je, může-li slavnost přijetí hocha do družiny státi se přede Mši svatou. Pak může každý z nově přijatých hochů zastati některou oltářní službu. Při Mši svaté ovšem všichni ministranti společně přistoupí ke Stolu Páně. Je-li to Mše svatá t. zv. tichá, mohou hoši slaviti „Missu recitatu“, totiž všichni spolu odpovídají knězi hlasitě v ministranci a nadto spolu s knězem recitují Gloria, Credo, Sanctus, Agnus Dei. Rovněž „Confiteor“ k sv. Přijímání odřikávají společně. — Je-li schola ministrantská hodně vyspělá liturgicky, možno i chorálně vše zazpívati. — Též je možno pohyblivé částky Mše sv. v mateřštině z malého misálku předčítati (jednotlivě), rovněž i Epištolu a Evangelium. (N i k o l i v v š a k m o d l i t b y „C a n o n u“.)

Po Mši svaté nové hochy přijmou starší mezi sebe podáním ruky. Může býti připravena i lepší společná snídaně.

Domácí liturgie našeho hocha

Hoch ministrant je dítětem chrámu. Jako malý Samuel on přebývá ve svatyni a jeho místo strážné služby je u Svatého svatých, čili Sanctissima.

To ale nestačí.

Náš hoch musí mít i svoji soukromou liturgii domácích. K tomu patří modlitba a vnitřní křesťanský duchovní život pomocí příkázání církve vně i o neděli a dni svátečním, Mši svaté, svátém postu a sv. přijímání a svátostnin liturgických.

Nesmím zanedbat i svoji modlitbu.

Modlím se ráno a večer. V poledne „Anděl Páně“.

Zvláštních modliteb nepředpisujeme. Každý si to uprav podle zvyku a zdokonaluj postupem času.

V ranní modlitbě nebude scházet Anděl Páně, Otčenáš, Zdrávas a Věřím v Boha. Můžeš přidat někdy Desatero, Anděle Boží, Zdrávas Královno neb Pod ochranou tvou. Nevynechej pevné ranní předsevzetí. Může se zavádět i ranní čtení Písma svatého neb jiné duchovní knihy. Rovněž upravit se mohou různé modlitby podle různých příruček.

Ale zásada pro hochy: modlitba bude krátká, ale opravdová a vroucí.

Podobně se upraví modlitba večerní. Ale nesmí scházet „zpytování svědomí“ asi na základě těchto otázek:

Jak jsem ztrávil celý dnešní den? Dobře? Špatně?

Dopustil jsem se hříchu? Lehkého? Neb snad těžkého?

Mám své svědomí tak v pořádku, že bych mohl této noci klidně zemřít?

Následuje vzbuzení dokonalé lítosti (litovati svých hříchů z lásky k Bohu) a pevné předsevzetí.

Doporučuje se i pro večer krátké čtení z Písma svatého, Následování Krista, Životů Svatých — a podobné duchovní knihy. Zvláště večer vzpomíná se

na zemřelé, umírající a vlastní šťastnou hodinku smrti. — Členové L. A. nezapomenou se pomodlit „píseň svatováclavskou“, též někdy „svatovojtěšskou“ (Hospodine, pomiluj ny) a aspoň jednou denně za dorost kněžský: „Pane, smiluj se a pošli dělníky na žeň svou!“

Velikou pomůckou modlitby je svatý růženec. Je zvláštní povinností členů L. A., kteří jsou současně členy bratrstva růžencového.

K modlitbě patří také ministrování, zvláště se doporučuje

tiché klanění Nejsv. Svátosti Oltární čili „adorace“, modlitba křížové cesty a pod. soukromé pobožnosti podle času.

Důležitou pomůckou jsou knihy:

1. Písmo svaté Nového zákona.
2. Římský misál.
3. Následování Krista od Kempenského.
4. Život podle božského Srdce od P. Jaroše S. J.
5. Z duchovního života od P. Storka S. J.
6. Liturgie od P. M. Schallera O. S. B.

Všem ministrantům a zvláště členům L. A. z řad studentstva doporučujeme vroucně pravidelnou modlitbu

Malých hodinek Panny Marie.

Je to skutečný malý breviř ministranta. (Nové vydání vyšlo v ceně Kč 11.60, 17.— a 37.—.)

Časopisy: naše „Legio angelica“, „Pán přichází“, „Na hlubinu“, „Pax“, „Serafinský prapor“.

Musí se čísti mnoho a pečlivě.

Knihy čtete za pečlivého vedení svého duchovního rádce.

Přikázání církevní plním sám co nejsvědomitěji. Ale co důležitějšího, budu a poštolem plnění těchto svatých povinností i ve své rodině, když se tam na to zapomíná.

Neděli a zasvěcené svátky opravdu svě-

tit posvátností nedělního a svátečního klidu od dělné práce.

N e z a n e d b a t nikdy povinné Mše svaté. (Jak je to smutné, když ministrant musí na sebe žalovat ve zpovědnici: „Zanedbal jsem svou vinou celou Mši svatou.“)

Starat se o pečlivé zachovávání svatých liturgických postů. Zvláště páteční půst dodržovat přesně a ostatní podle **diecésního postního řádu**, který je vyvěšen v každém kostele! Jen si to přečíst!

Největším apoštolátem našeho hocha pro vlastní duši je časné a časté

svaté přijímání.

Pochopit! — Rozumět! — Konat!

Podle zásady: Čemu denně sloužíš, buď z toho i denně živ. Čím více milosti, tím více nebeské slávy. Čím více svatých, hodných a správných přijímání, o to větší nebeská sláva. Kdo ušetří ročně jen jeden dukát, má za padesát let života jen 50 dukátů. Kdo ale ušetří denně dukát, má za rok 365 dukátů — a za 50 let 17.250 kusů dukátů, a to je velká hromada zlata. Převeď to na duchovní hodnoty milosti Boží a nebeské slávy!

Co je k tomu zapotřebí?

Nic více, než aby duše nebyla ve stavu smrtelného hříchu!

Lehké hříchy nepřekážejí. A naši hoši smrtelných hříchů nedělají!

Raději zemřít, než těžce hřešit. Pravidelná svatá zpověď za 14 dní může stačit.

K domácím liturgickým svátostinám patří:

U domácích dveří kropenka se svěcenou vodou. Připomíná svatý křest.

Žehnání tříkrálové se třemi křížky na dveřích a písmenami K. M. B. veliké naznačení, že v bytě takto znamenáném bydlí ti, kteří věří v Božství Ježíše Krista, Spasitele světa.

Ze svátku H r o m n í c — hromniční svíce. Pro hodinku smrti a v čase velikého nebezpečí.

Nehanbím se za čelo znamenané na P o p e l e č n í s t ř e d u popelem kajícínosti. Věřím a vím, že prach jsem a v prach se obrátím — a že jen skrze pokání spasen býti mohu.

Z neděle K v ě t n é — svěcené ratolesti (neboli kočičky) na památku slavení pašijí a svatého Velikonočního týdne. Veliké napomenutí, že se v tom týdnu má vykonati velikonoční povinnost.

Z B o ž í h o T ě l a — svěcené věnečky na památku svého statečného vyznání víry na veřejné ulici v Nejsvětější Svátost Oltářní.

Kde v rodině všechno toto najdu pohromadě v pořádku, tam vím, že jsem u správných katolických lidí.

Na stěně kříž, obrazy svatých. Domácí oltářík, klekátko, knihovnička z duchovních knih. Ruka otevřená žebráku. Svatý mír na prahu i v srdcích, o vánocích jesličky, v postě hořící lampička před krucifixem. Zbožní rodiče a zbožné děti. Tak vypadá katolická domácnost.

U. I. O. G. D.

Kratičká příprava ministranta k sv. Přijímání

Modlitba sv. Tomáše Aquinského.

Všemohoucí věčný Bože, hle, já přicházím k Svátosti jednorozeného Syna Tvého, Pána našeho Ježíše Krista.

Přicházím jako nemocný — k lékaři života, jako nečistý — ke zřídлу milosrdenství, jako slepý — k světlu věčné jasnosti, jako chudý a nuzný — k Pánu nebes i země. I prosím Tebe, jehož štědroty je hojnost nesmírná, abys ráčil vyléčiti — mne nemocného, abys obmyl — mne hříchem zohyzděného, abys osvítil — mne zaslepeného, abys obohatil — mne chudobného, abys přioděl — mne nahého, abych chléb a n d ě l s k ý, Krále králů, a Pána všech pánů přijal s takovou úctou a pokorou, s takovou zkroušeností a nábožností, s takovou čistotou a věrou, s takovým předsevzetím a úmyslem, jak by to prospělo spáse duše mé.

Dejž mi, prosím, nejsladší Ježíši, abych přijal netoliko nejsvětější Svátost Tvou, ale i podstatu a účinnou moc této svátosti.

Ó nejdobrotivější Bože, dejž, abych Tělo jednorozeného Syna Tvého, Pána našeho Ježíše Krista, který na sebe vzal z Marie Panny, tak přijal, bych hoděn byl přivtělen býti k duchovnímu jeho tělu a přidružen k údům jeho.

Otče lásky nejhodnější, popřej mi, abych na milovaného Syna Tvého, kteréhož na této pouti pozemské nyní v úmyslu mám přijmouti rouškou zahaleného, mohl jednou ustavičně patřiti tváří v tvář rouškou nezastřeného, který s Tebou živ jest a kraluje v jednotě Ducha Svatého Bůh na věky věkův. Amen.
(Odpustky 100 dní. Lev XIII. 1884.)

Díkůvzdání po sv. Přijímání

Duše Kristova — posvěť mne!
Tělo Kristovo — spasiž mne!
Krví Kristova — opojiž mne!
Vodo z boku Kristova — obmyj mne!
Umučení Kristovo — posilni mne!
Ó dobrý Ježíši — vyslyš mne!
Ve svých ranách ukryj mne!
Nedopuť, bych odloučen byl od Tebe!
Před nepřítelem zlým ochraň mne!
V hodině smrti povolej mne!
A rozkaž mi přijíti k Tobě, abych Tě chválil se svatými Tvými na věky věkův. Amen.

Modlitba sv. Tomáše Aquinského.

Díky Tobě vzdávám, Hospodine svatý, Otče všemohoucí, věčný Bože, když jsi mne, hříšníka, nehodného služebníka svého, beze všech mých zásluh, z pouhé dobroty milosrdenství svého ráčil nasytiti nejdražším Tělem a Krví Syna svého, Pána našeho, Ježíše Krista. Nechť mi, prosím, toto svaté Přijímání nestane se vinou k trestu, nýbrž nechť je mi prostředkem spásy, abych došel odpuštění.

Nechť vymýtí ve mně nepravost, vyhladí zlou žádostivost a hříšné rozkoše; nechť rozmnoží ve mně lásku a trpělivost, pokoru a poslušnost a všechny ostatní ctnosti; ono nechť mne pevně obhájí proti úkladům všech nepřátel viditelných i neviditelných; nechť ve mně dokonale upokojí hnutí tělesná i duševní; nechť svatým tím Přijímáním k Tobě jedinému a pravému Bohu pevně přilnu, a jím též kéž dojdou jednou šťastného konce. Také prosím Tebe, abys mne, hříšníka, uvéstí ráčil k nevýslovné oné hostině, při níž Ty se Synem svým i s Duchem Svatým jsi pro své svaté pravé světlo, úplné nasycení, věčná radost, svrchovaná slast a dokonalá blaženost. Skrze téhož Krista, Pána našeho. Amen.

SLOVNÍČEK

- Abakus** = místo v presbytáři, kde je kredenc a 3 sedátka pro kněze a asistenty při slavné Mši svaté.
- Abluce** = výraz latinský pro obřad omývání prstů kněze vínem a vodou nad kalichem po sv. přijímání.
- Agnus . . .** = Beránku Boží — krátká příprava na svaté přijímání.
- Akolyta-é** = ministrující při slavné Mši. Str. 78.
- Alba** = dlouhá řasnatá říza kněžská ke Mši svaté.
- Alleluja** viz na stránce 54.
- Amikt** viz humerál.
- Antifona** = předzpěv, používaný při bohoslužbě na začátku a konci žalmů.
- Asperges** = obřad kropení věřících svěcenou vodou, na příklad před slavnou Mší svatou.
- Aspergit** = kropáč, kterým se kropí věřící svěcenou vodou při bohoslužbě.
- Asistenti** = společný název pro jáhna a podjáhna, kteří přísluhují při slavné Mši.
- Benedikce** = požehnání — buď rukou kněze neb Nejsv. Svátostí.
- Biret** = černá pokrývka hlavy pro kněze.
- Bursa** = ozdobná schránka (kapsa) pro korporál.
- Celebrant** = kněz, který za pomoci jáhna a podjáhna Mši svatou slouží.
- Ceremonář** = zkušená osoba — kněz, klerik, ministrant, která při bohoslužbě řídí obřadní pořádek.
- Ceremonie** = bohoslužebné obřady vůbec.
- Ceroferář** = ministranti, kteří při slavné Mši mají na starosti pochodňové svíce. Viz str. 78.
- Cingulum** = bílá šňůra k přepásání mešní alby.
- Dalmatika** (tunika) = bohoslužebné roucho jáhna.
- Diákon** = jáhen, který pomáhá knězi při Mši slavné.
- Direktář** = liturgický diecéšní kalendář s přesným označením svátků. Visí vždy v sakristii.
- Duktus** = první dlouhé zvednutí kadidelnice při okouřování. (1 „duktus“, jemuž násl. 2 neb 3 „ikty“.)

Duplex = označení pořadí svátku v liturgickém kalendáři, kterému se říká „direktář“.

Elevace = latinské označení pro „Pozdvihování“.

Epištola = apoštolský list — označení nauky z Písma svatého, které se čte na prvním místě ve Mši sv.

Fakule neb intortitia = pochodňové svíce, které nosí ceroferáři k proměňování po Sanctus. Viz str. 88.

Funkce = označení úředního úkonu určitého druhu při bohoslužbě. Třeba: „funkce ceremonáře“.

Gloria = Sláva — označ. chvalozpěvu andělského.

Graduál viz na stránce 54.

Historie-ický = dějiny — dějinný — podle vývoje časového.

Hostie = bílý nekvašený chléb obětní v tvaru kruhovém.

Humerál čili amikt = první bílý šat, který kněz přes hlavu obléká a kolem krku váže.

Chorál = bohoslužebný zpěv jednohlasný. Str. 96.

Incens = kadidlo již vložené do žhavé kadidelnice.

Incensovatí (-sace) = okuřovatí rozžhavenou kadidelnicí oltář, osoby neb jiné předměty.

Inklinace = bohoslužebná úklona, a) malá, b) střední, c) hluboká.

Intonace = začátek liturgického zpěvu. Obyčejně intonuje kněz.

Intortitia viz fakule.

Introit-us = vstup, začátek, úvod Mše svaté.

Iktus = krátký náraz kadidelnicí při okuřování (o řetízky). Jeden duktus a tři ikty.

Kánon = tichá Mše svatá od Sanctus. Viz str. 63.

Kasule neb planeta = svrchní ozdobné roucho mešní, které značí lásku kněze ke svým ovečkám.

Katechumen = ten, který se připravoval na přijetí svatého Křtu. Musel odejít po Evangelium.

Kollekta = první společná modlitba po Gloria.

Kollektiv-ní = společný, všichni věřící dohromady.

Kommunio = latinské označení pro svaté Přijímání.

Konfiteor = vyznávám se, krátké označení liturgického vyznání hříchů.

Korporál = čtvercový kus čistého plátna, na který se staví kalich a klade hostie při Mši.

Kredenc = bíle prostřený stůl pomocný, který stojí obyčejně na epištolní straně v presbytáři.

Kredo = Věřím v Boha — vyznání víry ve Mši sv.

Kustodia = stříbrná neb zlatá schránka na uschování Nejsvětější Svátosti ve velké hostii.

Lavabo = označení obřadu omývání rukou před obětováním. Přeneseno i na ručníček samotný.

Liturgie-ický = bohoslužba, bohoslužebný. Též označení pro Mši sv. vůbec.

Lunulla = měsíček, zlatý proužek, bohatě zdobený, ve kterém svatá Hostie stojí v monstranci neb kustodii.

Manipul = mešní část roucha pro levou ruku — kdysi šat na stírání potu.

Ministrovatí = z latinského ministrare — sloužiti.

Misál = mešní kniha, obsahující vše potřebné ke sloužení Mše svaté.

Missa recitata = způsob účasti na Mši svaté, kdy vše, co možno, se říká spolu s knězem. Viz str. 44.

Mitra = velebná pokrývka hlavy biskupa při pontifikální Mši sv.

Monstrance neb ostensorium = drahocenná nádoba bohoslužebná k ukázání Nejsv. Svátosti lidu.

Mysterium = tajemství svaté — často označení celého obřadu Mše svaté.

Navikula = lodička se lžičkou na úschovu kadidla a jeho podávání.

Offertorium = obětování. Viz str. 57.

Orace = modlitba — adoremus.

Ostensorium viz monstrance.

Palla = bílá, tuhá pokrývka pro kalich i patenu, často krásně zdobená.

Paramenty = bohoslužebná roucha ozdobná.

Patena = zlatá miska obětní pro chléb hostie. Též k sv. přijímání podávaná věřícím.

Pedum = biskupská berla k slavné Mši sv.

Pektorál = biskupský kříž závěsný, který nosí na prsou při Mši sv.

Pluviál = bohoslužebné roucho v podobě velikého pláště jakoby s kapucí. Vždy téže barvy jako mešní roucho.

Pontifikální = biskupský, což značí obřady mešní, které koná biskup s mitrou a berlou.

Postkommunio = modlitby po sv. přijímání. Str. 69.

Preface = slavnostní úvod recitovaný neb zpívaný k Proměňování v tiché Mši sv. Viz str. 62.

Presbytář (-erium) = mřížkou oddělená část chrámu, kde smí býti jen kněz (presbyter) a ministranti.

Purifikace = výraz latinský, který označuje obřad čištění a vymývání kalicha po sv. přijímání.

Purificatorium = bílá rouška k čištění zlatého kalicha a pateny před i po proměňování.

Rocheta = bílý, krajkou zdobený přehoz kněze.

Sanctissimum = latinské krátké označení pro Největější Svátost oltářní.

Sanctus = Svatý, svatý, svatý. Úvod k tiché Mši sv.

Sandály = biskupské střevíce k pontifikální Mši sv.

Sekreta-y = tiché modlitby obětní po „Suscipiat“.

Sequence viz na stránce 54.

Schola = škola. Míní se tím obyčejně buď družinky ministrantů neb zpěváci choroví.

Stola = **štola** = znamení a odznak kněžské důstojnosti

Symbol-ický = náznak, naznačení neb znamení věci posvátné, nevyslovené jasně pro nezasvěcené.

Subdiákon = podjáhen, který pomáhá knězi-celebrantu při Mši svaté slavné.

Superpelice = říká se špatně „rocheta“, bílý přehoz ministranta.

Tabernakl = svatostánek na oltáři.

Thuribulum = kadidelnice buď stříbrná neb zlatá.

Thuriferář = akolyta, který při slavné Mši sv. má na starosti thuribulum-kadidelnici.

Thus = označení vonného kadidla pro bohoslužbu.

Traktus viz na str. 54.

Tunicella = bohosluž. roucho podjáhna při slav. Mši.

Velum = a) malé — přikrývka na kalich, b) velké — pro subdiákona k slavné Mši neb k požehnání s Nejsv. Svátostí.

U. I. O. G. D. = ut in omnibus glorificetur Deus. Heslo benediktinské: Aby v každém a ve všem oslaven byl Bůh.

Vám, hoši — předmluva	5
Co jest „Legio angelica“	7
Stanovy „Legio angelica“	12
Náš odznak	15
Naše vzory:	
Dvanáctiletý Ježíš v chrámě. - Svatý Václav.	17
Sv. Tarsicius. - Sv. Voítěch. - Sv. Antonín	
Paduánský. - Sv. Tomáš Aquinský. - Sv. Jan	
Nepomucký. - Sv. Stanislav Kostka. - Sv.	
Alois z Gonzagy. - Sv. Jan Berchmanns. -	
Ctih. Dominik Savio. - Sv. Gabriel Possenti.	
Petříček D'Airelle. - Vítek de Fontoalland	33
Dějiny Mše svaté	34
Obrazec k obiasnění Mše sv.	40
Bohoslužebná roucha mešní	41
Liturgické barvy	42
Jak čtu a vyslovuji latinu	43
Uspořádání „mešního řádu“	44
Ordinarium missae. (Mešní řád):	
Obřady, když ministruje jen jeden	45
Obřady, když ministrují dva	73
Slavná mše svatá s asistencí	78
Zpívaná mše svatá bez asistence	91
Chorál	96
Chorální Mše „De Angelis“	97
Chorální „Credo“	99
Chorální „Missa Brevis“	103
Jak se máme chovati	106
Zasvěcení v ministrantskou službu	108
Domácí liturgie našeho hochy	116
Kratičká příprava k sv. Přijímání	120
Díkůvzdání po sv. Přijímání	121
Slovníček cizích výrazů	122

Tuto liturgickou příručku pro ministranty navrhl a sestavil P. Method Klement O. S. B. za pomoci svých řeholních spolubratří a členů „Legio angelica“. Nákladem svým ji vydala „Legio angelica“, družina hochů ministrantů pod ochranou svatého Václava. Grafickou výzdobu a úpravu navrhl a kreslil Jan Lang. Noty kreslil Václav Mosler. Vytiskla Československá akciová tiskárna v Praze. L. P. 1934. Cena Kč 7.—. Expeduje administrace L. A., Praha II., čp. 320, Emauzský klášter.

II. vydání ze dne 15. VI. 1934.

IMPRIMI POTEST. Emaus-Pragae, 1. Decembris 1933.

† Ernestus Vykoukal O. S. B., Abbas.

NIHIL OBSTAT. Can. Dr. Jos. Čihák, censor.

IMPRIMATUR. Pragae, die 6. Decembris 1933.

Prael. Dr. Theophilus Opatrný, Vicarius generalis. -

Nr. 16047.